

PATRONAT DE TURISME DE LA DIPUTACIÓ DE LLEIDA NÚMERO 43 - 2013

Lleida, on tot comença...

Centre d'Observació de l'Univers del Montsec. Àger. (Noguera). Fotografia: Jordi V. Pou.

Dos palabras que definen el territorio de Lleida en general, y su sector turístico en particular, son diversidad y autenticidad. Diversidad, por el hecho de poder disfrutar de una policromía de recursos naturales, culturales, históricos, gastronómicos, deportivos y turísticos como en pocos otros lugares se pueden encontrar. Autenticidad, porque los anteriores no tendrían la trascendencia que tienen si no fuera por el valor añadido que genera una determinada manera de hacer y de ser por parte de nuestra comunidad.

Two words that define the territory of Lleida, in general, and its tourism sector, more specifically, are diversity and authenticity. It is diverse because it offers a wide range of natural, cultural, historical, gastronomic, sporting and tourist resources which it is difficult to find in many other places. It is authentic because the previously mentioned realities would not be so relevant if it were not for the added value that is created by the way that our community is and how it does certain things.

Deux mots qui définissent le territoire de Lleida en général et son secteur touristique en particulier sont: diversité et authenticité. Diversité, pour le fait de jouir d'une polychromie de ressources naturelles, culturelles, historiques, gastronomiques, sportives et touristiques comme on ne trouve qu'en peu d'autres endroits. Authenticité parce que le reste n'aurait aucune transcendance si ce n'était pour la valeur ajoutée que génère une certaine façon de faire et d'être de la part de notre communauté.

VENIU

L'inici de la temporada turística d'estiu ve marcat per l'episodi d'inundacions de la Val d'Aran i el Pallars Sobirà i un retorn a la normalitat que depèn de tots nosaltres, de les administracions i els mateixos habitants, però també –i en gran manera– de la fidelitat i el compromís dels visitants, que són els qui fan possible que les comarques de Lleida siguin una destinació turística d'interior de preferència.

Si hagués de triar dues paraules per definir el territori de Lleida en general, i el seu sector turístic en particular, serien diversitat i autenticitat. Diversitat, pel fet de poder gaudir d'una policromia de recursos naturals, culturals, històrics, gastronòmics, esportius i turístics com en pocs altres llocs s'hi poden trobar. Autenticitat, perquè els anteriors no tindrien la transcendència que tenen si no fos pel valor afegit que genera una determinada manera de fer i de ser per part de la nostra comunitat.

Aquestes dues característiques queden ben paleses en la nova edició de la revista Ara Lleida que teniu a les mans: des del reportatge "Gaudir de l'acció per trobar la pau", dedicat al conjunt d'esports d'aventura que, any rere any, s'endinsen per aigua, terra i aire en el món de les emocions vinculades a la natura més pura, fins a la voluntat ferma d'internacionalització de la nostra oferta turística, explicitada per mitjà de l'interessant reportatge sobre una realitat que, en els darrers anys, està generant una agradable sorpresa a les nostres contrades: l'increment del turisme hebreu. Enmig, una passejada gastronòmica de la mà del col·lectiu GUSTUM i el reportatge "Lleida, a glops i mossades", on s'expliquen les principals característiques d'aquest projecte, que compta amb el suport d'aquesta Diputació.

I tot això, i molt més, acompanyat d'un reportatge sobre la darrera meravella de Lleida: el seu cel, que ha estat reconegut enguany com un dels sistemes més nets del món en obtenir la zona del Montsec el doble reconeixement de la Fundació "Starlight" de la Unesco: com a "Reserva Starlight" i com a "Destinació Turística Starlight", la primera vegada que es concedeixen ambdues distincions al mateix temps.

Moltes i diverses són les possibilitats de la nostra terra, i molts els esforços del conjunt del sector turístic, públic i privat, per posar-les en valor. Des del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida treballem al costat del sector per tal que els nostres atractius siguin cada vegada més nombrosos i més coneguts, visitats i, en la mesura que puguem, gaudits i sentits.

Joan Reñé i Huguet
President de Diputació de Lleida

DIRECCIÓ I EDICIÓ:

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida

COORDINACIÓ:

Serveis de Comunicació Lleida

DISSENY I MAQUETACIÓ:

laGràfica

IMPRESSIÓ:

Norprint

CORRECCIÓ:

Jordi Vidal

TRADUCCIÓ:

Malcom Hayes

IMATGE DE PORTADA:

Santuari de Montgarri (Val d'Aran).
Rafael López Monné.

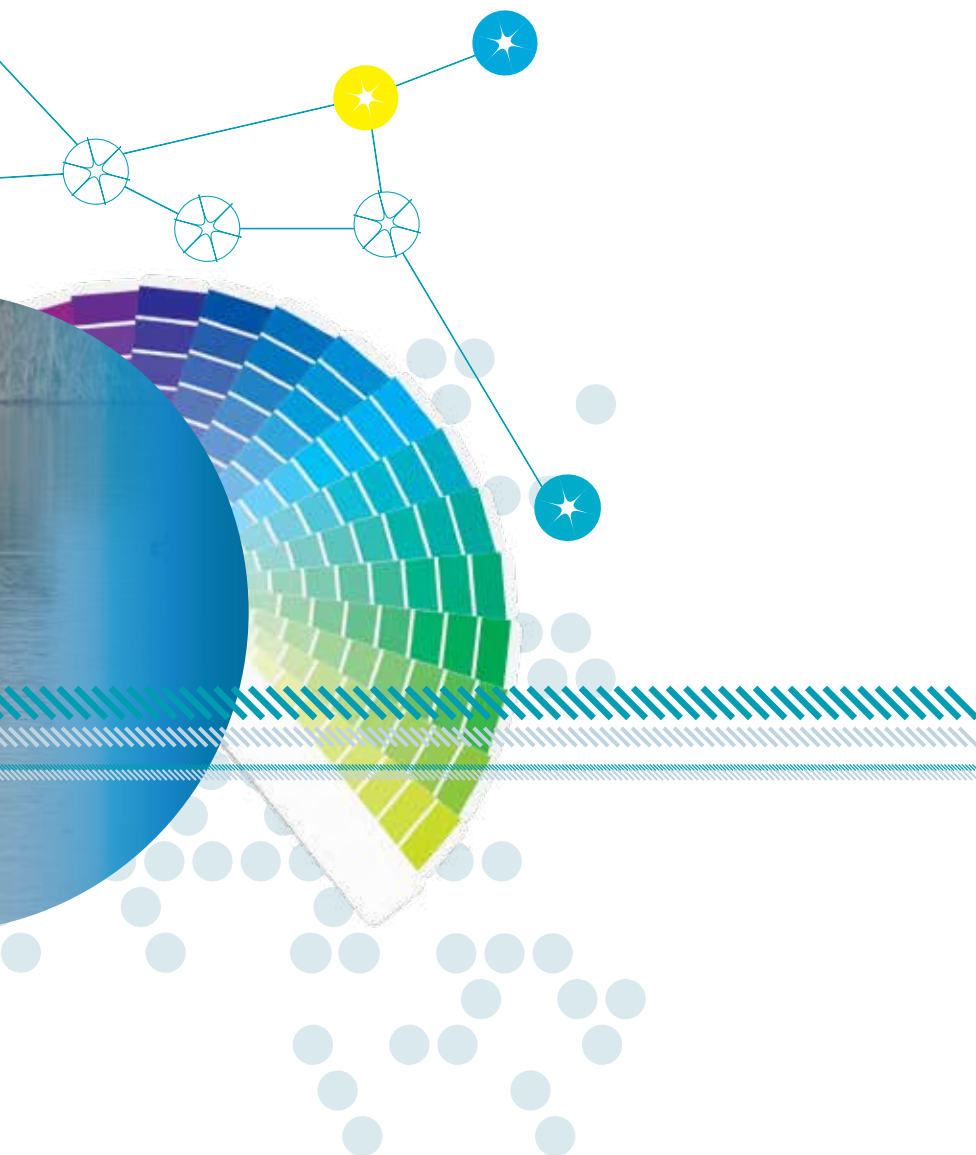
Dipòsit legal: L.768.91

© de les fotografies, les il·lustracions i els textos: els autors. És prohibida la reproducció total o parcial dels continguts d'aquesta publicació sense l'autorització de l'editor i dels autors.

Si vols rebre la revista Ara Lleida
on-line ho pots sol·licitar a:

www.lleidatur.com/revista

06 TERRES DE LLEIDA:
GAUDIR DE L'ACCIÓ PER
TROBAR LA PAU

18 LLEIDA A GLOPS
I MOSSADES

28 CAMÍ IGNASIÀ

35 LLUMS, CàMERA... ACCIÓ!

40 L'ESTANY D'IVARS
I VILA-SANA

48 REGALS DE LA NATURA

58 EL PIRINEU, UN RECLAM PER
AL TURISME HEBREU

64 EL BALCÓ DEL COSMOS

72 SOLSONA S'APLICA

78 ARCS DE SANT MARTÍ

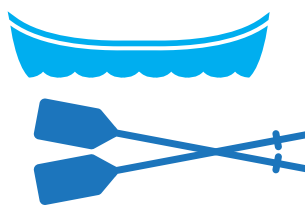
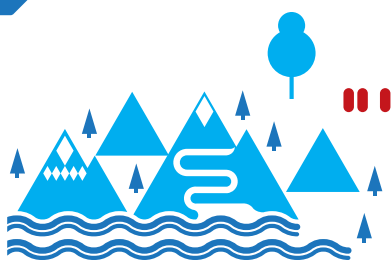
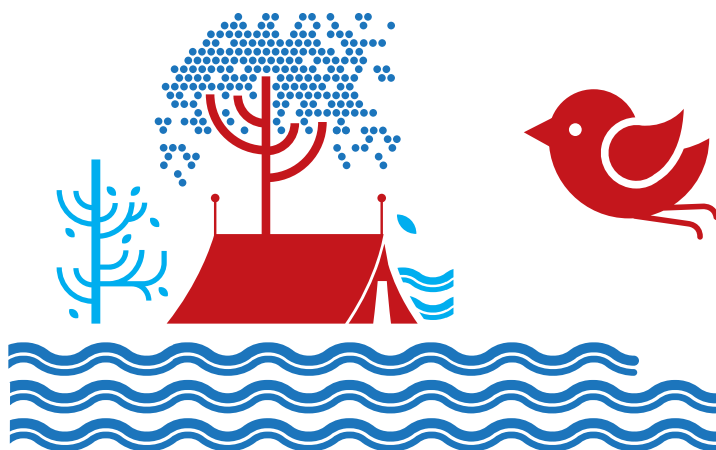
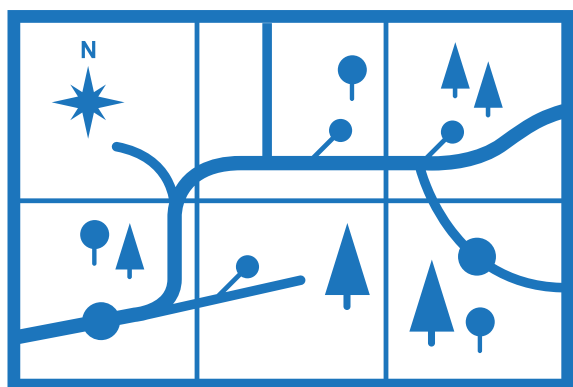
83 AUDITORIS DE TERRITORI PER
A UN ANIVERSARI SIMFÒNIC

86 EL "PICA D'ESTATS"
MÉS EMOTIU

87 EN RECORD DE JUANJO GARRA

88 AGENDA TURÍSTICA

90 OFICINES DE TURISME

TERRES DE LLEIDA: GAUDIR DE L'ACCIÓ PER TROBAR LA PAU

Després d'un hivern de nevades excepcionals, el desgel omple els rius amb els majors cabals dels darrers anys, ideals per a la pràctica dels esports aquàtics. La primavera arriba a Lleida amb les millors condicions desitjables per a activitats com el ràfting, l'hidrospeed el barranquisme. Però no només això. Arriba també amb propostes noves per passar el temps lliure en contacte amb la natura i escenaris nous on convertir l'oci en experiències memorables.

Text: Raúl Ramírez. Fotos: Busseing Pallars, 2Llacs, Albert Macau, Xavier Sunyer, Parc Olímpic del Segre, Pedals de Foc, Jordi V. Pou

El ràfting atreu milers de seguidors cada temporada.

Abans de continuar, examina el teu interior. Escolta el teu cos i decideix si el que et demana és emocions o calma. Si frisa per vessar litres d'adrenalina al teu torrent sanguini o només vol perdre's uns dies, sol o en bona companyia, lluny del brogit del món. Ell et dirà si demana clemència després dels mesos d'esforços i estrès als quals l'has sotmès, o bé si sent el neguit de posar a prova amb nous reptes la seva força i resistència.

Totes les opcions estan disponibles. Els 12.173 quilòmetres quadrats de les comarques de Lleida tenen alternatives d'oci actiu per a totes les edats i tota condició física. Per fer una escapada en un entorn saludable, no cal ser un atleta.

"Dóna'm acció!"

Si, després d'escoltar-lo, la resposta del teu cos és l'equivalent a "dóna'm guerra!", el ràfting és una de les primeres opcions que hauries de considerar. I és que cinc milions de persones no poden equivocar-se, com a mínim quan es tracta de triar un lloc on passar-s'ho bé. Aquesta xifra és la de gent que, es calcula, ha practicat descensos de ràfting al Pirineu lleidatà des que les primeres barques inflables van començar a desafiar els ràpids del Noguera Pallaresa a mitjan anys vuitanta.

El Pallars Sobirà va ser el bressol dels esports de riu a Lleida i concentra encara avui la majoria d'empreses que ofereixen aquest servei, tot i que també se'n troben a la conca del Ribagorçana i a la del Segre. No és una casualitat que tot comencés al Noguera Pallaresa. Els experts l'esmenten com un dels millors d'Europa per a la pràctica d'aquesta disciplina esportiva i ha acollit competicions com el Campionat del món de descens d'aigües braves el 2010 i el 2011. Durant el mes de juliol, Sort acollirà el Ral·li internacional del Noguera Pallaresa, que commemora una història de mig segle de competicions al riu que va començar amb el piragüisme a la dècada dels anys seixanta.

Tastar un descens de ràfting o d'hydrospeed pot no ser suficient. Qualsevol qui ho hagi fet et dirà que l'emoció que genera és addictiva. Fa que el cor bategui amb força i la sang vagi més de pressa que les aigües del riu, mentre algun recòndit racó del teu cervell registra la bellesa que t'envolta per recordar-te-la després. Però és que, a més, hi ha el fet que ningú no ha navegat dues vegades pel mateix riu, fins i tot quan es tracta de recórrer un mateix tram una vegada i una altra. Els augments i descensos dels cabals canvien a cada moment el mapa de punts tranquils i d'aigües ràpides i, amb ells, l'estratègia que la tripulació de cada barca ha de seguir per alterar, amb reflexos, coordinació i cops de rem, la cega deriva del corrent.

Un desgel abundant i ràpid propicia aquesta primavera unes condicions poques vegades vistes en la darrera dècada per practicar tota mena d'esports de riu. Això suposa una oportunitat que no es presenta cada any i un al·licient per posar-se el vestit de neoprè, tant per als no iniciats com per als més experts. Els rius baixos forts: això multiplica l'emoció, si bé en tot moment les persones a l'aigua estan sota la vigilància de monitors qualificats. Els mateixos que vetllaran perquè tot el material estigui en perfecte estat de revista.

"No tenim res a envejar a cap destinació de ràfting del món quant a la qualitat del servei", afirma taxatiu Florido Dolcet, president de l'Associació d'Empreses d'Esports d'Aventura del Pallars Sobirà i responsable de Rubber River Rafting de Sort, una de les primeres empreses d'aquest sector a les comarques de Lleida juntament amb Aventura, avui desapareguda. Dolcet, un dels pioners d'aquesta pràctica esportiva, explica que al Pallars hi conflueix l'experiència adquirida dels francesos (els primers a descendir amb barques inflables pel Pallaresa) i de països sud-americans. Aquesta darrera influència és el fruit d'un constant intercanvi de monitors esportius que viuen en un estiu permanent viatjant entre els dos continents per exercir com a guies als rius.

Entretant, la conca del Segre ofereix atractius addicionals als amants dels esports als rius. Per començar, el Parc Olímpic de la Seu d'Urgell: concebut per acollir competicions del nivell més alt amb motiu dels Jocs de Barcelona del 1992, avui dia continua acumulant prestigi amb la celebració, a partir del 5 de juliol, de la Copa del Món de Piragüisme d'Eslàlom. Al marge del circuit de l'esport professional, el Parc ofereix aquest any al públic una sèrie de packs turístics que combinen ràfting i piragüisme amb rutes ciclistes per l'Alt Urgell i pel Parc Natural del Cadí-Moixeró.

Aigües del Segre avall, hi trobem el pantà de Rialb, que l'any passat es va estrenar com un espai per a activitats lúdiques. Un ús nou que se suma al proveïment per a regadius, als aprofitaments hidroelèctrics i als projectes per al subministrament d'aigua de boca. Aquest any ja són set les empreses que basteixen una oferta que va des del piragüisme a excursions a l'embassament i el seu entorn, convertit en el nou epicentre d'una creixent activitat d'oci a la Noguera i l'Alt Urgell que aplega unes 50 activitats diferents. Entre les novetats que depara aquesta nova temporada a Rialb, n'hi ha una que crida l'atenció. La possibilitat d'aprendre i practicar el surf de vela sobre les aigües de l'embassament, una imatge gairebé insòlita fins ara. "Vam fer proves l'any passat i aquest serà el primer en què oferirem surf de vela al públic de manera regular", explica Álvaro Simón, coordinador de la firma Lapica, que ofereix aquesta activitat. Els qui vulguin practicar aquest esport de vela en aigua dolça tindran al seu abast tot el material necessari, tal com es fa al ràfting i altres modalitats esportives, com també un monitor. A això se suma la pràctica del ràfting en dos trams del riu a Ponts i a Camarasa. "Són itineraris d'iniciació, més senzills que els del Pallaresa i pensats perquè els pugui fer tota la família, des de gent gran a infants", indica Simón.

Continuem baixant el curs del Segre i arribem a Ponts, que va inaugurar el 2012 el seu canal d'aigües braves. Avui dia, aquestes instal·lacions acullen tant competicions esportives com piragüisme per a aficionats, de la mà de diferents empreses que ofereixen cursos i guia per a la pràctica d'aquest esport.

Canviar d'aigües

Entre les novetats que deparen les comarques lleidatanes als seus visitants, poques n'hi ha de més estranyes i interessants que la possibilitat de practicar esquí aquàtic al Segrià, a menys de trenta quilòmetres de Lleida ciutat. L'empresa 2 Llacs, l'Ajuntament de Gimènells i la comunitat de regants han col·laborat per fer possible l'esquí aquàtic a dues grans basses de regadiu. Aquestes basses, que sumen unes trenta hectàrees de superfície, es troben situades molt a prop dels terrenys on, ja fa més de cinc anys, es va plantejar la construcció d'un abocador de residus industrials. Una forta oposició veïnal i ecologista va aconseguir aturar aquell projecte i, al seu lloc, la zona acollirà esports d'aigua i circuits de BTT per als amants del ciclisme.

La idea pot resultar atractiva per si mateixa, però encara resulta més temptadora davant de la perspectiva de veure quina cara pot fer més d'un quan, en preguntar-te què has fet durant el cap de setmana, li responguis: "He estat fent esquí aquàtic a la plana de Lleida".

Una altra novetat digna de prendre'n nota: l'oportunitat, fins ara insòlita, de navegar per l'embassament de Canelles amb llanxa a motor o amb caiac a la nit, sota la llum de la lluna entre les fases de quart creixent, plena i quart minvant.

L'empresa Montsec Activa ha fet ja les primeres sortides nocturnes, mentre el seu personal es prepara per anar més enllà: esperen poder navegar pel congost de Mont-rebei tan aviat com ho per-

**TERRES DE LLEIDA:
GAUDIR DE L'ACCIÓ PER
TROBAR LA PAU**

Continua a la pàg. 12

**LES TERRES DE LLEIDA TENEN
NOMBROSOS EMBASSAMENTS
I LLACS ON PRACTICAR
DIVERTITS ESPORTS D'AIGUA**

TERRES DE LLEIDA: GAUDIR DE L'ACCIÓ PER TROBAR LA PAU

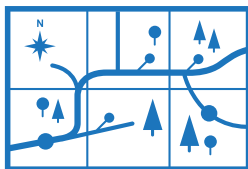
Passant-ho bé a l'embassament de la Torrassa.

Practicant parapent a sobre d'Àger.

Gimenells ha habitatat dues basses de reg per practicar-hi esports aquàtics.

Passejada a cavall pel Pallars Sobirà.

Al Parc Olímpic de Segre se celebra la Copa del Món d'Eslàlom, entre d'altres competicions.

A LES TERRES DE LLEIDA LES EMOCIONS ESTAN ASSEGURADES
 AMB ESPORTS DE TOT TIPUS, D'AIGUA, CEL I TERRA

meti el nivell de les aigües, encara massa baix durant aquest mes d'abril, i es preparen per als primers trajectes sense lluna. "Ens estem formant per guiar-nos per mitjà de les estrelles i poder portar altres persones", explica el director tècnic de Montsec Activa, Enric Maestre.

Hem parlat fins ara dels esports a l'aigua d'una manera superficial. Ha arribat el moment d'aprofundir. Parlem de busseig, que es practica a pantans com els de Moralets, Sallente, Sant Antoni i La Torrassa, entre d'altres. La firma Busseig Pallars ofereix cursos per a no iniciats en piscina (obligatoris abans de submergir-se en aigües obertes de rius, pantans o del mar) i després en llacs lleidatans. Entre la seva oferta, destaca una experiència que distingeix el Pirineu lleidatà: la possibilitat de fer immersions al llac de Certascan, per sobre dels dos mil metres d'altitud. "Com més alta és la cota, més clara és l'aigua i millor la visibilitat", explica Pep Fillat, responsable de l'empresa. Des del punt de vista de la tècnica del busseig, afegeix, l'altitud sobre el nivell del mar suposa canvis de pressió que s'han de tenir en compte. "Com més altitud, la durada de la immersió s'ha d'escurçar, tot i que només es tracta d'uns minuts de diferència entre fer-la a dos mil metres o a mil", conclou.

A terra ferma

Les emocions, però, no s'acaben en sortir de l'aigua. Els rius són les principals artèries del turisme actiu a les comarques de Lleida (concentren bona part de la demanda d'oci a l'aire lliure des dels mesos de primavera fins a la tardor), però d'aquestes artèries sorgeix una densa xarxa de vasos capil·lars, una àmplia oferta d'activitats que van des de les excursions a cavall, amb quad o totterreny fins a simulacres de combats amb paintball, espeleologia i salt des de ponts. Aquest any, les comarques de Lleida tenen un total de dues-centes sis empreses que ofereixen activitats d'oci, un 20% més que el 2012, quan el seu nombre era de 171.

Volies guerra, deies? En tindràs, o com a mínim, un simulacre. Les opcions per a la pràctica del paintball a les comarques lleidatanes han augmentat en els darrers anys, amb diferents pistes i circuits on grups d'amics i familiars poden lliurar-se a un combat sense vessament de sang, amb munició que no forada la pell (però deixa constància dels impactes amb taques de pintura) i amb proteccions per als ulls i per evitar patir danys en possibles caigudes. En aquesta disciplina (candidata a ser esport d'exhibició als Jocs Olímpics i amb un calendari de competicions al conjunt d'Espanya) hi caben des dels no iniciats que volen reviure els jocs de guerra de la seva infantesa com els aficionats a la història militar i la recreació de batalles, que de vegades fins i tot s'emporten de casa el seu propi uniforme d'època i el seu fusell.

Al Solsonès, l'estació de Port del Comte es converteix, un cop finalitza la temporada d'esquí, en punt de partida per a diverses rutes de senderisme i BTT i ofereix un parc d'aventura amb diferents nivells de dificultat. La comarca, a més, ofereix altres activitats com barranquisme i cursos d'orientació i de vies ferrades. Hem parlat de diversió a l'aigua i a terra. Encara ens ha quedat un tema en l'aire: volar. A Lleida, això vol dir parlar de la vall d'Àger i les valls d'Organyà, llocs molt apreciats pels amants del parapent i altres modalitats de vol com l'ala delta i els ultralleugers. Qui mai no hagi tingut experiències d'aquest tipus però somia tenir el seu bateig d'aire podrà enlairar els peus de terra amb un parapent biplaça en companyia d'un monitor. Un cop assolida l'altura de seguretat, la cosa va a gust del consumidor, pot gaudir de la vista que habitualment només tenen els ocells o bé pot, guiats per l'expert, iniciar una sèrie de maniobres acrobàtiques només

aptes per als cors més forts i àvids d'emocions fortes. Al vol sense motor o amb ultralleugers s'hi sumen altres opcions com ara vols amb helicòpter, amb avionetes o amb globus aerostàtics.

També es pot guanyar altura amb els peus a terra. Parlem de l'escalada, una activitat esportiva que guanya adeptes any rere any i que té a Lleida alguns referents entre les vies de més complexitat per als escaladors més avançats. Sant Llorenç de Montgai, Vilanova de Meià i el congost de Terradets s'esmenten sovint com a llocs amb parets de roca de gran interès per als escaladors. El congost va acollir a l'abril la quarta edició del Rally Terradets, organitzada pel Club Alpí Virtual i amb la participació d'una trentena d'equips, entre els quals tres cordades procedents de Rússia. L'interès que desperten les Terres de Lleida per a l'escalada queda també palès en la guia temàtica "Lleida Climbs", editada en anglès amb més de 360 pàgines que descriuen diferents destinacions i vies per a la pràctica d'aquest esport a la Noguera, l'Alt Urgell, el Pallars Jussà i les Garrigues (a Juncosa i el Cogul). El nom d'Oliana és també conegut entre escaladors de tot el món perquè al seu terme hi ha la via "Dura dura", considerada la de més gran dificultat del planeta (9B+).

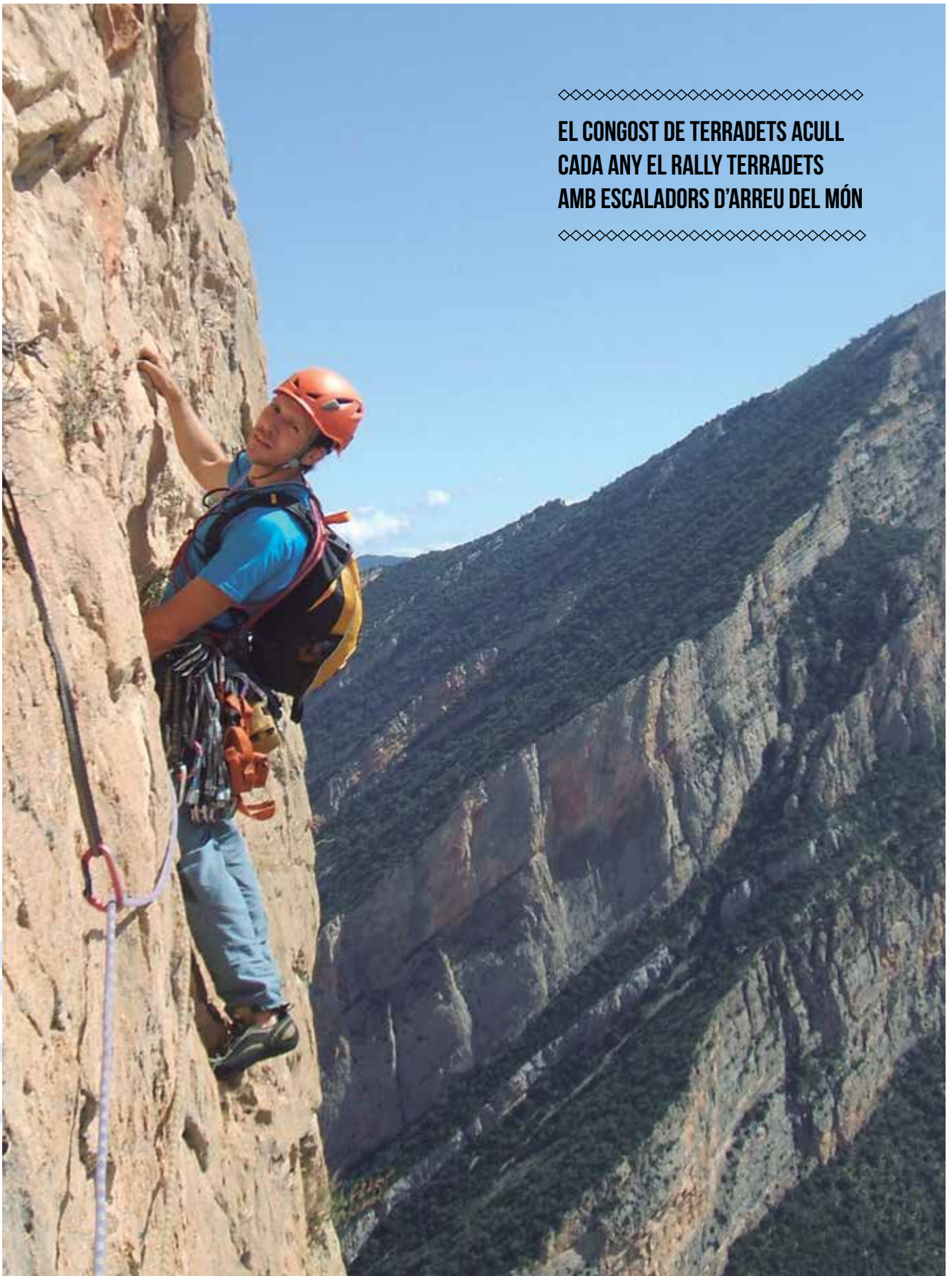
Al final dels anys noranta hi havia a Catalunya uns 9.000 escaladors federats, una xifra que actualment arriba als 40.000. "Es tracta d'un creixement progressiu i estable", comenta Rafael Vadillo, organitzador del Rally Terradets, que explica aquest increment perquè és una disciplina accessible per a moltes butxaques i cada cop hi ha més instal·lacions com a rocòdroms i monitors i cursos per iniciar-se en l'escalada. "La gent tendeix a fer el pas de l'indoor a l'outdoor", resumeix. És a dir, de la paret del rocòdrom a l'ascens de parets de roca real. Segons Vadillo, les comarques lleidatanes presenten llocs ideals per a l'escalada, i esmenta com a exemples les parets del congost de Mont-rebei i la paret de Roca Regina a Terradets. Sobre aquesta darrera, explica que "és una de les més importants de tot Europa, per la seva dificultat, per a l'escalada artificial", la qual es fa amb l'ajuda de claus, falquetes i altres artilugis. Precisament, la darrera edició del Rally Terradets va incloure per primera vegada una modalitat de 24 hores per aquesta paret amb sis equips participants.

"Dóna'm pau"... o no

Has escoltat el teu cos i et suplica una treva. Vol desconnectar de la rutina, encara que això no vol dir sumir-se en la inactivitat. O bé has sadollat ja les ànsies d'acció trepidant i busques tranquil·litat com a contrapunt. Si és així, el senderisme, el trekking i la BTT poden ser la teva opció. Ara bé, també poden ser-ho si busques tot el contrari. Tant si persegueixes emocions com relaxació, els camins lleidatans t'ofereixen el que busques.

Caminar és un plaer quan no hi ha cap pressa per arribar enlloc. Quan el caminant és amo del seu temps per alentar el pas o aturar-se davant la visió d'un paisatge colpidor o la trobada d'animals, plantes o qualsevol cosa que cridi la seva atenció als marges del camí. En els darrers anys, aquesta experiència s'ha enriquit amb més d'una desena de rutes de senderisme, que sumen centenars de quilòmetres de recorreguts a les comarques de la plana i la muntanya. Als impressionants escenaris del Parc Nacional d'Aigüestortes i el Parc Natural de l'Alt Pirineu s'hi afegeixen paratges de bellesa potser més discreta, que només mostren els seus tresors a aquells qui, pacients, s'esforcen a descobrir-los. Cada aficionat al senderisme hi trobarà un repte adequat a les seves forces i un al·licient diferent com a premi a cada pas. Alguns recorreguts permeten seguir les petjades de la història, com la Ruta del Camí de Sant Jaume a la Segarra o la de Caracremada,

EL CONGOST DE TERRADETS ACULL CADA ANY EL RALLY TERRADETS AMB ESCALADORS D'ARREU DEL MÓN

Escalac

al Solsonès, un itinerari basat en la vida del maquis Ramon Vila. D'altres donen l'oportunitat de reviuire formes de vida gairebé desaparegudes, com la Ruta dels Pastors al Pallars Sobirà i l'Alt Urgell. També és possible perseguir llegendes i mites pirinencs a la Ruta dels Manairons de l'Alt Urgell.

N'hi ha que suposen un desafiament per als caminants més atlètics, com la Porta del Cel, entre el Pallars Sobirà i l'Arieja (França), o Carros de Foc, a través del Parc Nacional d'Aigüestortes. Es tracta de competicions de trekking obertes, amb distàncies llargues i forts desnivells per superar, on nombrosos participants hi tornen una vegada i una altra per intentar millorar la seva pròpia marca d'anys anteriors. Per a aquests amants de l'atletisme en contacte amb la natura, els itineraris de trekking més extrems es complementen amb un ampli calendari de curses de muntanya al Pirineu lleidatà. Entre elles es poden trobar experiències peculiars com la Cuca de Llum, la cursa nocturna a Talarn que l'agost passat va celebrar la seva segona edició i on els participants corren amb una llanterna al front per il·luminar el camí davant seu.

Tanmateix, què passa amb qui té dificultats per orientar-se a camp obert, amb qui no té plena consciència de quines són les seves limitacions a l'hora de planificar una caminada que pot durar, segons la ruta triada, d'un a cinc dies? Els no iniciats en la pràctica del senderisme o del trekking poden en molts casos recórrer a la contractació de guies, a preus assequibles en sortides de grups, mentre que cada cop hi ha més itineraris que incorporen mapes i referències per a aparells d'orientació per satèl·lit GPS. A Aigüestortes, un autobús recorre el perímetre del parc durant els mesos d'estiu i recull els excursionistes que acaben les seves sortides en alguna de les parades, tot esperant que els portin al seu allotjament.

Al final del dia, entre etapa i etapa, el caminant troba refugis de muntanya o allotjaments rurals on descansar, aixoplugar-se i poder menjar i beure allò que, potser, no trobarà enlloc més. Amb tots aquests avenços, continua existint el marge d'incertesa del qui enceta un camí desconegut, però ara l'aventura queda a l'abast d'un públic molt més ampli amb la garantia que continuarà havent-hi sorpreses, però en la seva majoria seran agradables.

Tots els recorreguts per a la pràctica del senderisme són diferents, però molts tenen una característica en comú: obren les portes de móns que semblen llunyans tot i ser a prop de casa. Un exemple clar el trobem al Montsec, que el passat mes de març va obtenir la declaració de Destinació Turística Starlight i que és escenari també de diferents rutes a peu i amb bicicleta. De dia, mostra la bellesa del Montsec d'Ares fins al congost de Mont-rebei. A la nit, un dels cels més foscos del planeta deixa brillar, gairebé sense interferències, una infinitud d'astres impossibles de veure en l'entorn de qualsevol poble o ciutat, on la llum dels fanals eclipsa la de les estrelles. En definitiva, una experiència de l'Univers a simple vista com difícilment es pot trobar enlloc més.

Alguns dels recorreguts de senderisme i trekking de Lleida es poden fer també amb bicicleta, com la Ruta de la Vall dels Voltors al Pallars Jussà, inicialment concebuda com un trajecte de 35 quilòmetres amb cotxe i que permet contemplar la colònia més gran a Catalunya d'aquestes majestuoses aus. Ara bé, els amants de la bicicleta de muntanya tenen també al seu abast una oferta específica per gaudir del temps sobre els pedals.

Capítol a part es mereix la BTT, un esport amb adeptes de totes les edats i nivells, amb motivacions que van des del simple passeig amb bici fins a un insadollable afany de superació personal. Encara que els camins estan oberts a tothom qui els vulgui recórrer, nou centres de BTT distribuïts per les comarques de la plana de Lleida i el Pirineu ofereixen propostes per gaudir de cada zona amb trajectes ajustats a les forces de cadascú i al temps que vol passar a sobre de la bicicleta. Sovint és possible trobar-hi també assistència tècnica en cas d'avaria i lloguer de bicicletes.

Ciclistes tranquils o que pedalen en família, al ritme del més lent o contemplant el paisatge que els envolta, tenen al seu abast desenes de rutes diferents, que sumen centenars de quilòmetres en el conjunt de les comarques de Lleida. Cada centre de BTT proposa recorreguts que descriuen, de vegades amb molta minuciositat, quina distància cal passar pedalant en pujada i quina deixant-se lliscar per baixades. En aquestes darreres, val més que no et deixis portar pel dolç vertigen de l'acceleració i recordis que la velocitat en si mateixa no té res de dolent, però perdre-la de cop pot tenir conseqüències doloroses. Administra els frens amb prudència. Només la Val d'Aran té 444 quilòmetres per a recorreguts amb bicicleta de muntanya, repartits entre 25 rutes diferents. La vall, que ha aïllat en els darrers anys etapes del Tour de França, es preua d'oferir experiències properes a la competició reina del ciclisme per als pedaladors més experts i resistents. Com a exemples, els itineraris de la Pedals de Foc (que inclouen Aran, l'Alta Ribagorça i el Pallars Jussà) i Le Défi Occitan, dues competicions obertes en què els ciclistes reben un mallot com a prova d'haver completat el recorregut i, tal com succeeix amb els participants de Carros de Foc, s'aixeca rigorosa acta dels temps que cadascú ha enregistrat.

D'interès

Associació d'Empreses d'Esports d'Aventura del Pallars Sobirà

Tel. 973 62 10 02 - associacioturismeactiu@gmail.com

Parc Olímpic del Segre

Tel. 973 36 00 92 - www.parcolimpic.cat

Consorci Segre Rialb

Tel. 973 05 60 34 - www.segrerialb.cat

Port del Comte

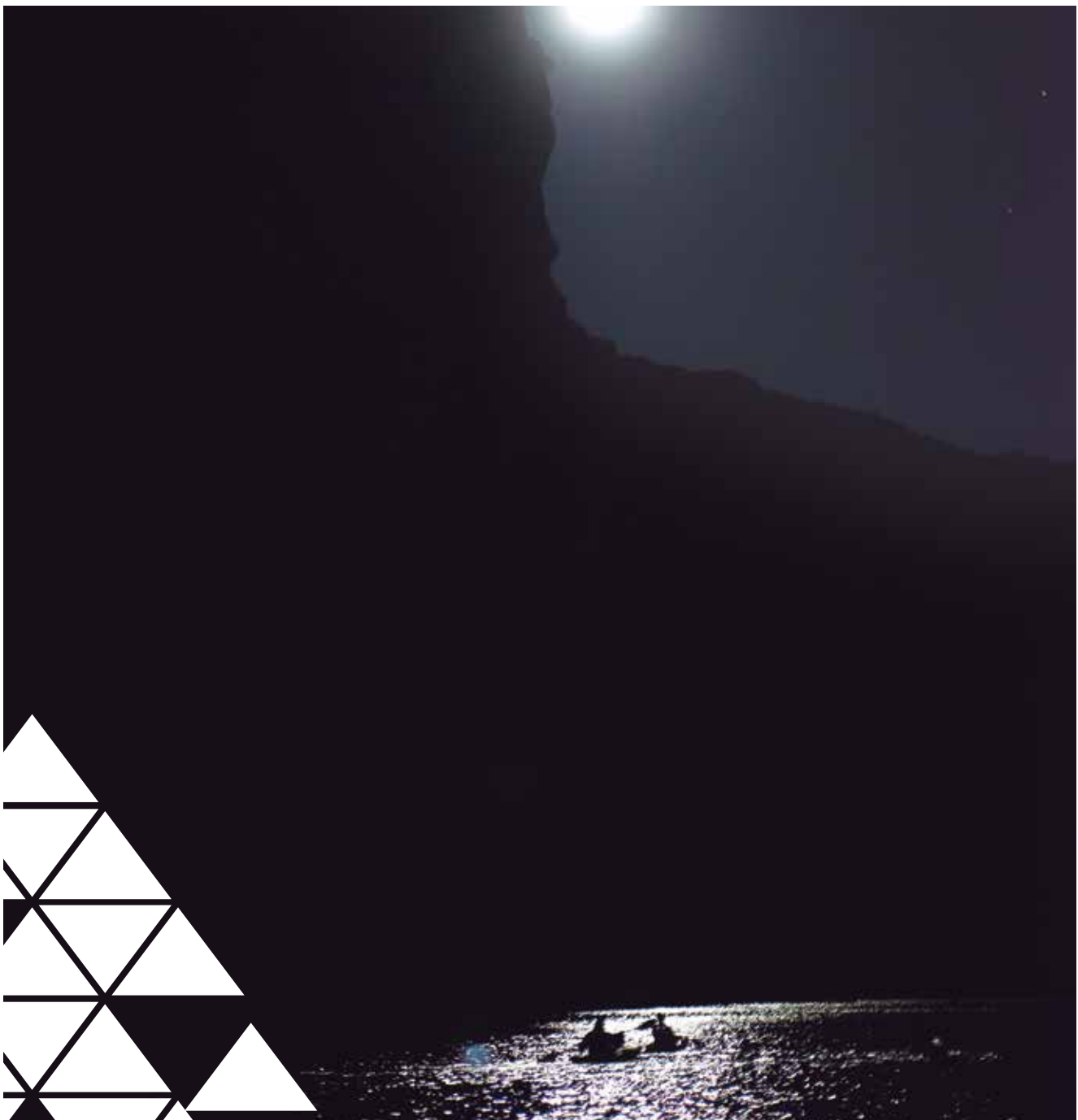
Tel. 650 051 630 - www.portdelcomte.net

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida

Tel. 973 24 54 08 - www.lleidatur.com

A la Val d'Aran la Pedals de Foc ha assolit un gran èxit.

Montsec Activa ofereix la possibilitat de contemplar el congost de Mont-rebei amb piragua sota la llum de la lluna plena.

Practicant busseig al llac de Certascan, al Pallars Sobirà.

El barranquisme té nombrosos adeptes a les Terres de Lleida.

TERRES DE LLEIDA: GAUDIR DE L'ACCIÓ PER TROBAR LA PAU

Racons com aquest tan frondós i idíl·lic de la Segarra conviden a practicar el senderisme.

El bus-bob és una divertida manera de desafiar l'equilibri a sobre d'un bot pneumàtic allargat.

Tierras de Lleida: disfrutar de la acción para encontrar la paz

Después de un invierno de nevadas excepcionales, el deshielo llena los ríos con los mayores caudales de los últimos años, ideales para la práctica de los deportes acuáticos. La primavera llega a Lleida con las mejores condiciones deseables para actividades como el rafting, el hydrospeed o el barranquismo. Cinco millones de personas han practicado descensos de rafting en el Pirineo leridano desde que las primeras barcas hinchables comenzaron a desafiar los rápidos del Noguera Pallaresa a mediados de los años ochenta. El Pallars Sobirà fue la cuna de los deportes de río en Lleida y concentra aún hoy la mayoría de empresas que ofrecen este servicio, aunque también se encuentran en la cuenca del Ribagorçana y la del Segre. El Noguera Pallaresa es uno de los mejores ríos de Europa para la práctica de esta disciplina deportiva. La cuenca del Segre ofrece atractivos adicionales a los amantes de los deportes en los ríos. Para empezar, el Parque Olímpico de La Seu d'Urgell acogerá la celebración, a partir del 5 de julio, de la Copa del Mundo de Piragüismo de Slalom. Al margen del circuito del deporte profesional, el parque ofrece este año al público una serie de packs turísticos que combinan rafting y piragüismo con rutas ciclistas por el Alt Urgell y el Parque Natural del Cadí-Moixeró. En el pantano de Rialb, siete empresas construyen una oferta que va desde el piragüismo a excursiones en el embalse y su entorno, convertido en el nuevo epicentro de una creciente actividad de ocio en la Noguera y el Alt Urgell que reúne unas 50 actividades distintas. Entre las novedades hay la posibilidad de aprender y practicar el windsurf. A ello se suma la práctica del rafting en dos tramos del río en Ponts y Camarasa. Seguimos bajando el curso del Segre y llegamos a Ponts. Su canal de aguas bravas alberga tanto competiciones deportivas como piragüismo para aficionados. Entre las novedades que deparan las comarcas leridanas a sus visitantes existe la posibilidad de practicar esquí acuático en dos grandes balsas de regadío en Gimènells, en el Segrià. Otra novedad digna de tomar nota: la oportunidad, hasta ahora insólita, de navegar por el embalse de Canelles en lancha a motor o en kayak por la noche. Hablemos de buceo, que se practica en pantanos como los de Moralets, Sallente, Sant Antoni y La Torrasa, entre otros. La firma Busseing Pallars ofrece cursos para no iniciados en piscina y después en lagos leridanos. Entre su oferta destacan las inmersiones en el lago de Certascan, por encima de los dos mil metros de altitud.

Los ríos son las principales arterias del turismo activo en las comarcas de Lleida (concentran buena parte de la demanda de ocio al aire libre desde los meses de primavera hasta el otoño), pero de estas arterias surge una amplia oferta de actividades que van desde las excursiones a caballo, en quad o todoterreno hasta simulacros de combates con paintball, espeleología y salto desde puentes. Este año, las comarcas de Lleida tienen un total de doscientas seis empresas que ofrecen actividades de ocio.

Por lo que respecta a las actividades de aire, esto implica hablar del valle de Ager y los valles de Organyà, lugares muy apreciados por los amantes del parapente y otras modalidades de vuelo como el ala delta y los ultraligeros. Al vuelo sin motor o en ultraligeros se suman otras opciones como vuelos en helicóptero, en avionetas o en globos aerostáticos. Hablemos de la escalada, una actividad deportiva que gana adeptos año tras año. Sant Llorenç de Montgai, Vilanova de Meià y el desfiladero de Terradets se citan a menudo como lugares con paredes de roca de gran interés para los escaladores. El nombre de Oliana es también conocido entre escaladores de todo el mundo porque en su término está la vía "Dura dura", considerada la de mayor dificultad del planeta (9B+).

Si ahora buscas tranquilidad, el senderismo, el trekking y la BTT pueden ser tu opción. En los últimos años se han creado más de una decena de rutas de senderismo, que suman cientos de kilómetros de recorridos en las comarcas del llano y la montaña. A los escenarios impresionantes del Parque Nacional de Aiguestortes y el Parque Natural del Alt Pirineu se añaden algunos recorridos como la Ruta del Camino de Santiago, la de Caracremada, la Ruta de los Pastores en el Pallars Sobirà y el Alt Urgell o la Ruta de los Manairons del Alt Urgell. Algunas suponen un desafío para los caminantes más atléticos, como la Porta del Cel, entre el Pallars Sobirà y el Ariège (Francia), o Carros de Foc, a través del Parque Nacional de Aiguestortes. Para los amantes del atletismo en contacto con la naturaleza, los itinerarios de trekking más extremos se complementan con un amplio calendario de carreras de montaña en el Pirineo leridano. Algunos de los recorridos de senderismo y trekking de Lleida se pueden hacer también en bicicleta, como la Ruta del Valle de los Buitres en el Pallars Jussà.

Capítulo aparte merece la BTT. Aunque los caminos están abiertos a todos los que los quieran recorrer, nueve centros de BTT distribuidos por las comarcas del llano de Lleida y el Pirineo ofrecen propuestas para disfrutar de cada zona con trayectos ajustados a las fuerzas de cada uno y al tiempo que quiere pasar encima de la bicicleta. Sólo la Val d'Aran tiene 444 kilómetros para recorridos en bicicleta de montaña, repartidos entre 25 rutas distintas. Cabe citar los itinerarios de la Pedals de Foc (que incluyen Aran, la Alta Ribagorça y el Pallars Jussà) y Le Défi Occitan.

Lands of Lleida: enjoy the action to find the peace and quiet

After a winter of exceptional snowfall, the spring thaw has filled the rivers with the greatest volumes of water in recent years; these are ideal conditions for

enjoying water sports such as rafting, hydrospeed and canyoning. El Pallars Sobirà was the birthplace of river sports in Lleida and still plays host to the majority of the companies which offer these services, although they can now also be found in the River Ribagorçana and River Segre basins. In fact, the River Noguera Pallaresa is widely recognised as one of the best rivers in Europe for enjoying this type of sport. This year, the River Segre basin - and more concretely the Olympic Park of La Seu d'Urgell - offers the public a series of tourist packages that combine rafting and canoeing with cycling routes through L'Alt Urgell and the Cadí-Moixeró natural park. On the Rialb reservoir, seven companies currently offer products ranging from kayaking to outings to the reservoir and the surrounding area. Amongst the new offers for this season is the possibility to learn and enjoy windsurfing. It is also possible to enjoy a raft descent along two sections of the river at Ponts and Camarasa. Further down the River Segre, lies the town of Ponts whose white water canal is a destination for both sporting competitions and amateur canoeing. Among the new attractions that visitors will find in the comarques (local districts) of Lleida this year is the possibility of water-skiing on two large irrigation lakes at Gimènells in the comarca of El Segrià. Another novelty worthy of note is the opportunity to enjoy nocturnal water sports on the Canelles reservoir, with motor boats and kayaks. It is also possible to go diving in several reservoirs, including those of Moralets, Sallente, Sant Antoni and La Torrasa and in Lake Certascan. In the case of aerial activities, the Val d'Àger and the valleys of Organyà are destinations much appreciated by lovers of paragliding and other sky sports such as hang gliding and flying microlights. Other aerial sports on offer include helicopter flights, flying light aircraft and ballooning. Then there is climbing, a sport which gains more and more adepts each year. Sant Llorenç de Montgai, Vilanova de Meià, the Terradets Gorge and Oliana are often cited as destinations with rock walls of great interest to climbers. Meanwhile, for those in search of a little peace and quiet, hiking, trekking and mountain biking all offer interesting options. Over the last few years, more than ten hiking routes have been established which offer hundreds of kilometres of walks through both lowland and mountain areas. Some of these walks pose a real challenge, even to the most athletic of walkers; this is certainly the case with the Porta del Cel (Heaven's Gate), between El Pallars Sobirà and Ariège (France) and Carros de Foc (Chariots of Fire), which runs through the Aiguestortes National Park. For those who love to do athletics in contact with nature, the more extreme trekking itineraries through the Lleida Pyrenees can be complemented with a wide range of mountain races. Mountain biking deserves a chapter of its own: there are nine MTB centres scattered across the comarques of the plain and the Pyrenees which offer ways to enjoy each area by following routes tailor made to suit everyone's possibilities.

Terres de Lleida: Profiter de l'action pour trouver la paix

Après un hiver exceptionnellement neigeux, le dégel emplit les rivières des débits les plus importants de ces dernières années, idéaux pour la pratique des sports aquatiques tels que le rafting, l'hydrospeed ou le canyoning. Le Pallars Sobirà fut le berceau des sports de rivière de Lleida et concentre aujourd'hui la majeure partie des entreprises qui offrent ce service bien qu'on les trouve aussi dans le bassin du Ribagorçana et celui du Segre. Le Noguera Pallaresa est est l'une des meilleures rivières d'Europe pour la pratique de cette discipline sportive. Dans le bassin du Segre, le Parc Olympique de la Seu d'Urgell offre cette année au public une série de packs touristiques qui combinent rafting et canoë-kayak avec des routes cyclistes à travers l'Alt Urgell et le parc naturel du Cadí-Moixeró. Au bassin du barrage de Rialb, sept entreprises composent une offre qui va du canoë-kayak à des excursions au bassin et à ses environs. Parmi les nouveautés se trouve la possibilité d'apprendre à pratiquer le windsurf. Il faut ajouter à cela la pratique du rafting dans deux tronçons du cours du Segre et l'on arrive à Ponts. Son débit d'eaux vives accueille aussi bien des compétitions sportives que du canoë-kayak amateur. Parmi les nouveautés que présentent les contrées de Lleida à leurs visiteurs il existe la possibilité de pratiquer le ski aquatique dans deux grands bassins d'irrigation à Gimènells, dans le Segrià. Une autre nouveauté qui vaut la peine qu'on s'y intéresse: l'opportunité jusque-là inédite, de naviguer sur le bassin de Canelles en canot à moteur ou en kayak, de nuit. La plongée se pratique dans des bassins comme celui de Moralets, Sallente, Sant Antoni et la Torrasa entre autres et sur le lac de Certascan. En ce qui concerne les activités de l'air, la vallée d'Àger et les vallées d'Organyà sont des lieux très appréciés par les amateurs de parapentes et autres modalités de vol comme l'ala delta ou les ultraligères. Au vol sans moteur ou aux ultraligères s'ajoutent d'autres options telles que des vols en hélicoptère, en avionnette ou en ballons aérostatiques. Parlons de l'escalade, une activité sportive qui gagne des adeptes chaque année. Sant Llorenç de Montgai, Vilanova de Meià, le défilé de Terradets et Oliana sont souvent cités comme des endroits de parois rocheuses de grand intérêt pour les escaladeurs. Si ce que vous cherchez est le calme, la randonnée, le trekking et le VTT peuvent être votre choix. Ces dernières années des dizaines de routes de randonnées ont été créées qui font des centaines de kilomètres de parcours dans les contrées de la plaine et de la montagne. Certaines représentent un défi pour les marcheurs les plus athlétiques comme celui de la Porta del Cel, entre le Pallars Sobirà et l'Ariège (France), ou Carros de Foc, à travers le Parc National d'Aiguestortes. Pour les amateurs d'athlétisme en contact avec la nature, les itinéraires de trekking les plus extrêmes sont complétés d'un large calendrier de courses de montagne dans les Pyrénées de Lleida. Chapitre à part mérite le VTT. Neuf centres de VTT répartis dans les contrées de plaine de Lleida et de ses Pyrénées, offrent des propositions pour profiter de chaque zone avec des trajets adaptés à la force de chacun.

A GLOPS I MOSSADES

Text: Rosa Matas. Fotos: Gustum, Jordi V. Pou, productors col·laboradors i Diputació de Lleida.

L'Artiga de Lin, la vall aranesa limítrof amb el parc d'Aigüestortes, amb esplèndides fagedes, on a la tardor s'aprecien d'un cop d'ull totes les tonalitats del groc a l'ocre, on neix el riu Jòeu, és el racó preferit de la Carme, la mestressa de la Tocineria de Casasnoves. El seu negoci artesanal és un dels escassos establiments amb marca Productes dera Val d'Aran, el distintiu de l'essència de la vall. Les seves botifarres, llonganisses, patés i embotits curats arriben embolicats en paper de regal a qualsevol racó d'Espanya i fan la volta a Lleida amb el saló "Aliments del territori i tu", en el qual la Diputació i Gustum s'han aliat per treure de gira, de fira en fira, les menges més genuïnes de Lleida.

Compten amb el compromís dels cuiners còmplices amb la seva terra. Mostren mossegades de productes honestos, amb noms i cognoms dels artesans. Deixen un bon regust i conviden a qui els prova a conèixer el lloc on s'han criat.

Dos-cents productors de 98 municipis de Lleida van participar en el saló a la Fira de Mollerussa de març, un aparador de destinacions gastronòmiques on el xef Josep Maria Castaño, del restaurant Malena, proposava esponja de Granny Smith amb llagostins i suc del seu extracte. Pink Lady impregnada de vodka amb caviar de truita de riu de Tavascan i compota de Golden amb foie de delícies d'ànec de Preixana i mel Or dolç de Torregrossa acompanyat amb vi Blanc de Serè de l'Olivera Celler. Joel Castanyé, del Restaurant Resquixt de Golmés, per a qui l'estany d'Ivars, un dels majors aiguamolls de Catalunya i que s'ha guanyat un indret en les rutes de turisme ornitològic, és un lloc que no s'ha de perdre al Pla d'Urgell, va optar per coca de full amb formatge

de cabra tendre de Formatges Camps i Vinagres Badia del Palau d'Anglesola, poma del Pla, melmelada de préssec paraguaió d'El Marge de Miralcamp.

ÀNIMA I VIDA

Ànima i vida per al territori és un dels lemes de Gustum, un projecte de cooperació impulsat per grups Leader de Lleida, les Illes Balears i el País Basc i finançat pel Ministerio de Agricultura, nascut per fomentar els aliments del territori. El producte local és el que es fa en el territori donant peu a la recuperació de la cultura autòctona, en paraules de Jordi Abella, director de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, al Pallars Sobirà, terra de descens de barrancs, salt de pont, passeigs a cavall, parapent i també aventures gastronòmiques.

La piscifactoria de Tavascan, una de les empreses artesanes implicades a Gustum, ofereix la possibilitat de visitar les instal·lacions i pescar les truites per cuinar-les a casa. Subministra truites i caviar a la major part dels restaurants del Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i la Val d'Aran. La seva bona fama arriba a Can Fabes, a Sant Celoni, o al restaurant Cinc Sentits de Barcelona. El seu propietari, Juli Sillero, recomana, a tothom qui li demana consell, una visita a la Central Hidroelèctrica de Tavascan.

El Pallars Sobirà comparteix el grup Leader amb la Ribagorça i el Pallars Jussà. Els seus productors estan convidant els amants de la bona taula a conèixer els millors tasts del Pirineu. A Pobellà (Pallars Jussà) crien vedella ecològica de la raça bruna dels Pirineus, i la sacrifiquen a l'escorxador de la Poble de Segur, en n'Assumpta

**“ESCOLLIR PRODUCTE LOCAL ÉS
APOSTAR PER ALIMENTS EXCEL·LENTS
I TAMBÉ PER LA CULTURA I LA
IDENTITAT DEL TERRITORI”**

LLEIDA A GLOPS I MOSSADES

Exquisideses elaborades amb carn de conill. A la dreta, les olives que produeixen el millor oli de la DOP Garrigues.

Codinach, una apassionada de la ramaderia ecològica que ofereix visites a la seva granja de la Vall Fosca, la terra de l'Estany Gento, l'ermita de Sant Vicenç de Capdella o el Museu Hidroelèctric.

A la Ribagorça, la Carnisseria Porté-Estop i el Restaurant Prades proposen una varietat de llonganisses diferents per conquistar-te per la panxa. De verdure. Trinxat de col, fesols amb botifarra negra, maduixes, peus de porc, carreretes o ànec amb poma confitada són les darreres innovacions d'en Josep Lluís Porté. Van participar en el Fòrum Gastronòmic de Girona altres artesans de la comarca: Bolets Prades, Tastet de mel i Xolís d'Adons, una de les carnisseries del famós embotit del Pirineu.

PRODUCTES AMB PAISATGE

"Són productes amb paisatge, mostren la terra en la qual treballes." Mercè Lagrava, de Serrat Gros, a Ossera, a l'Alt Urgell, defineix d'aquesta manera el producte local que a ella i a la seva família tantes alegries els està donant. Fa vuit anys, ella i la seva parella van canviar Barcelona per Ossera. Van deixar treballs llavors no amenaçats per la crisi per comprar un ramat i vendre formatge. La casualitat va fer que donessin continuïtat a la formatgeria d'Eulàlia Torra i de les seves seixanta cabres. Els preocupava mantenir el nivell. Objectiu aconseguit. El World Cheese Awards de Birmingham, un dels certàmens internacionals més prestigiosos, els premia any rere any: bronze el 2009, súper or el 2010, plata el 2011 i bronze el 2012. Les seves seixanta cabres i la seva formatgeria són un reclam a Ossera, un lloc amb encant on els artesans accepten visites.

Sense deixar el paisatge de l'Alt Urgell, a la serra de Beneidó, a Estamariu, Aigua Pineo hi té les seves fonts naturals. Envasa sense gas, també amb gas carbònic afegit i a la lluna plena sense gas carbònic.

A la comarca veïna, la Cerdanya, Embotits Turet, de Martinet, forma part de l'anomenada ruta dels embotits i, sense deixar les muntanyes, al Solsonès, a Oliu, la Granja Godall, visitable a la primavera, ven a la mateixa explotació carn de porc, llonganisses, fuets i perrill serrat dels porcs. Des dels anys setanta cria i alimenta el bestiar amb els cereals de la seva finca. Quan començava la crisi, l'any 2008, els germans Jesús, Ramon i Josep Montaner es van llençar a l'elaboració. "És un producte diferent, a la gent li agrada", explica Jesús.

El recorregut gastronòmic de Lleida continua per la Noguera, un dels tres racons del món Reserva Starlight, terra de mel, oli i vins. És la terra de Vins Castell del Remei, d'explotacions petites on mana la qualitat. Casa Patau elabora el raïm de les seves 10

hectàrees de Cabernet Sauvignon, Merlot, Ull de llebre i Macabeu a Menàrguens. A només 15 quilòmetres, a Castelló de Farfanya, Gabriel Alsina ha renovat un molí d'oli familiar. Hi transforma dotze varietats d'oliva. Amb nou premis l'any 2012, a la fira de Borges i a Itàlia, Alsina ven ampelles monovarietals a la seva agrotiga, on exposa també 1.200 botelles en miniatura d'oli d'oliva verge extra, totes diferents, d'arreu del món.

Algunes de les seves explotacions són tota una declaració d'intencions. Conill com cal n'és una. El seu propietari, Josep Galceran, és proveïdor habitual de restaurants quilòmetre zero. Alimenta els seus animals amb pinso 100% vegetal, sense medicaments. Comença a fer-se un forat en l'alimentació escolar, amb hamburgueses i mandonguilles de conill.

DE LA MUNTANYA AL PLA

De la muntanya al pla. Els restaurants de la Segarra són autèntics ambaixadors de l'orgull dels seus rebosts. Eduard Domingo, el jove xef de Fonda Casa Magdalena, a Sant Ramon, ofereix embotits i carns d'Antiga Casa Magí de Torà, iogurts i formatges artesans d'El Pastoret de la Segarra (Sant Guim de Freixenet) i vins de la cooperativa L'Olivera de Vallbona de les Monges (Urgell), per la seva excel·lència a la taula i el seu component social, en tractar-se d'una cooperativa que integra discapacitats. No és l'única empresa d'integració social de l'Urgell amb bon producte. Els arrugats clàssics banyats de xocolata, el producte estrella de l'obrador de galetes artesanes El Rosal de Tàrraga, un projecte de l'associació Alba en el qual hi treballen vuit persones amb discapacitat o malalties mentals, segueix la tradició de fabricar les famoses galetes que la família Serra havia estat elaborant des del 1920.

El toc d'antany es troba també a Cal Senzill, un petit obrador de Bellpuig on, a foc lent, la Montse Llorca prepara el sofregit com l'han fet sempre les padrines. "Venem temps, estem tot el matí donant-li voltes, com es feia sempre. Tenim també melmelada de carabassa amb cítrics, confitura de ceba amb ceps i base de sofregit per a lasanya o canelons."

I noves temptacions que comparteixen promoció a Gustum amb les tradicionals en una zona molt coneguda pel seus dolços, on Agramunt s'ha guanyat la capitalitat amb la IGP Torró d'Agramunt i el bon quefer d'artesans com, entre d'altres, Torrons Roig o Torrons Fèlix. Xocolata Aynouse l'Artesà, una xocolata amb una textura terrosa i un intens sabor i aroma de cacau, és una de les empreses noves. La xocolata no és brillant i, depenent de l'època de l'any, té taques blanques. Com que no duu estabilitzadors ni abrillantadors, la mantega del cacau

A GLOPS

crystal·litza ràpidament i s'obté aquest tacat i, a més a més, en emprar sucre de canya verge, s'hidrata molt més que el sucre blanc. "No he inventat res, faig la xocolata com es feia al segle XIX, a base de cacau i sucre de canya", conta Xavi Rodríguez, el seu propietari.

El Pla d'Urgell, la comarca més petita de Lleida, gira al voltant del Canal d'Urgell. L'Espai Cultural dels Canals d'Urgell i les rutes pel canal i l'estany d'Ivars són algunes de les vistes que acompanyen els productors en les seves gires per les fires.

Cal Valls és un dels quasi fixos. Necessita poques presentacions. És una empresa familiar certificada amb el número 1 del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica i per Demeter, el certificat alemany d'agricultura biodinàmica. Ofereix verdura, hortalisses, suc i conserves, a més de la possibilitat de visitar les seves finques tot l'any, tret de l'estiu.

Camamilla de Linyola, Nous de Palau d'Anglesola, Pa de Ronyó... Tots comparteixen aparador amb altres menges com les conserves de Rosa Torres de cirera negra extra, de préssec, d'albercoc, de codonyat i ceba o de codonyat amb nous.

OLIVERES CENTENÀRIES

Als productors de Gustum de les Garrigues els acompanya la imatge de les seves oliveres centenàries. Oleïcultors nous conviuen a Gustum amb els tradicionals com la Cooperativa de Cervià. L'associació La Trenca inverteix cada euro de la seva collita a Bovera en la recuperació de finques i cabanes.

Alguns dels vins que han regat les cates de Gustum també són de les Garrigues: Colors de Cérvoles o Auzells de Tomàs Cusiné (el Vilosell), premi de l'Associació Catalana de Sumillers al millor 2012.

El recorregut per alguns dels obradors lleidatans, on els artesans posen entre els seus ingredients més de si mateixos, acaba al Segrià. En el Rebost de la padrina, de Torrebesses, la Carme i el seu germà Francesc Gòdia fan, com temps enrere, botifarra negra, llonganissa fresca i seca i xoriço amb porcs de Masia Tero, de Torregrossa, una granja on els animals creixen sense pressa. Són productors petits. La qualitat compta més que la quantitat. A Maials, en Josep Sabaté prepara de manera artesanal les seves avellanes, nous, anacards: naturals, torrats, garapinyats o coberts de xocolata.

Al sud, ja a Lleida, la ciutat de la Seu Vella, candidata a Patrimoni de la Humanitat, a la zona de l'horta la família Blanch elabora les seves tradicionals melmelades i suc.

El paraigua Gustum, el millor de cada lloc, ha dut els aliments més gustosos a la fira medieval d'Anglesola, a la de qualitat de Balaguer, a Sant Josep de Mollerussa, al sopar solidari de Sant Isidre de Cervera o al Fòrum de Girona, on l'Albert Marimon, de La Cava de Tàrraga, fou escollit millor cuiner 2013.

En Joan Torrent, gerent del consorci Leader Urgell-Pla d'Urgell, és una de les ànimes de Gustum, dels workshops i de les trobades de productors i restauradors. Pretén que amari en el consumidor la idea que escollir producte local és apostar per aliments excel·lents i també per la cultura i la identitat del territori.

D'interès

Consorci Leader Urgell-Pla d'Urgell

Tel. 973 60 41 38
<http://gustum.org/es>

Consell Regulador de la DOP de les Garrigues

Tel. 973 28 04 70
www.olidoplesgarrigues.com

Consell Regulador de la DO Costers del Segre

Tel. 973 26 45 83
www.costersdelsegre.es

LLEIDA A GLOPS I MOSSADES

L'Albert Marimon a la Diputació, on es va oferir un tast de productes de la terra.

Joan Reñé amb el gerent del Consorci Leader del Pla d'Urgell, Joan Torrent, promotor de Gustum.

Albert Marimon: "Lleida és un rebost immens on no deixen d'entrar productes nous"

Albert Marimon, cuiner de La Cava de Tàrraga (l'Urgell), va ser escollit cuiner de l'any en el Fòrum de Girona, on va participar de la mà del projecte Gustum. És un autèntic enamorat del producte de proximitat i de temporada, el que creix amb la mateixa llum del seu restaurant. Volia ser cuiner des que estudiava EGB, quan compartia classe amb un altre gran xef, Marc Puig-Pey. Compaginà l'Escola d'Hostaleria de Manresa treballant els caps de setmana amb Lola Pijoan, a Can Borrell de Meranges, abans de cuinar en alta mar degustacions de luxe. En desembarcar, va complir un somni: obrí el Xiringuito Agua a Barcelona i La Cava a Tàrraga.

Per què Tàrraga?

Mon pare i ma mare són d'un poble de Tarragona proper a Tàrraga i venien aquí a mercat. Per a tot anaven més a Tàrraga que a Montblanc (Conca de Barberà), feien més vida aquí. Jo hi anava amb els meus pares, de petit. La meua il·lusió era obrir a Barcelona i després, a Tàrraga.

Molt diferent el treball en un veler.

Treballava per a l'empresa Mena, de Francisco Javier Merino i Mar Flores. Em van contractar per restaurar un veler i convertir l'oferta gastronòmica de dins d'un veler en un lloc per fer un menú degustació a alta mar.

Li agrada parlar del producte proper. Què és per a vostè?

Com més oferta vull tenir a La Cava o al Xiringuito, més necessitat tinc de conèixer gent a qui li agradi tractar el producte com a nosaltres en agrada. Hauré de conèixer més gent. És el que estic fent, conèixer petits productors. Que siguin propers ho fa més emocionant.

Tracten el producte com a quelcom seu.

És clar. Jo vaig estar vuit anys a la docència, fent classes de cuina. Era el que s'intentava transmetre als xavals, tot i que de vegades a les escoles el producte

acaba triturat i no s'aprecia i, encara menys, es diferencia la seva procedència. Nosaltres ara tenim una oferta de 51 plats a la carta. Varia cada setmana. És una manera de gaudir. Ens dona vida.

Esmenti alguns productes fantàstics del seu restaurant.

Aquí tenim 160 proveïdors. En actiu, només en tenim noranta, es van movent segons la temporada. En Josep Ramon de Belianes ens duu ara (mitjan maig) uns espàrrecs fabulosos, a la planxa semblen silvestres, hi trobes els gustos del silvestre. La Dolors, d'Arbeca, ens duia el pèsol tan bo o millor que el famós del Maresme. Hi ha un noi que és etnobotànic, en David Moreno, que ens proporciona tota l'herba silvestre. El conill, per esmentar una carn, ens arriba d'una granja ecològica d'Artesa de Segre i les favetes arriben de Tarroja de Segarra: ens les duu l'Ignasi, que té una cooperativa de joves productors, La Garbiana.

I el plat estrella?

El fals arròs, com l'anomenem nosaltres, que acaba essent una pasta fresca, feta amb una farina d'espelta. L'acompanyem amb paté de porc negre, del Bosc del Siscar, i formatge gebrat d'obaga d'Adrall.

Lleida és un rebost immens.

Hi ha de tot. No deixen d'entrar-hi productes nous. És una passada. De vegades, hem parlat amb la gent de Gustum, amb la Teresa Fuentes (una de les coordinadores) i els hem proposat que facin un centre de recollida de tots aquests productes. Si la capital és Lleida, que tot el producte arribés a Lleida, un mercat central on el productor petit dugui el seu producte.

Què cuina per a vostè?

Per a mi, no cuino gairebé res. M'agrada anar a casa de companys, a d'altres restaurants. A casa, no cuino, si no és que tinc convidats. Aquell dia encenc el foc, faig brasa i mengem patates al caliu, pa torrat i brasa. I res més. Ja passo moltes hores als fogons...

Les sessions divulgatives formen part de la campanya "Aliments del territori i tu" que, juntament amb Gustum, participa a les fires de la demarcació.

Una mostra d'alguns dels productes de les contrades de Lleida.

GUSTUM: LLEIDA A TRAGOS Y BOCADOS

Gustum es un proyecto de cooperación entre seis grupos Leader de Lleida, las Islas Baleares y el País Vasco, que con el apoyo de la Diputación ha nacido para fomentar el producto local. A lo largo de todo el territorio encontramos numerosos productores de todos los ámbitos que ya se han sumado al proyecto. En la Val d'Aran tenemos un ejemplo en la Tocería Casasnovas. Sus morcillas, longanizas, patés y embutidos curados llegan a cualquier rincón de España y dan la vuelta a Lleida con el salón Alimentos del territorio y tú, en el que la Diputación y Gustum se han aliado para sacar de gira los manjares más genuinos de Lleida.

La piscifactoría de Tavascan ofrece la posibilidad de visitar las instalaciones y pescar las truchas para cocinarlas en casa. En Pobellà (el Pallars Jussà) crían ternera ecológica de la raza bruna de los Pirineos. En la Ribagorça, la Carnicería Porté-Estop y el Restaurante Prades proponen longanizas de verduras. Con Porté participaron en el Fòrum Gastronòmic de Girona otros artesanos de la comarca: Bolets Prades, Tastet de mel y Xolís d'Adons. Mercè Lagrava, de Ossera, en el Alt Urgell, da continuidad a la quesería de Eulàlia Torra y sus quesos han sido premiados en el World Cheese Awards de Birmingham. En Estamariu, Pineo tiene sus fuentes naturales. Envasa sin gas, también con gas carbónico añadido y a la luna llena sin gas carbónico.

En el Solsonès, en Oliu, la Granja Godall vende en la misma explotación carne de cerdo, longanizas, fuets y jamón serrano de los cerdos. En la Noguera, Casa Patau elabora la uva en Menàrguens. En Castelló de Farfanya, Gabriel Alsina transforma doce variedades de aceituna y vende botellas monovarietales en su agrotienda. Josep Galceran es proveedor habitual de conejo a restaurantes kilómetro cero.

Los restaurantes de la Segarra son auténticos embajadores del orgullo de sus despensas. Eduard Domingo, de Fonda Casa Magdalena, en Sant Ramon, ofrece embutidos y carnes de Antiga Casa Magi de Torà, yogures y quesos artesanos de El Pastoret de la Segarra (Sant Guim de Freixenet) y vinos de la cooperativa L'Olivera de Vallbona de les Monges (Urgell). Tenemos los arrugats clásicos bañados de chocolate, del obrador de galletas artesanas El Rosal de Tàrraga. El toque de antaño se encuentra también en Cal Senzill, un pequeño obrador de Bellpuig donde se prepara el sofrito como lo han hecho siempre las abuelas. Agramunt se ha ganado la capitalidad con la IGP Turrón de Agramunt y el buen hacer de artesanos como Torrons Roig, Torrons Fèlix i Xocolata Aynouse l'Artesà.

En el Pla d'Urgell, Cal Valls es una empresa familiar certificada con el número 1 del Consejo Catalán de la Producción Agraria Ecológica. Ofrece verdura, hortalizas, zumos y conservas. También existe la manzanilla de Linyola, los vinos Castell del Remei, las nueces de El Palau d'Anglesola, el pan de riñón... A los productores de Gustum de las Garrigues los acompaña la imagen de sus olivos centenarios. Nuevos oleicultores conviven en Gustum con los tradicionales como la Cooperativa de Cervià. La asociación La Trenca invierte cada euro de su cosecha en Bovera en la recuperación de fincas y cabañas. Algunos de los vinos que han regado las catas de Gustum también son de las Garrigues: Colors de Cérvoles o Auzells de Tomàs Cusiné (El Vilosell).

El recorrido termina en el Segrià. En el Rebost de la padrina, de Torrebesses, hacen, como tiempo atrás, morcilla, longaniza fresca y seca y chorizo. En Maials, Josep Sabaté prepara de manera artesanal sus avellanas, nueces y anacardos. En la ciudad de Lleida, en la zona de la huerta la familia Blanch elabora sus tradicionales mermeladas y zumos.

El paraguas Gustum ha llevado los alimentos más sabrosos a la feria medieval de Anglesola, a la de calidad de Balaguer, a Sant Josep de Mollerussa, a la cena solidaria de San Isidro de Cervera o al Fòrum de Girona.

GUSTUM: LLEIDA BY SIPS AND NIBBLES

Gustum is a cooperative project involving Leader groups from Lleida, the Balearic Islands and the Basque Country; it is supported by the Diputació de Lleida and was created to promote local produce. In the Artiga de Lin valley of the Val

d'Aran, it is possible to find the specialised pig products of Tocería Casasnovas, while the fish farm of Tavascan offers both visits and the chance to enjoy some trout fishing. In Pobellà (Jussà) ecological veal is produced from locally reared Pyrenean Brown cattle. In La Ribagorça, the Porté-Estop butchers and the Prades restaurant offer vegetable sausages. In L'Alt Urgell, Mercè Lagrava of Ossera makes cheeses that recently won prizes at the World Cheese Awards held in Birmingham (UK), while the refreshing Pineo water is obtained from natural springs near Estamariu. At Oliu, in El Solsonès, Granja Godall sells its own pig products, including sausages, cured meats and serrano ham. In La Noguera, Casa Patau grows its wine-making grapes at Menàrguens. At Castelló de Farfanya, Gabriel Alsina sells single variety olive oil at his farm shop, while Josep Galceran is regular supplier of rabbit to kilometre zero restaurants. At Sant Ramon, in La Segarra, Fonda Casa Magdalena offers: cured sausages and meats from the Antiga Casa Magi of Torà; yoghurts and traditionally made cheeses from El Pastoret de la Segarra; and wines from the cooperative L'Olivera of Vallbona de les Monges. The classic chocolate-bathed "arrugat" biscuits can be obtained from the traditional biscuit bakery of El Rosal de Tàrraga. Cal Senzill, a small factory in Bellpuig, prepares its sauces following time-honoured tradition, while Agramunt has an established reputation as the capital of almond nougat, based largely on the IGP Torró d'Agramunt and the craftsmanship of artisans such as Torrons Roig, Torrons Fèlix and Xocolata Aynouse l'Artesà. In the Pla d'Urgell, Cal Valls is a family company which has been awarded the "number 1" classification by the Catalan Council for Ecological Agricultural Production. Other quality products include the camomile of Linyola, the fine wines of Castell del Remei, the nuts of El Palau d'Urgell and the traditional Pa de Ronyó (kidney bread) ... In Les Garrigues, new olive oil producers rub shoulders in Gustum with the traditional growers of the Cooperative of Cervià. The association La Trenca invests every Euro in the crops that it grows at Bovera and in recovering former plots and cabins. Some of the wines that have been served at Gustum tastings also come from Les Garrigues, including Colors by Cérvoles and Auzells by Tomàs Cusiné (El Vilosell). The tour ends in the comarca (local district) of El Segrià, where at the Rebost de la Padrina (grandmother's pantry) of Torrebesses, they make black pudding and various types of fresh, cured and spicy sausage. In Maials, Josep Sabaté prepares his hazelnuts, walnuts and cashews in the traditional way, while in the market garden area of Lleida, the Blanch family continues to make its traditional jams and fruit juices.

GUSTUM: LLEIDA À GORGÉES ET BOUCHÉES

Gustum est un projet de coopération entre six groupes Leader de Lleida, les Îles Baléares et le Pays Basque, qui, avec le soutien du Conseil Général, et né dans le but d'encourager le produit local. Dans la vallée aranaise d'Artiga de Lin on trouve la Charcuterie de Casasnovas. L'établissement piscicole de Tavascan offre la possibilité de visiter les installations et de pêcher les truites. À Pobellà (Jussà) on élève des veaux écologiques de la race brune des Pyrénées. Dans la Ribagorça, la Boucherie Porté-Estop et le Restaurant Prades proposent des saucisses de légumes. Mercè Lagrava, de Ossera, dans l'Alt Urgell, élabora des fromages qui ont été récompensés par le WorldCheese Awards de Birmingham. À Estamariu, Pineo a ses fontaines naturelles. Dans le Solsonès, à Oliu, la Ferme Godall vend sur l'exploitation même, de la viande de porc, des saucisses fraîches, des saucisses sèches et du jambon serrano. Dans la Noguera, la Maison Patau travaille le raisin à Menàrguens. À Castelló de Farfanya, Gabriel Alsina vend des bouteilles monovariétales dans son agro-boutique. Josep Galceran est fournisseur habituel de lapin pour des restaurants kilomètre zéro. Dans la Segarra, la Pension Maison Magdalena, à Sant Ramon, offre des charcuteries et des viandes de l'Ancienne Maison Magi de Torà, yaourts et fromages artisanaux d'El Pastoret de la Segarra et des vins de la coopérative L'Olivera de Vallbona de les Monges. Nous avons les arrugats classiques baignés de chocolat, de l'atelier de biscuits artisanaux El Rosal de Tàrraga. Cal Senzill, un petit atelier de Bellpuig, l'oignon revenu à la poêle comme le faisaient habituellement les grand-mères. Agramunt a réussi à se situer comme capitale avec le IGP Tournons d'Agramunt et le savoir faire d'artisans comme Tournons Roig, Tournons Fèlix et Chocolat Aynouse l'Artisan. Dans le Pla d'Urgell, Cal Valls est une entreprise familiale certifiée par le numéro du Conseil Catalan de la Production Agricole Écologique. Il existe aussi la manzanilla de Linyola, les vins Castell del Remei, les noix d'El Palau d'Anglesola, le pain en forme de rognon ... Dans les Garrigues, de nouveaux oléiculteurs participent à Gustum avec le traditionnel comme la Coopérative de Cervià. L'association La Trenca investit chaque euro de sa récolte à Bovera pour la récupération de propriétés et de cabanes. Quelques-uns des vins qui ont arrosé les dégustations de Gustum sont aussi des Garrigues. Colors de Cérvoles ou Auzells de Tomàs Cusiné (El Vilosell). Le parcours se termine dans le Segrià. Au Rebost de la grand-mère de Torrebesses, on fait du boudin, de la saucisse fraîche et sèche et du chorizo. À Maials, Josep Sabaté prépare de façon artisanale ses noisettes, ses noix et ses noix de cajou. Dans la région du verger de Lleida, la famille Blanch élabora ses traditionnelles confitures et jus.

CAMÍ IGNASIÀ:

DESCOBRINT ELS SECRETS DE LA PLANA DE LLEIDA

SÓN BEN CONEGUDES EN L'ÀMBIT DEL CRISTIANISME DESTINACIONS UNIVERSALS COM ROMA, JERUSALEM I SANT JAUME DE GALÍCIA, FITES RELIGIOSES QUE —ESPECIALMENT EN AQUEST DARRER CAS— PRESENTEN UNS ITINERARIS DE PELEGRINATGE MOLT CONCRETS. PERÒ, MÉS ENLLÀ D'AQUESTES GRAN RUTES, EN TROBEM TAMBÉ D'ALTRES MENYS CÈLEBRES QUE, PRECISAMENT PER AQUEST FET, PODEN ESDEVENIR UNA AGRADABLE SORPRESA PER AL VIATGER. EL CAMÍ IGNASIÀ, RUTA QUE TRAVESSA LA DEMARCACIÓ DE LLEIDA D'OEST A EST, POSA A L'ABAST DEL PELEGRÍ LA CLAU PER ACCEDIR A ALGUNS DELS INDRETS MÉS ATRACTIUS DE LA PLANA LLEIDATANA.

Text: **Sebastià Tamarit**. Fotos: **Ajuntament d'Alcoletge, Ajuntament de Cervera, Ajuntament de Lleida (Herminia Sirvent), Ajuntament de Verdú (Ricard Gelabert), Celobert Cooperativa, Jordi Pou, Oficina Central del Camí Ignasià, Ramon Gabriel.**

Una família de pelegrins
gaudeix dels fèrtils
paisatges del tram que
connecta Lleida amb
Bell-lloc d'Urgell.

El camí, ben senyalitzat en el seu pas per les Terres de Lleida, travessa pobles amb encant com Verdú (a dalt) i ciutats plenes de vitalitat com Lleida (a sota).

Per anar de camí, bon calçat i bon vi

El que no especifica la dita és que, si decidim fer el Camí Ignasià, només caldrà preocupar-nos per dur unes bones sabates: de vi en trobarem el que vulguem, i de ben bo, perquè l'itinerari travessa alguns dels paratges més emblemàtics de la Ruta del Vi de Lleida. I no només vi: l'excursió ens permetrà degustar viles carregades d'història, monuments d'interès excepcionals, paisatges suggeridors –des de l'exuberància dels regadiu del Segrià, el Pla d'Urgell i l'Urgell a la sobria bellesa de les terres de la Segarra– i una deliciosa gastronomia feta de tradició i de productes de gran qualitat.

Anem, però, a pams, perquè molta gent es preguntarà què és el Camí Ignasià. Aquesta ruta ressegueix el camí que el cavaller Ignasi de Loiola, amb la intenció original d'arribar a Jerusalem, va recórrer l'any 1522 des de la seva casa natal a Loiola (Guipúscoa) fins a la Cova de Manresa, on va viure una profunda experiència espiritual que va marcar la seva vida. Es tracta d'un itinerari de 27 etapes i 650 km que recorre cinc comunitats autònomes. L'any 2011, quasi cinc segles després d'aquell viatge iniciàtic, l'orde dels jesuïtes va decidir impulsar un camí que pretén "oferir una experiència de peregrinació als homes i dones del segle XXI, tot seguint el procés espiritual d'aquell home extraordinari".

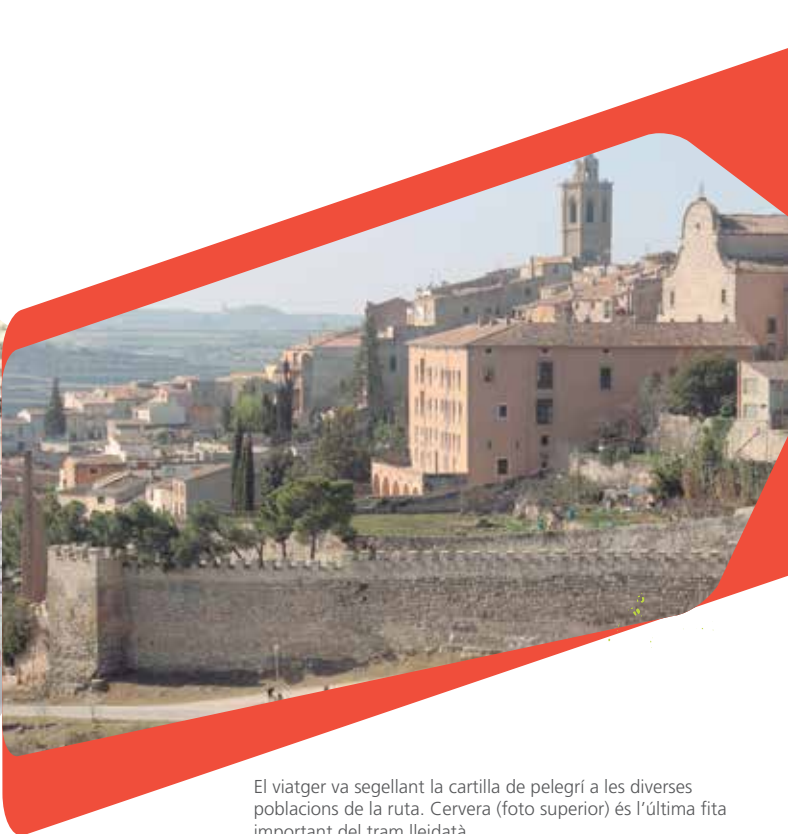
Uns 105 quilòmetres del viatge del noble basc, que amb els anys es convertiria en el fundador de la Companyia de Jesús, corresponen al tram de les comarques de Lleida, que segueix en bona part el traçat de l'antiga via romana de Bàrcino a Ilerda i de l'històric Camí Ral d'Aragó. Concretament, les cinc etapes lleidatanes del Camí Ignasià són Fraga-Lleida (de 33 km), Lleida-Castellnou de

Seana (32,8 km), Castellnou de Seana-Verdú (18 km), Verdú-Cervera (16 km) i Cervera-Igualada (37 km).

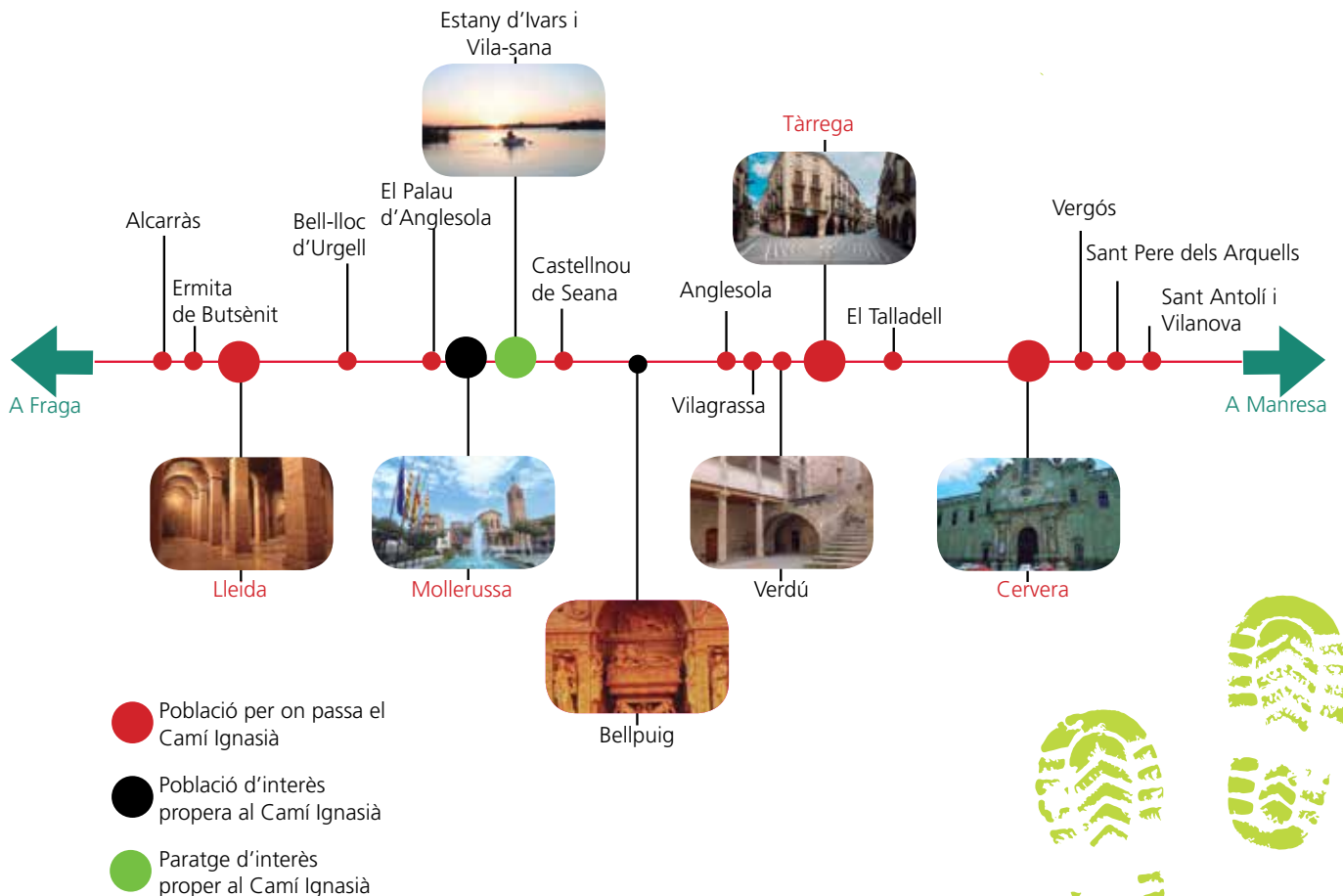
No cal dir que totes i cadascuna d'aquestes etapes tenen atractius suficients per convertir cada jornada de viatge en una experiència única, començant per Lleida, meta de la primera jornada, que s'inicia a Fraga i creua Alcarràs i l'ermita de Butsènit. Lleida, la capital del Segrià, és una ciutat farcida de monuments històrics –el castell del Rei i el castell templer de Gardeny, la Seu Vella, les esglésies de Sant Martí i Sant Llorenç, l'antic Hospital de Santa Maria, la Catedral Nova–; museus de gran interès com el Comarcal i Diocesà de Lleida; construccions avantguardistes com el Palau de Congressos La Llotja o el Pont de Príncep de Viana; jardins i parcs naturals com els Camps Elisis, la Mitjana o la Canalització del Segre, i d'esdeveniments lúdics com la Festa de Moros i Cristians, la Fira de Titelles o l'Aplec del Caragol, per esmentar-ne només alguns.

A la segona etapa deixem la ciutat de Lleida, envoltada pels fruiters (pomers, pereres, presseguers) que caracteritzen la rica horta de la capital, i ens endinsem en un territori on progressivament van guanyant pes els cereals per a gra (panís, blat, ordi) i els farinats com l'alfals. Es tracta d'una terra fèrtil, regada pels Canals d'Urgell, magna obra hidràulica del segle XIX que ha definit el paisatge i l'economia de la zona. La ruta travessa Bell-lloc d'Urgell i el Palau d'Anglesola i clou a Castellnou de Seana.

Precisament l'aigua del canal ha donat lloc a un dels principals atractius de la comarca del Pla d'Urgell, l'estany d'Ivars i Vila-sana, que amb les seves 126 ha de superfície constitueix –a banda d'un paratge de colpidora bellesa– una de les zones humides més

El viatger va segellant la cartilla de pelegrí a les diverses poblacions de la ruta. Cervera (foto superior) és l'última fita important del tram lleidatà.

L'aigua, que ha configurat el paisatge i l'economia de la plana lleidatana, és una constant en el viatge.

importants de Catalunya, amb una diversitat biològica impressionant. A l'altra banda del camí trobem Mollerussa, la capital de la comarca, una animada vila agroindustrial, comercial i de lleure, on destaquen equipaments culturals com l'Espai Cultural dels Canals d'Urgell o el Museu de Vestits de Paper, sorgit a partir de l'original Concurs de Vestits de Paper que se celebra anualment a la ciutat.

La tercera etapa ens portarà fins a Verdú (*vegeu desglossament*), ja a la comarca de l'Urgell, passant per Anglesola (amb un curiós espai museístic dedicat al carro) i Vilagrassa, població en la qual destaca el petit campanar de l'església de Santa Maria, que comparteix una visible inclinació amb el seu parent llunyà de Pisa. Aquest tram voreja la població de Bellpuig, que conté el convent de Sant Bartomeu, d'estil de transició del gòtic tardà al Renaixement amb la magnífica tomba neoclàssica de Ramon Folc de Cardona-Anglesola, i que acull la magna processó penitencial de la Verge dels Dolors.

Des de Verdú, que disposa d'un alberg de pelegrins recentment inaugurat, la quarta etapa del camí ens portarà a Cervera, però abans hem de fer una aturada a la capital de l'Urgell, Tàrraga, vila que ens invita a una agradable passejada pel centre històric (Plaça Major, on hi són bastits l'Ajuntament i l'església de Santa Maria de l'Alba; carrer del Carme, amb façanes d'estil romànic, gòtic i modernista) o pel Parc de Sant Eloi. A més, durant el mes de setembre la capital de l'Urgell acull una multitudinària cita amb les arts escèniques: la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga, coneguda a tot el món.

Entrem a la Segarra, comarca encatifada d'austers i bellíssims camps de cereals, i arribem a Cervera, la darrera gran fita del tram lleidatà del Camí Ignasià. Els seus nombrosos atractius ens permetran delectar-nos amb una visita acurada. Des de l'elegant edifici de la Universitat, bastit en estil neoclàssic amb elements

barrocs a la façana, a les altívoles muralles construïdes durant el segle XIV, passant per la Paeria —seu de l'Ajuntament—, un edifici barroc amb unes curioses mènsules que representen els cinc sentits i les raons per les quals hom pot anar a la presó. Alguns dels carrers del casc antic constitueixen el marc de la inquietant i popular festa de l'Aquelarre.

Un itinerari, doncs, de poc més de 100 quilòmetres de dificultat baixa, on el pelegrí trobarà tot tipus de serveis turístics, gents hospitalàries —la plana de Lleida ha estat tradicionalment terra de pas— i, no cal dir-ho, una deliciosa gastronomia fonamentada en una producció local de qualitat (oli, vi, porc, fruita dolça, productes de l'horta, fruits secs...). La cassola de tros, els caragols, els embotits, les carns de caça, la coca de recapte, els panadons i les postres (torrons, orelletes, formatges) poden convertir també l'estada a les comarques de Ponent, en efecte, en un deliciós tour gastronòmic.

Gents de totes les edats —des de joves a persones grans— i procedències (Bèlgica, Canadà, EUA, Espanya, França, Gran Bretanya, Jordània i Portugal, entre d'altres països), molts dels quals esperonats per la recent elecció de Francesc, el primer Sant Pare jesuïta de la història, han fet ja aquest magnífic itinerari. Un itinerari que, com el Camí de Sant Jaume, té també les seves pautes: cal anar segellant una cartilla a cada etapa per aconseguir obtenir, ja a Manresa, el diploma que acredita que el pelegrí —que ha d'haver fet un mínim de 100 quilòmetres a peu o de 200 amb bicicleta o a cavall— ha estat un digne alumne del sant mestre.

Sigui quina sigui la nostra motivació —turística, cultural o religiosa, o una barreja de totes tres— el Camí Ignasià ens proporcionarà un inoblidable viatge interior i exterior: un viatge introspectiu per retrobar el millor de nosaltres, i un viatge exterior per redescobrir unes terres, les de Lleida, que ens regalen un fantàstic patrimoni natural i monumental!

El Camí Ignasià i el Camí de Sant Jaume, itineraris inversos, coincideixen durant molts quilòmetres.

VERDÚ, EL DESCANS DEL PELEGRÍ

Coneguda per la seva original ceràmica negra, pel seu castell medieval i per una popular Festa de la Verema que aplega visitants d'arreu, Verdú constitueix una aturada obligada per als viatgers ignasians. La vila urgellenca disposa des del propassat mes d'abril d'un alberg nou, habilitat per l'orde dels jesuïtes, que ofereix tots els serveis (cuina, menjador, lavabos adaptats i una vintena d'habitacions) i té capacitat per a una vintena de pelegrins.

L'alberg, de tres plantes i amb una superfície de quasi 300 m², és situat al costat de l'església-santuari dedicat a Sant Pere Claver, que és de fet la casa natal del l'il·lustre jesuïta nascut al Carrer Major de Verdú l'any 1580 i que es va significar en la seva tasca de missioner a diversos indrets d'Amèrica, tasca que el va portar a ser canonitzat l'any 1888 pel Papa Lleó XIII.

El refugi de Verdú és apte per a vint persones.

EL CAMÍ DE SANT JAUME

El Camí Ignasià no és l'única alternativa que tenen els pelegrins a les comarques de Lleida, les quals són també travessades per un dels ramals més importants del Camí de Sant Jaume català. Es tracta del ramal que va des del monestir de Montserrat a Alcarràs, i que a Lleida coincideix pràcticament amb la ruta que va fer el sant de Lloïola. Aquest tram, amb una longitud de 140 km, ha estat senyalitzat per la Generalitat de Catalunya i es pot fer en 5 etapes a un ritme de 25 o 30 quilòmetres diaris. Precisament, l'Ajuntament d'Alcoletge ha habilitat el passat mes d'octubre un alberg per a pelegrins del Camí de Sant Jaume, amb capacitat per a 8 persones, situat al mateix edifici del Centre d'Interpretació de la Guerra Civil, al número 19 del Carrer Major.

Imatge del recentment inaugurat alberg d'Alcoletge.

Més informació:

Camí Ignasià

Tel. 93 875 15 79 E-mail: info@caminoignaciano.org

www.caminoignaciano.org

El Camí Ignasià discorre per un marc natural i monumental ple de sorpreses agradables, com aquesta bella creu de terme bastida a Anglesola.

CAMINO IGNACIANO: descubriendo los secretos de la llanura leridana

Siguiendo el itinerario iniciático que San Ignacio de Loyola recorrió en 1522 entre Loyola y Manresa, la orden de los jesuitas ha promovido el Camino Ignaciano, 650 kilómetros repartidos en 27 etapas. Y cinco de estas etapas (Fraga-Lleida, Lleida-Castellnou de Seana, Castellnou de Seana-Verdú, Verdú-Cervera y Cervera-Igualada) transcurren total o parcialmente por las comarcas meridionales de Lleida.

Realizada por motivos religiosos, culturales o turísticos, la ruta nos permite descubrir los paisajes –ora exuberantes, ora de sobria belleza– y el sorprendente patrimonio monumental de un territorio marcado tanto por la tradición como por la vitalidad económica y, sobre todo, por la hospitalidad de sus gentes.

El viajero recorre un camino jalonado por ciudades que combinan historia y modernidad (Lleida, Mollerussa, Tàrraga y Cervera), pueblos acogedores (Verdú ha inaugurado recientemente un moderno albergue para peregrinos), espacios naturales de gran interés (el lago de Ivars y Vila-sana) y una suculenta gastronomía basada en productos naturales de gran calidad.

THE WAY OF SAINT IGNATIUS: discovering the secrets of the Lleida plain

Following the same route that Saint Ignatius of Loyola took between Loyola and Manresa in 1522, the Jesuit Order has decided to promote the Ignatian Way: a 650 kilometre route divided into 27 stages, 5 of which run through the

comarques (local districts) of Lleida. Whether you follow it for religious, cultural or touristic reasons, this route will enable you to discover the surprising natural and monumental heritage of a territory steeped in tradition and of great economic vitality and to discover the hospitality of its people.

Travellers will follow a route dotted with settlements that combine history and modernity (Lleida, Mollerussa, Tàrraga and Cervera), cosy villages (including Verdú, which has recently opened a modern hostel for pilgrims), areas of great natural interest (such as the Ivars and Vila-sana Pool) and a delicious gastronomy based on local products of the finest quality.

CHEMIN IGNACIEN: À la découverte des secrets de la plaine de Lleida

En suivant l'itinéraire que Saint Ignace de Loyola parcourut en 1522 entre Loyola et Manresa, l'Ordre des jésuites a développé un total de 650 kilomètres répartis en 27 étapes et, cinq de ces étapes parcourent les contrées de Lleida.

Réalisée pour des motifs religieux, culturels ou touristiques, la route nous permet de découvrir le surprenant patrimoine naturel et monumental d'un territoire marqué aussi bien par la tradition que par la vitalité économique et, surtout, par l'hospitalité de ses habitants.

Le voyageur parcourt un chemin jalonné de villes qui mêlent l'histoire et la modernité (Lleida, Mollerussa, Tàrraga et Cervera), des villages accueillants (Verdú a récemment inauguré une auberge moderne pour les pèlerins), des espaces naturels de grand intérêt (l'Étang d'Ivars et Vila-sana) et une succulente gastronomie fondée sur des produits naturels de grande qualité.

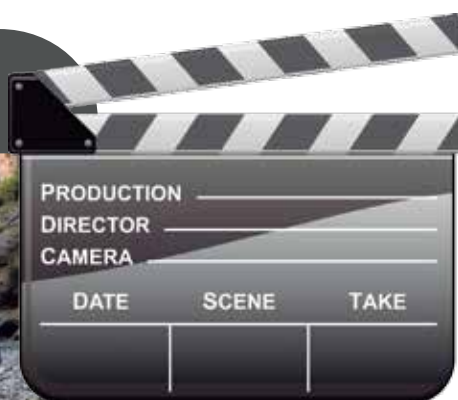

LLUMS, CÀMERA... ACCIÓ!

LES TERRES DE LLEIDA ES CONSOLIDEN COM UN FANTÀSTIC PLATÓ NATURAL

AIXÍ COM LA DIVERSITAT BIOLÒGICA —LA FLORA I LA FAUNA— DETERMINEN LA QUALITAT ECOLÒGICA D'UN ECOSISTEMA, L'ABUNDÀNCIA DE FILMACIONS POT DONAR-NOS UNA BONA IDEA DE L'EXCEL·LÈNCIA PAISATGÍSTICA D'UNA ZONA. I LES COMARQUES DE LLEIDA HAN ACOLLIT EN ELS DARRERS ANYS UN NOMBRE CONSIDERABLE DE GRAVACIONS DE PEL·LÍCULES, SÈRIES TELEVISIVES I ESPOTS PUBLICITARIS: ALGUNA COSA ESPECIAL DEU TENIR AQUEST TERRITORI...

Text: **Sebastià Tamarit**. Fotos: **Antàrtida Producciones, Jordi Pou, Messidor Films, Oberón Cinematográfica, Olivo Films, Sogecine, Televisió de Catalunya**

Dos moments del film *Las olas* i de la sèrie *Gran Nord*, realitzats al Pla d'Urgell i al Pallars Sobirà, respectivament.

Ja fa temps que les contrades lleidatanes s'han convertit en el marc idoni de tot tipus de rodatges cinematogràfics i publicitaris: paisatges, pobles i ciutats amb encant —tant de la muntanya com de la plana— constitueixen un plató privilegiat que no ha passat desapercebut per a directors, productors i publicistes de dins i fora de les nostres fronteres.

Les valls, rius, llacs i pobles de les comarques d'alta muntanya formen un quadre sovint idíl·lic que ha acollit produccions de tot tipus: sèries d'èxit com *Gran Nord*, una comèdia que juga amb la peculiar idiosincràsia de les gentes del Pirineu, o *Les veus del Pamano*, ambientada en la postguerra i basada en l'obra homònima de Jaume Cabré. Ambdues produccions han estat fetes al Pallars Sobirà. Gerri de la Sal, per la seva banda, constitueix l'únic exterior de la comèdia dramàtica *Lo más importante de la vida es no haber muerto*, dels directors Olivier Pictet, Marc Recuenco i Pablo Martín. El documental *Hola Europa!*, una reflexió sobre la situació i el futur de Catalunya, incorpora esplèndides panoràmiques del Parc d'Aigüestores i Estany de Sant Maurici, mentre que a la bonica ciutat de Solsona s'ambienten algunes escenes d'*El Greco*, coproducció hispanogrega dirigida per Iannis Smaragdis i interpretada per Juan Diego Botto.

Fa uns quants anys el realitzador Cesc Gay emmarcava en els verds paratges de la Cerdanya l'esplèndid film *Ficció*, una història

d'amor i amistat interpretada per Eduard Fernández, Javier Cámara i Montse Germán, mentre que el també català Marc Recha rodava *Pau i el seu germà*, una cinta de relacions familiars i d'amistat, a la picassiana població de Gósol. D'altra banda, les Valls d'Àneu es van transfigurar en les muntanyes del Kosovo a *Guerreros*, film bèl·lic de Daniel Calparsoro protagonitzat per Eduardo Noriega.

Les comarques meridionals de Lleida, no cal dir-ho, també inspiren els professionals de l'anomenat setè art. A l'estany d'Ivars i Vila-sana, un dels indrets amb més encant de la plana lleidatana, Bigas Luna va rodar algunes seqüències de *Segon Origen*, film basat en el llibre de Manuel de Pedrolo *Mecanoscrit del segon origen*. El recent traspàs del reputat director ha comportat que el periodista Carles Porta, precisament natural de Vila-sana, assumi la direcció del film de ciència ficció. El Pla d'Urgell és també l'escenari d'una part del viatge físic i existencial del protagonista d'una *road movie* recent, *Las olas*, opera prima d'Alberto Morais.

Igualment postapocalíptica, com *Segon Origen*, és la sèrie *Rotten Rain*, thriller de ciència ficció dirigit per Víctor M. Romero i Josep M. Bernadó i rodat a diversos indrets de la ciutat de Lleida. I saltant del futur al passat, la comarca de les Garrigues acull enguany la gravació de *Fa 8.000 anys*, un espai gravat per l'emissora local Lleida Televisió.

TICKET

163784

TICKET

163784

TICKET

163784

Curiosa instantània del rodatge de *Segon Origen* a l'Estany d'Ivars i Vila-sana, i una imatge pirinenca al documental *Hola Europa!*

El món de la publicitat també s'ha rendit als encants paisatgístics del territori lleidatà. Aquesta afirmació és força evident en els espots d'automòbils, que solen contextualitzar-se en contextos paisatgístics singulars. La Diputació de Lleida, que té competència sobre diverses carreteres de la demarcació, ha rebut en els darrers anys desenes de peticions per gravar anuncis en territori lleidatà. Carreteres com la LV-7021, entre Artesa de Lleida i el Cogul (comarques del Segrià i les Garrigues) i la LV-4241, entre Solsona i Sant Llorenç de Morunys, al Solsonès, han estat alguns dels indrets escollits per lluir els darrers models de la indústria automobilística.

Especialment sol·licitada ha estat la LV-424, l'anomenada carretera del Coll de Jou, sens dubte uns dels quilòmetres més espectaculars de la xarxa viària lleidatana. Es tracta d'un itinerari sinuós

que travessa muntanyes i denses masses boscoses i voreja el bell embassament de la Llosa del Cavall, i en el qual podem gaudir d'antigues ermites, cases pairals, pobles amb encant i audaços viaductes que aporten panoràmiques impressionants de l'entorn natural.

Solament en els darrers dos anys, firmes com Audi, Bentley, Dacia, Lexus, Lotus, Mazda, Renault, Subaru, Toyota, Volkswagen i Volvo han rodat espots publicitaris en el marc incomparable de les carreteres lleidatanes, atrets per un marc paisatgístic incomparable.

Llums, càmera, acció! El cinema i la publicitat ha descobert, ja fa temps, els atractius d'aquest territori. I és que les Terres de Lleida formen un escenari de paisatges suggeridors que ens conviden a viure experiències singulars i sensacions úniques...

A l'esquerra: fotogrames dels films *Pau i el seu germà* i *Guerreros*. Al centre i a la dreta: gravació d'un spot publicitari a la carretera LV-424.

SIS DÈCADES DE CINEMA

El llistat de films rodats en territori lleidatà en els darrers seixanta anys seria força extens, i abraça els gèneres i els escenaris més variats. Des de la realització a diverses localitzacions de Cervera, Solsona i Lleida del melodrama *La Pecadora*, de F. Iquino, l'any 1954, la demarcació ha acollit més d'un centenar de rodatges. Podem esmentar, entre molts altres, *Darkness*, de Jaume Balagueró, i *El maquinista*, de Brad Anderson (ambdues amb escenes a la Cerdanya); *Gran Slalom*, de Jaime Chávarri (la Val d'Aran); *El embrujo de Shangai*, de Fernando Trueba (la Noguera); *Joves*, de Ramon Térmens i Carles Torras (l'Urgell); *Centenari*, d'Antoni Ribas (el Segrià i el Pla d'Urgell), i *El guerrero del antifaz i Científicament perfectes*, de Xavier Capell (el Segrià, la Segarra).

Viatjant en el temps podem recordar també *La dama de l'Alba*, de Francisco Rovira Beleta, i *El indio pluma roja*, de Francisco G. Siurana (rodades al Pallars Sobirà); *Misión en Ginebra*, de José Antonio de la Loma (el Pallars Jussà); *Tierra de todos*, d'Antonio Isasi-Isamendi (l'Alt Urgell); *La maldición de la bestia*, de Miguel Iglesias, *Uno del millón de muertos*, d'Andrés Velasco, i *Long-Play*, de Javier Setó (la Val d'Aran); *Raquel*, d'Ona Planas (el Solsonès); *Las cartas de Alou*, de Montxo Armendáriz, i *El aprendiz de hippy*, de Ramon Monfà (el Segrià i el Pla d'Urgell); *El castigador*, de Juan Bosch (el Segrià). La ciutat de Lleida ha estat el marc de films com *El sueño de Maureen*, de Romà Guardiet, *La minitía*, d'Ignacio F. Iquino, i, per descomptat, de dos clàssics com ho són *Los Tarantos*, de Francisco Rovira Beleta, i *La fiel infanteria*, de Pedro Lazaga.

Els bucòlics prats de la Cerdanya a la cinta *Ficcíó*, de Cesc Gay.

Luces, cámara... acción!

Desde hace ya tiempo, las comarcas leridanas se han convertido en el marco idóneo de todo tipo de rodajes cinematográficos y publicitarios: paisajes, pueblos y ciudades con encanto constituyen un plató privilegiado que no ha pasado desapercibido entre directores, productores y publicistas de todas partes.

Las comarcas de alta montaña conforman una cuadro idílico que ha acogido producciones de todo tipo: series como *Gran Nord* o *Las voces del Pamano*, escenas de la cinta *Lo más importante de la vida es no haber muerto* y de la coproducción hispanogriega *El Greco*, o imágenes del documental *Hola Europa!* Hace unos cuantos años el realizador Cesc Gay enmarcaba en la Cerdanya leridana el film *Ficcíó*, el también catalán Marc Recha rodaba en *Gósol* Pau y su hermano y las *Valls d'Àneu* acogían *Guerreros*, film de Daniel Calparsoro.

La llanura de Lleida también inspira a los profesionales del cine. En el lago de *Ivars i Vila-sana*, el malogrado Bigas Luna rodó secuencias de *Segundo Origen*. El *Pla d'Urgell* ambienta una road movie reciente, *Las olas*, de Alberto Morais. Y la serie de ciencia-ficción *Rotten Rain* ha sido grabada en la ciudad de Lleida.

El mundo de la publicidad también se ha rendido a los encantos paisajísticos del territorio leridano. Así, carreteras como la *LV-7021*, entre *Artesa de Lleida* y el *Cogul*, y la *LV-4241*, entre *Solsona* y *Sant Llorenç de Morunys*, han sido algunos de los lugares escogidos para grabar spots de automóviles. Especialmente solicitada ha sido la *LV-424*, un itinerario sinuoso que atraviesa montañas, bosques, ermitas y casas solariegas que aportan panorámicas impresionantes del entorno natural.

Lights, camera... action!

The Lands of Lleida have become an ideal setting for the filming of a wide range of cinema and advertising projects: enchanting landscapes, villages, towns and cities offer a privileged variety of locations that have not gone unnoticed by film directors and advertising specialists from far and near.

The high mountains offer an idyllic backdrop that has hosted such TV series as *Gran Nord* and *Les veus del Pamano*, provided scenes for films like *Lo más importante de la vida es no haber muerto* and *El Greco* and been featured in the documentary *Hola Europa!* A few years ago, the film *Ficcíó* was shot in the part of La Cerdanya that belongs to Lleida, Pau i el seu germà was filmed at *Gósol* and *Guerreros* was made in the *Valls d'Àneu*.

The Lleida plain was the venue chosen by the late Bigas Luna when he filmed sequences from the film *Segon Origen* at the *Ivars and Vila-sana Pool*. The *Pla d'Urgell* was also the setting for the film *Las olas*, while the series *Rotten Rain* was shot in Lleida city.

The world of publicity has also surrendered to the charms of the Lands of Lleida. Roads such as the *LV-7021*, between *Artesa de Lleida* and *El Cogul*, and the *LV-4241*, between *Solsona* and *Sant Llorenç de Morunys*, have been the scenes chosen for some spectacular car commercials.

Lumières, caméra... action!

Les contrées de Lleida sont devenues le cadre idéal de tout type de tournages cinématographiques et publicitaires: paysages, villages et villes de charme constituant un plateau privilégié qui n'est pas passé inaperçu des directeurs et publicistes de partout.

La haute montagne forma un cadre idyllique pour accueillir des séries comme *Gran Nord* ou *Les veus del Pamano*, des scènes de films comme *Lo más importante de la vida es no haber muerto* et *El Greco*, ou des images du documentaire *Hola Europa!* Il y a quelques années on tournait dans la Cerdagne de Lleida le film *Ficcíó*, on réalisait Pau i el seu germà à *Gósol* et les *Vallées d'Àneu* accueillait le film *Guerreros*.

Pour ce qui est de la plaine de Lleida, le disparu Bigas Luna tourna des séquences de *Segon Origen* à l'*Étang d'Ivars et Vila-Sana*. Le *Pla d'Urgell* donne aussi l'ambiance du film *Las olas*, tandis que la série *Rotten Rain* fut enregistrée dans la ville de Lleida.

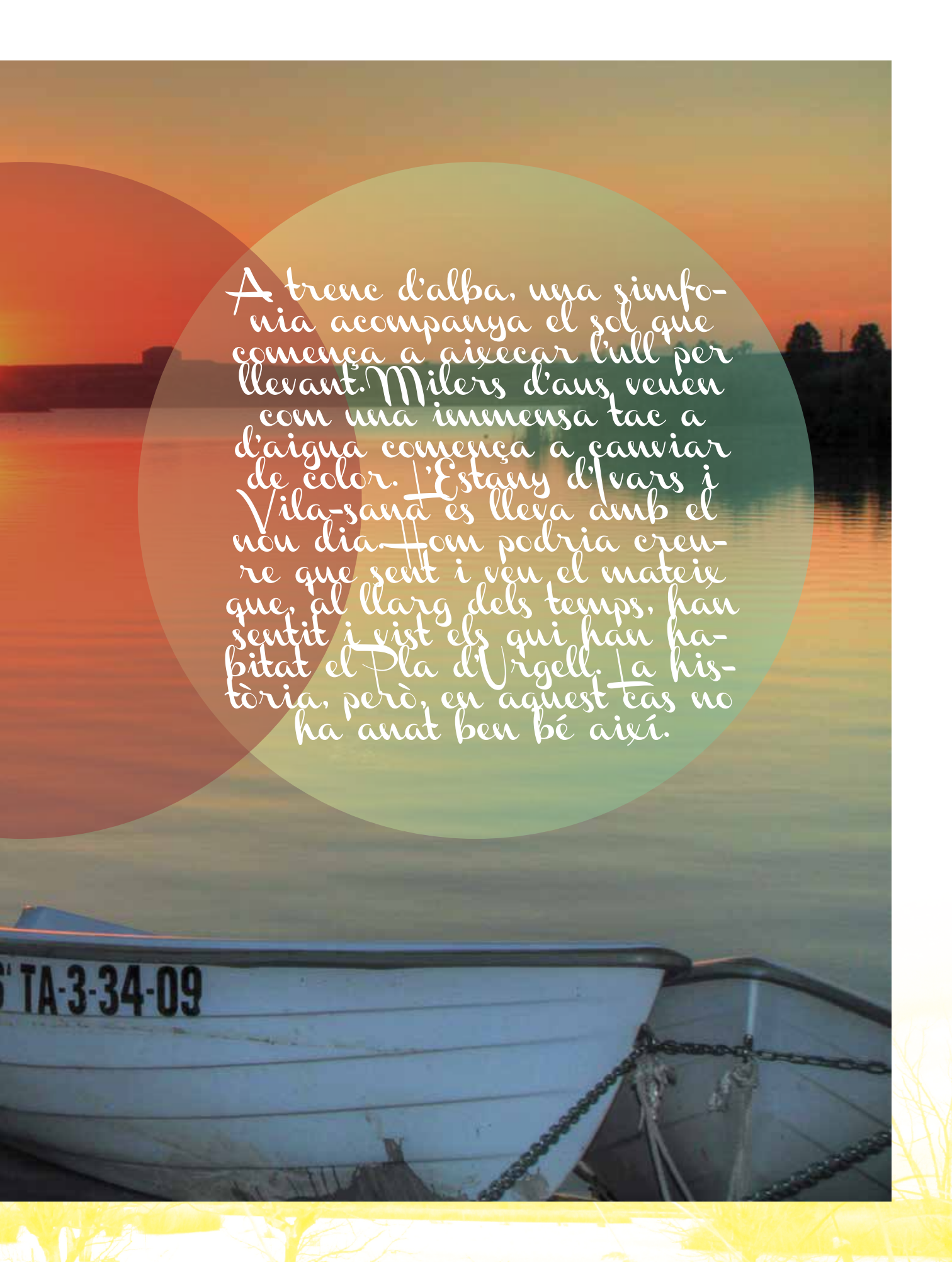
Le monde de la publicité s'est aussi rendu aux charmes paysagistiques du territoire de Lleida. Ainsi, des routes comme la *LV-7021*, entre *Artesa de Lleida* et *El Cogul* et spécialement la *LV-4241*, entre *Solsona* et *Sant Llorenç de Morunys*, furent des endroits choisis pour enregistrer de spots d'automobiles.

l'Estany d'Ivars i Vila-sana

Text: Miquel Bresolí

Fotos: Miquel Bresolí, Chema González/Consorti de l'Estany d'Ivars i Vila-sana, Jordi V. Pou

A trenc d'alba, una simfo-
nia acompanya el sol que
comença a aixecar l'ull per
llevant. Milers d'aus venen
com una immensa tac a
d'aigua comença a canviar
de color. L'Estany d'Ivars i
Vila-sana es lleva amb el
nou dia. Hom podria creu-
re que sent i veu el mateix
que, al llarg dels temps, han
sentit i vist els qui han ha-
bitat el Pla d'Urgell. La his-
tòria, però, en aquest cas no
ha anat ben bé així.

TA-3-34-09

L'acció de l'aigua

A diferència d'altres indrets naturals, l'Estany d'Ivars i Vila-sana té molt a veure amb l'acció humana i la gestió dels elements naturals, en aquest cas, de l'aigua. Hi ha dades que la zona que ocupa la cubeta de l'estany actual ja era habitada fa uns 4.000 anys. A diferència d'ara, però, l'espai era ocupat només parcialment i puntualment per l'aigua.

L'arribada de l'aigua, amb el Canal d'Urgell, va transformar, a partir del 1892, el territori i va crear l'estany, que veuria estroncada la seva existència, amb el seu dessecament, el 1951.

De somni a realitat

Com poques vegades passa, però, l'estany va tenir una segona oportunitat gràcies a la tossuderia humana, que va fer realitat una utopia.

Amb l'inici del nou mil·lenni el projecte de recuperació va agafar embranzida i el 28 de març de 2009 l'Estany d'Ivars i Vila-sana es donava com a ple. Ara, cada darrer diumenge de març se celebra el Dia de l'Estany.

Natura al bell mig d'una terra treballada

Amb 2.142 metres de llargada i 730 d'amplada, dins d'un perímetre de 5.798 metres, l'Estany d'Ivars i Vila-sana ocupa 126 hectàrees de superfície d'aigua, l'estany més gran de la Catalunya interior. Ho fa al bell mig d'un territori agrícola i ramader i en el qual ha calgut buscar l'equilibri ecològic entre un espai natural i terrenys productius al seu voltant.

En poc temps l'estany s'ha fet un nom dins del mapa dels referents ornitològics. En menys de deu anys (l'aigua va començar a entrar-hi el 2005) l'estany ha vist créixer de manera espectacular el seu cens avícola i ha doblat –n'hi ha més de 200–, les espècies identificades. I s'ha convertit, a més d'un lloc de pas, en la residència de nombroses aus que aprofiten les illes o les zones reservades per niar. La repoblació natural que han fet les aus amb la colonització de l'estany s'ha complementat amb altres d'assistides, com és el projecte de recuperació de la tortuga d'estany.

Turisme familiar i ornitològic

Aquesta recuperació com a espai natural ha anat acompanyada

Passejades a cavall, rutes en bicicleta, observació d'aus, etc. són algunes de les activitats que es poden practicar a l'estany.

d'un valor afegit per a l'Estany i, de retruc, per a la comarca, el de convertir-se en un referent turístic. D'una banda ja fa uns anys que atreu el turisme ornitològic (birdwatching). Primer amb l'atractiu del procés de recuperació i, ara, de consolidació. Especialistes i afeccionats a l'ornitologia tenen en l'estany un referent que cada any guanya en varietat i interès ornitològic.

I amb la consolidació de l'estany ha sorgit un turisme familiar que aprofita la planura del terreny per fer un turisme tranquil. De seure a veure una de les joies del paisatge de la plana de Lleida: les postes de sol i la immensitat d'un cel que és ple de matisos, colors i formes. O de gaudir de la gastronomia elaborada amb productes que, mentre es passeja, literalment es poden collir i portar directament a la cuina i al plat.

Una oferta en creixement

Gairebé testimonial, l'oferta turística del Pla d'Urgell s'ha multiplicat amb la recuperació de l'Estany d'Ivars i Vila-sana. De fet, només l'aparició i l'inici del projecte de recuperació de l'estany ja van portar a multiplicar per deu l'oferta de places de turisme rural, que van passar d'una quinzena a les aproximadament cent

cinquanta actuals. La majoria pensades per a famílies o grups, que tenen a tocar l'estany i els petits atractius que ofereix la comarca. Pobles agrícoles que mantenen la configuració que els va veure néixer, amb petites joies patrimonials que mostren, sobretot, l'evolució dels darrers dos segles. Un territori petit i ben comunicat per nombrosos camins planers que permeten gaudir d'una terra transformada. L'acció humana hi ha configurat un paisatge peculiar, on la diversitat de cultius ho omple tot de colors i olors que varien dia a dia.

Sense motor

Dins d'un entorn agrícola, l'estany està pensat com un espai tranquil. Des del silenciós caminant, passant per l'hàbil navegant a l'esforçat ciclista o l'improvisat genet, els mitjans per desplaçar-se per l'entorn de l'estany són respectuosos amb el medi ambient i alhora s'han agermanat amb rutes de la comarca que passen per l'indret i que es poden fer a peu, en bicicleta o a cavall. Fins i tot fa uns anys que el Camí de Sant Jaume ha creat una variant que passa a tocar de l'estany, amb el complement, a Ivars d'Urgell, de l'Alberg l'Arpella, que agafa el nom de l'au símbol de l'estany. Amb tot, un dels atractius principals és la possibilitat de navegar

per l'estany. Les noves barques, que substitueixen les antigues de ciment, permeten veure i viure, des de dins mateix, aquest espai natural.

De menjar per viure a gaudir del menjar

A diferència d'altres indrets, la gastronomia de la plana d'Urgell i, per tant, la relacionada amb l'estany, sorgeix d'una dieta de subsistència. Lligada íntimament a la natura, amb el temps ha anat evolucionant d'una necessitat a un gaudi dels sentits.

Ho podem veure en la Mostra de Cuina d'Estany i, en una altra mesura, a la Fira de l'Estany, a Ivars. Una manera de donar valor a una gastronomia senzilla però variada, rica i plena de matisos. Com dos dels plats emblemàtics de la zona, la cassola de tros i la coca de recapte, que, sota un nom genèric, amaguen diversitat de gustos. I ha donat peu a l'elaboració de productes propis i nous com l'estanyet, un pastís dolç amb la forma de l'estany o el recent pa de l'estany, elaborat amb herbes aromàtiques dels marges.

L'estany com a eina pedagògica

L'Estany d'Ivars i Vila-sana no s'ha limitat, però, a ser un simple aparador faunístic. La recuperació de l'espai va sorgir de la voluntat popular que va anar acomboiada del suport institucional,

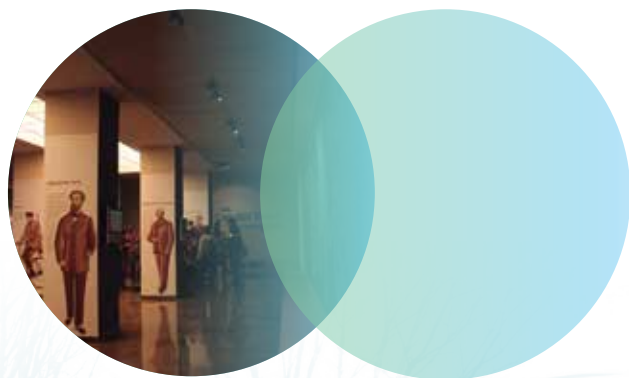
tant públic com privat. I per tant, des del primer dia, s'ha treballat en la direcció de vincular l'estany al dia a dia de la comarca i per extensió, de les Terres de Lleida.

L'aposta més gran, però, va adreçada als qui gaudiran en tota la seva plenitud de l'estany. D'una banda la Setmana Natural per a Joves, una aposta lúdica i cultural perquè els joves de qualsevol indret puguin descobrir en primera persona l'estany.

De l'altra, una aposta encara més ambiciosa, si més no pedagògicament, com ho és la proposta didàctica "Aus de l'estany d'Ivars i Vila-sana. Materials i recursos educatius". Una eina de coneixement que "comporti la sensibilització, l'estimació i l'aprenentatge d'un paisatge natural" per part dels joves escolars del Pla d'Urgell que estudiaran tant l'espai com 15 aus que hi viuen.

En l'imaginari popular

L'atzarosa vida de l'estany ha estat motiu d'estudis científics i propostes literàries. El projecte més engrescador, però, s'ha gestat a la vora de l'aigua. El temps dirà si la fantasia, portada a la pantalla, del clàssic "Mecanoscrit del segon origen" es fa mite i un dia es dirà que el segon origen de la humanitat va esdevenir quan la Maria i el Dídac es van salvar dins les aigües de l'Estany d'Ivars i Vila-sana.

DEU ANYS D'ESPAI CULTURAL DELS CANALS D'URGELL

PROTEGIT PER LA IMMENSA MOLA ARQUITECTÒNICA DE LA CASA CANAL DE MOLLERUSSA, SEU DE LA COMUNITAT GENERAL DE REGANTS DELS CANALS D'URGELL, L'ESPAI CULTURAL DELS CANALS D'URGELL, QUE ENGUANY HA FET DEU ANYS, HA ESDEVINGUT EL REFERENT NECESSARI PER ENTENDRE, EN TOTA LA SEVA DIMENSIÓ I MAGNITUD, LA INCIDÈNCIA I LA RELACIÓ DE L'AIGUA AMB LA PLANA D'URGELL. UNA VISITA IMPRESCINDIBLE PER ENTENDRE L'EXISTÈNCIA DE L'ESTANY D'IVARS I VILA-SANA. OIMÉS FINS QUE NO ENTRIN EN FUNCIONAMENT EQUIPAMENTS FUTURS COM EL CENTRE D'INFORMACIÓ I INTERPRETACIÓ AMBIENTAL DE CAL SINEN, QUE JA S'ALÇA COM EL FAR QUE IL·LUMINA L'ESTANY. O EL CENTRE D'ATENCIÓ AL VISITANT DE L'ESTANY D'IVARS I VILA-SANA, A VILA-SANA.

D'interès

Consorci de l'Estany d'Ivars i Vila-sana

Tel. 973 71 13 13

www.estanyivarsvilasana.cat

Patronat de Turisme del Pla d'Urgell

Tel. 973 71 13 13

www.turismepladurgell.cat

Ajuntament d'Ivars d'Urgell

Tel. 973 58 01 25

www.ivarsdurgell.cat

Ajuntament de Vila-sana

Tel. 973 71 03 91

<http://vilasana.ddl.net>

Espai Cultural dels Canals d'Urgell

Tel. 973 60 39 97

www.canalsurgell.org

Associació de Cases i Allotjaments de Turisme Rural del Pla d'Urgell

www.turismeruralpladurgell.com

l'Estany d'Ivars i Vila-sana

El Estany d'Ivars i Vila-sana

El Estany d'Ivars i Vila-sana tiene mucho que ver con la acción humana y la gestión del agua. La zona ya estaba habitada hace unos 4.000 años. La llegada del agua, con el Canal de Urgell, transformó, a partir de 1892, el territorio y creó el lago que vería truncada su existencia, con su desecamiento, en 1951. El lago tuvo una segunda oportunidad gracias a la terquedad humana y el proyecto de recuperación finalizó el 28 de marzo de 2009, cuando se dio como lleno. Ahora, cada último domingo de marzo se celebra el Día del Lago.

Con 2.142 metros de longitud y 730 de anchura, dentro de un perímetro de 5.798 metros, el Estany d'Ivars i Vila-sana ocupa 126 hectáreas de superficie de agua, el lago más grande de la Cataluña interior. Lo hace en medio de un territorio agrícola y ganadero en que ha sido necesario buscar el equilibrio ecológico entre un espacio natural y unos terrenos productivos a su alrededor. En poco tiempo el Estany se ha hecho un nombre dentro del mapa de los referentes ornitológicos, ya que se han identificado más de 200 especies de aves. Y se ha convertido, además de ser un lugar de paso, en la residencia de numerosas aves. La repoblación natural que han hecho los pájaros se ha complementado con el proyecto de recuperación de la tortuga de lago.

El lago es un referente turístico. Hace unos años que atrae el turismo ornitológico (birdwatching), con especialistas y aficionados a la ornitología que tienen en este espacio un referente que cada año gana en variedad e interés ornitológico. Y con la consolidación del lago ha surgido un turismo familiar que aprovecha la llanura del terreno para hacer un turismo tranquilo. Además, la oferta de plazas de turismo rural ha pasado de una quincena a las ciento cincuenta actuales. Los medios para desplazarse por el entorno del lago son respetuosos con el medio ambiente y al mismo tiempo se han hermanado con rutas de la comarca que pasan por el lago y que se pueden hacer a pie, en bicicleta o a caballo, como el Camino de Santiago. Uno de los atractivos principales es la posibilidad de navegar por sus aguas.

A diferencia de otros lugares, la gastronomía de la llanura del Urgell surge de una dieta de subsistencia. Lo podemos ver en la Muestra de Cocina del Lago y en la Feria del Lago, en Ivars, con dos de los platos emblemáticos de la zona, la cassola de tros y la coca de recapte. Y ha dado pie a la elaboración de productos propios y novedosos como el dulce estanyet o el pan del lago.

También es una herramienta pedagógica, con las propuestas de la Semana Natural para Jóvenes y "Aves del Estany d'Ivars i Vila-sana. Materiales y recursos educativos". Por último, la azarosa vida del Estany ha sido motivo de estudios científicos y propuestas literarias.

The Ivars and Vila-sana Pool

The project to recover the Ivars and Vila-sana Pool ended on 28th March, 2009, when it was officially declared full. The Day of the Pool is now celebrated

on the last Sunday of March every year. The Ivars and Vila-sana Pool has a total surface area of 126 hectares and is the largest lake in inland Catalonia. It did not take long for the pool to make a name for itself as a reference for ornithologists, as they have already identified more than 200 bird species that frequent it. As well as a passing place, the pool has also become the home for numerous bird species and has now become firmly established as a reference for birding tourism. For years now it has attracted ornithological (bird watching) tourism, with both specialist and amateur birders regarding the pool as an important point of reference and, year after year, its ornithological interest and variety continue to increase. Meanwhile, the consolidation of the pool has been accompanied by an increase in family tourism which has taken advantage of the flatness of the surrounding area to enjoy a series of relaxed pursuits. The offer of rural tourism places has increased from about fifteen to over one hundred and fifty, at present. One of the main attractions is the possibility to sail on the pool. Unlike at other destinations, the cuisine of the Urgell plain is based on a subsistence diet. This can be seen from the "Exhibition of Pool Cuisine" and the "Pool Fair", at Ivars, which feature two of the most typical dishes from the local area: the cassola de tros (a type of rural casserole) and the coca de recapte (a savoury pizza). The pool is also a pedagogical tool, with offers such as the "Natural Week for Young People" and "Birds of the Ivars and Vila-sana Pool: educational materials and resources". Finally, the eventful life of the pool has been the subject of scientific studies and even literary works.

L'Étang d'Ivars i Vila-sana

Le projet de récupération de l'Étang d'Ivars i Vila-sana fut terminé le 28 mars 2009 lorsqu'on le considéra plein. À présent, tous les derniers dimanche de mars on célèbre le Jour de l'Étang. L'Étang d'Ivars i Vila-sana occupe une superficie de 126 hectares d'eau, lac le plus grand de la Catalogne intérieure. En peu de temps l'Étang s'est fait un nom sur la carte des références ornithologiques car on y a identifié plus de 200 espèces d'oiseaux. Il est, en outre, devenu lieu de passage, dans la résidence de nombreux oiseaux. L'Étang est une référence touristique. Cela fait quelques années qu'il attire un tourisme ornithologique (birdwatching), avec des spécialistes et amateurs de l'ornithologie qui ont, avec l'Étang, une référence qui, chaque année, gagne en variété et intérêt ornithologique. Avec la consolidation de l'Étang, un tourisme familial est apparu qui profite du terrain plat pour faire du tourisme tranquille. De plus, l'offre de places de tourisme rural est passée d'une quinzaine aux cent cinquante actuelles. L'un des principaux attraits en est la possibilité de naviguer sur l'Étang. À la différence d'autres endroits, la gastronomie de la plaine d'Urgell surgit d'un régime de subsistance. On peut le voir dans l'Échantillon de Cuisine de l'Étang et à la Foire de l'Étang, à Ivars avec deux des plats emblématiques de la région, la cassola de tros (sorte de potée) et la coca de recapte (sorte de pizza allongée). L'Étang est un outil pédagogique avec les propositions de la Semaine Naturelle pour les Jeunes et "Oiseaux de l'Étang d'Ivars i Vilasana. Matériels et ressources éducatives". Finalement, la vie hasardeuse de l'Étang a fait l'objet d'études scientifiques et de propositions littéraires.

A l'estany s'organitzen mostres gastronòmiques, anellaments d'aus i activitats vinculades a la natura i al medi ambient.

*L'Estany d'Ivars
i Vila-sana
ocupa 126
hectàrees de
superfície
d'aigua i és el
més gran de la
Catalunya
interior.*

El Parc de la Mitjana, el pulmó verd de la ciutat de Lleida.

Brama del cérvol a la Reserva Nacional de Caça de Boumort.

REGALS DE LA

NATURA

LES TERRES DE LLEIDA TENEN UNA RIQUESA I UNA VARIETAT EXCEPCIONALS DE FLORA, FAUNA I PAISATGE. LA DEMARCACIÓ DE LLEIDA DISPOSA D'UN TERRITORI MOLT EXTENS I MOLT DIVERS. AQUESTES POTENCIALITATS FAN QUE L'ECOTURISME SIGUI UNA ALTERNATIVA DE TURISME SOSTENIBLE A LA NATURA AMB MOLT DE FUTUR. AQUESTA PRÀCTICA ENCARA ÉS INCIPIENT A CASA NOSTRA PERÒ ÉS UNA MODALITAT AMB GRAN RECORREGUT.

Text: **Marta Lluvich**

Fotos: **Toni Batet** (Arxiu Parc Natural de l'Alt Pirineu), **CC Pallars Jussà**, **Jaume Elías**, **Fundació Catalunya-La Pedrera**, **Álvaro Novo**, **Jordi V. Pou**, **Projecte Boscos de Muntanya**, **Antonio Puig**, **Francesc Tur**

Estany de Basturs.

La brama del cérvol

Ens calcem les botes de muntanya, ens pengem la motxilla al coll, no ens oblidem dels prismàtics ni de la càmera de fotografar, agafem les guies de camp i comencem la ruta. Són dos quarts de set del matí i ens endinsem per un dels paisatges més meravellosos del Prepirineu occidental català. Ens trobem a la Reserva Nacional de Caça de Boumort, un paisatge amb un caràcter feréstec que el converteix en un lloc únic i incomparable a Catalunya on estem preparats per escoltar la brama del cérvol. Des de mitjan setembre fins al final d'octubre es poden escoltar els cérvols bramant constantment i formant una simfònica magnífica. A l'època de zel els mascles dominants desenvolupen una intensa activitat per mantenir unit l'harem. Durant aquest període no paren de perseguir-se i lluitar amb la resta de mascles competidors per fer-se veure i sentir. Aquestes lluites són un espectacle únic i digne de veure, tot plegat per disputar-se les femelles.

Tot i que les possibilitats de veure algun cérvol són altes, és recomanable practicar aquesta activitat acompanyats de guies experts que ens ajudaran a veure'ls i ens explicaran curiositats sobre els animals, el seu comportament i l'indret.

La ruta del Boumort transcorre per paratges de les comarques del Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i l'Alt Urgell, declarat Reserva Nacional de Caça i Espai d'Interès Natural i lloc d'interès comunitari. La declaració de Reserva Nacional de Caça es va fer amb la finalitat de protegir, fomentar i aprofitar les espècies animals que hi habiten en estat salvatge i de preservar els ecosistemes als quals pertanyen.

Casa de l'Ós

Els amants d'observar mamífers terrestres no poden deixar escapar l'oportunitat de visitar la Casa de l'Ós, a la localitat d'Isil, al Pallars Sobirà. És el primer centre d'interpretació sobre l'ós bru a Catalunya i el quart de l'Estat. Aquesta iniciativa busca convertir l'ós en un element que generi activitat econòmica i turisme. Deixem el cotxe a la plaça del poble, caminant travessem el pont romànic i a 20 metres trobem Casa Sastres, edifici emblemàtic del poble reconvertit en centre d'interpretació. Els visitants del centre podrem veure imatges de l'ós bru en un vídeo i descobrir les dimensions reals i el seu hàbitat. Es tracta d'una exposició molt didàctica i interactiva que pretén trencar alguns tòpics que la societat s'ha creat sobre aquest plantígrad. Ja amb tota la informació, és hora de començar a caminar i conèixer de primera mà l'hàbitat de l'ós: per on camina, de què s'alimenta o on viu.

La Casa de l'Ós dona l'opció als visitants de participar en dues rutes: l'itinerari circular Potariets-Vernets i la Senda de l'ós. Potariets-Vernets és un sender més o menys senzill que es pot recórrer amb infants. S'observa com la convivència entre les ac-

tivitats humanes i la natura és important per a la preservació del paisatge i la biodiversitat.

La Senda de l'ós és un sender sense senyalització amb un desnivell d'uns 800 metres que s'endinsa en l'hàbitat de l'ós bru. Durant l'itinerari l'observació de fauna i de rastres està assegurada. L'any 1996 va tenir lloc el primer alliberament d'ós al Pirineu i actualment n'hi ha uns 20 exemplars. Més de la meitat es troben al Parc Natural de l'Alt Pirineu repartits entre els municipis d'Alt Àneu i Lladorre.

Si durant l'excursió no hem tingut la sort de veure cap exemplar d'ós podem visitar el centre de fauna Aran Park. Es tracta d'una instal·lació situada al municipi de Bossòst, a la Val d'Aran, amb 7,5 hectàrees de recorregut dividides en diferents tancats en què es poden observar animals en semilibertat com l'ós, dues espècies de llops, el mufló, el cérvol, la marmota o el gall fer. Cada apartat està perfectament senyalitzat amb informació de l'animal. Per complementar la informació, Aran Park disposa d'un centre d'interpretació de la fauna salvatge.

Turisme ornitològic

Si l'ecoturisme és una pràctica que encara té molt espai per recórrer i que cada dia té més adeptes, el turisme ornitològic és una de les activitats ecoturístiques més populars.

El Pirineu català és l'únic indret d'Europa on viuen regularment els quatre voltors europeus: el vultur comú (*Gyps fulvus*), el vultur negre (*Aegypius monachus*), el trençalòs (*Gypaetus barbatus*) i l'aufany (*Neophron percnopterus*).

Els voltors són animals carronyaires que es poden observar amb una certa facilitat a diferents punts de la demarcació de Lleida. Per aconseguir-ho és aconsellable armar-se de paciència, prismàtics i telescopi.

Al municipi de Tremp, concretament a la Torre de Tamúrcia, hi ha el Casal dels Voltors. És un centre d'informació on es pot visitar una exposició que explica la relació entre la ramaderia i els voltors, com també les característiques de les diferents espècies de carronyaires. Al Casal dels Voltors hi ha uns monitors on es pot veure en directe el comportament d'aquests animals gràcies a càmeres situades en llocs estratègics.

Amb tota la informació a les mans sobre els rapinyaires, els miradors, els itineraris, els guiatges i les activitats que s'hi fan, podem començar la sortida.

Al poble de Sapeira, a pocs quilòmetres del Casal dels Voltors, hi ha un mirador que té vistes sobre una paret amb una important

A Islil es pot visitar la Casa de l'Ós.

Aran Park, centre de fauna situat a Bossòst.

A la Mata de València (el Pallars Sobirà) es troba l'avetosa més gran de la península ibèrica.

La Terreta, al Pallars Jussà, és un paratge excepcional per veure l'hàbitat natural dels voltors.

colònia de voltors. En aquesta roca, coneguda com la paret de Turmeda, és on crien els voltors i on també es pot observar algun trençalòs. Els diferenciareu perquè el volor té una cua de forma plana, un color amarronat i acostuma a volar en grup, mentre que el trençalòs té la cua romboïdal, més llarga, és de color ataronjat i vola sol o en parella. El trençalòs és un animal en perill d'extinció.

En el cas dels voltors també se solen visitar els canyets, punts on se'ls deixa bestiar mort i on acudeixen nombrosos exemplars a menjar. Prop d'algun d'aquests canyets s'han instal·lat aguaites de fusta (hides) que garanteixen la tranquil·litat necessària per no destorbar els ocells. Mentre el volor i altres rapinyaires, com l'aufrany o el milà, es mengen la carn dels animals morts, el trençalòs s'encarrega dels ossos. Fa anys que a l'Espai Natural Muntanya d'Alinyà, a la comarca de l'Alt Urgell, s'hi ha bastit un punt d'alimentació Suplementària (PAS) per ajudar aquests ocells i d'altres carronyaires. Atrets per aquest Punt d'Alimentació, els grans ocells poden arribar a concentrar-se en grans quantitats. Per gaudir de l'impressionant espectacle, s'ha instal·lat a Alinyà l'anomenat mirador dels voltors, situat a uns 500 metres del punt d'alimentació. Allà s'organitzen espectaculars sessions d'observació: durant un parell d'hores, podem observar amb l'ajuda de dos telescopis com els voltors s'alimenten i com sobrevolen el mirador, en molts casos a pocs metres de distància, per cercar els corrents tèrmics que necessiten per agafar altura i poder-se desplaçar.

Si passegem per boscos del Pirineu de pi negre, avet o faig ens trobem a casa del gall fer. El Pallars Sobirà és la comarca amb més població d'aquesta espècie superant els 200 mascles, seguida de la Val d'Aran amb prop d'un centenar. A la primavera els mascles es reuneixen als cantaders per exhibir-se davant de les femelles i lluitar pel dret a copular-les. Es tracta d'un espectacle poc conegut, molt atractiu i molt difícil de veure. Ara, el Consell General d'Aran ens dona la possibilitat no tan sols de veure'ls sinó també de fotografiar-los. Amb l'objectiu de revaloritzar el turisme de natura ha engegat un projecte per fotografiar galls fers. Les fotografies es fan des d'amagatalls instal·lats a dues zones amb una elevada ocupació de galls (7-10 mascles) i amb autorització. Els permisos es donen de maig a juliol (època de zel del gall fer) sota estrictes condicions tècniques i de vigilància. L'objectiu d'aquesta prova pilot, amb vigència de dos anys, és avaluar si la conservació d'aquesta espècie amenaçada és compatible amb un aprofitament ecoturístic de manera ordenada i segura.

L'estany d'Ivars sempre havia estat un referent per als ornitòlegs i des de la seva recuperació, iniciada el 2005, ho continua essent per la seva rica avifauna. Els ocells aquàtics, com els ànecs, les fotges, els limícoles, els ardeids o les arpelles, es poden observar amb facilitat. L'estany, l'espai humit més gran de la Catalunya interior, s'ha convertit en una peça clau per a les parades i els punts d'alimentació de les seves rutes migratòries. En censos fets s'han comptabilitzat més de 1.700 ànecs de diverses espècies: collverd, xarxet, cullerot, xiulaire, griset o morell de cap roig. El visitant els pot observar fent itineraris entorn de l'estany amb rutes perfectament senyalitzades.

La zona natural superarà les 260 hectàrees i permet l'ús recreatiu i turístic en equilibri amb l'observació i gaudi de la natura, conservant els valors naturals de l'entorn i amb respecte a l'activitat agrícola i ramadera de sempre de la comarca.

Natura a l'abast de tothom: Pirineu, Prepirineu i Plana

Les Terres de Lleida són una destinació molt diversa i en un mateix indret es pot gaudir d'un medi natural molt variat, una biodiversitat elevada i molts espais protegits. La flora catalana és de les més riques d'Europa, amb més de 3.500 espècies. Una mostra important i variada la trobem al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, al Parc Natural de l'Alt Pirineu o al Parc de la Mitjana a Lleida.

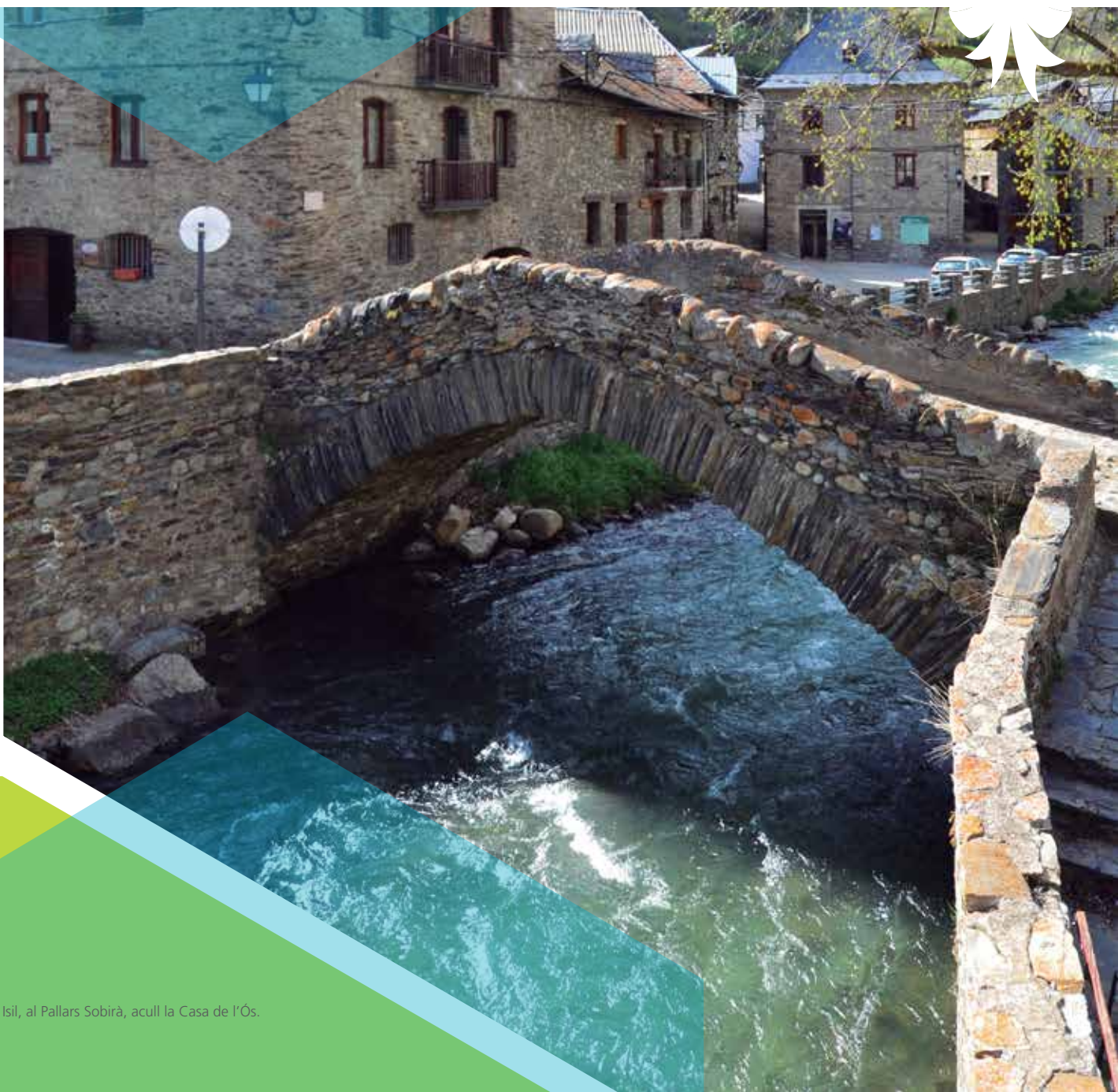
El Parc Nacional d'Aigüestortes té més d'un centenar d'estanys de forma, mida i fondària variables que es troben repartits arreu del parc i que constitueixen la zona lacustre més important dels Pirineus, de la qual l'estany de Sant Maurici és el més mediàtic. Un dels elements atractius d'aquesta zona és l'aigua i els canals que forma, que arriba a donar nom al parc amb Aigüestortes. A la zona de Sant Maurici, al peu dels Encantats, una de les muntanyes més emblemàtiques del parc, s'estén probablement l'avetosa més madura del nostre país. En les deu hectàrees que ocupa s'hi poden contemplar arbres de més de 500 anys i s'hi poden comptar més de 3.000 peus d'avet, molts dels quals s'elevan més enllà dels 20 metres.

Si aquest és un regal de la natura, molt a prop en trobarem un altre amb la Mata de València (Alt Àneu). És l'avetosa més important de la península Ibèrica, d'una bellesa salvatge i amable alhora. Hi passen bonics recorreguts aptes per a totes les edats. Un recorregut per a persones amb un nivell avançat i en un indret com el Parc Natural de l'Alt Pirineu seria l'ascens a la Pica d'Estats, el sostre de Catalunya, el seu cim més alt amb 3.143 metres. A aquest cim s'hi arriba per una de les valls més verges dels Pirineus com ho és la vall Ferrera, al Pallars Sobirà. La gent que no tingui les condicions físiques per fer aquesta ascensió té l'opció de fer una petita excursió, de dos quilòmetres, fins a un balcó molt especial, un mirador panoràmic des d'on es veu el cim de la Pica d'Estats.

Si el nord de les Terres de Lleida ens ha obsequiat amb boscos d'arbres centenaris i monumentals, i muntanyes llegendàries i espectaculars que ens han regalat paisatges a vista d'ocell, el sud ens regalarà boscos de ribera i aigües tranquil·les i relaxants. Abans d'ensinsar-nos a la Plana de Lleida ens aturarem en un municipi del Prepirineu de Lleida que no ens deixarà indiferents: Odèn, a la comarca del Solsonès. És un territori muntanyenc que té una bellesa especial, conferida per un relleu molt trencat amb colls i cingles, a cavall entre el Port del Comte i l'embassament d'Oliana.

Des del mirador de Serra Seca observarem una panoràmica del terme d'Odèn, que se situa entre dues de les tres unitats geològiques de Catalunya: els Pirineus i la depressió de l'Ebre. Els valors naturals i paisatgístics d'aquesta zona, per la seva raresa i singularitat, han fet possible que gran part del municipi es declarés espai natural protegit amb més de 4.000 hectàrees. Per gaudir i per aprendre més d'Odèn podem visitar el Centre de Natura d'aquesta població. És una iniciativa de difusió i d'oci dels elements d'interès natural i cultural en un entorn singular. En un sol equipament s'integra natura i patrimoni.

A la part baixa del Segre, a tocar de Lleida, hi trobem la Mitjana: grans illes de terra que neixen de la divisió del riu en dos o més braços per l'acumulació de sediments i que com a conseqüència

Isil, al Pallars Sobirà, acull la Casa de l'Ós.

Pantà de la Llosa del Cavall.

Estany d'Ivars i Vila-sana.

Estany gran de Basturs.

Mirador dels voltors a l'Espai Natural Muntanya d'Alinyà.

Centre d'Observació de l'Univers.

Gall fer, al Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Observació ornitològica a Alinyà.

esdevenen espais molt propicis per a l'establiment de boscos de ribera.

Aquest espai del riu, d'una vintena d'hectàrees, on l'aigua circula molt lentament, és considerat el bosc de ribera més ben conservat de les comarques de Ponent. Passejant per aquest espai verd hi veurem xops, freixes, saïcs, àlbers i altres espècies en una trama tan complexa com valuosa. En aquest indret podrem escollir diferents itineraris per fer que interpreten el territori i estan perfectament senyalitzats. La Mitjana, amb unes 90 hectàrees de zona verda a tocar de Lleida, s'ha convertit en un paratge emblemàtic per als ciutadans. Es tracta d'un espai perfectament habilitat amb equipaments per a l'observació i el gaudi de la natura i l'organització d'activitats d'educació ambiental i restauració ecològica. S'hi troben diferents passarel·les que travessen els diferents braços del riu, amb embarcadors que permeten practicar piragüisme i rem, com també zones de descans situades a les clarianes del bosc.

No deixem el Segrià i ens situem a la confluència dels rius Segre, Cinca i Ebre, on visitarem l'Aiguabarreig. Aquest espai ocupa unes 450 hectàrees, és la zona fluvial més gran dels Països Catalans i conté els boscos de ribera més extensos de les nostres terres. L'espai natural protegit de l'Aiguabarreig és inclòs al Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) i disposa d'un seguit d'infraestructures que faciliten la vista i l'observació dels seus valors naturals. L'Aiguabarreig discorre per un territori sorprenent, poc conegut, de gran valor naturalístic i històric. Del paisatge destaca el fort contrast produït pel pas de la vegetació de ribera a les planes eixutes dels voltants, de vegetació més modesta. Aquesta unió de zones humides i entorns àrids, de cingles verticals i planes de fruiters, fa que la zona presenti una riquesa biològica excepcional.

Diverses instal·lacions, observatoris i passeres permeten endinsar-se per aquests aiguamolls, canyissars i boscos de ribera fruitint d'una varietat d'espècies botàniques i de fauna inusual, en què destaquen ocells i aus aquàtiques que troben un refugi natural en aquest indret. Hi conviuen espècies de fauna i flora d'ambients ben diferents, en què els ocells són el grup més destacat, ja que abraça des de les colònies de martinets o tota mena de rapinyaires fins a les aus dels ambients desèrtics, incloent-hi una extensa representació d'espècies escasses i amenaçades a Europa. Podem gaudir d'aquest entorn amb un passeig d'unes tres hores amb sortida i arribada al poble de Seròs. A Massalcoreig trobarem l'Oficina d'Informació i Interpretació de l'Aiguabarreig, per ampliar la informació sobre aquest espai.

L'aigua és vida

Dels molts estanys que tenim a les Terres de Lleida, n'hi ha dos que es diferencien de tota la resta pel seu origen: l'estany de Basturs (Pallars Jussà) i l'estany de Montcortès (Pallars Sobirà).

Montcortès és l'únic estany sense resclosa del Pirineu de Lleida i l'únic, amb el de Basturs, que no té un origen glacial, sinó càrstic. Les seves aigües provenen d'una font interna i té una profunditat de 30 metres. Aquesta zona lacustre acull una gran varietat d'aus, com l'ànec collverd, l'àguila pescadora o la becuda. De gran interès científic i paisatgístic i de característiques úniques a la regió prepirinenca, presenta alguns elements en comú amb l'estany de Banyoles. Poden considerar-se com a sistemes lacustres excepcionals i de característiques úniques dins de Catalunya i de la península Ibèrica. Per això s'ha de considerar l'estany de Montcortès d'interès especial i prioritari.

A Basturs el conjunt aquífer és format per dos estanys. L'elevat

contingut de calç de les seves aigües condiciona que hi visquin espècies vegetals i animals que no es troben en altres espais aquàtics del nostre país. A causa de la seva singularitat natural són inclosos dins el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya. La vegetació de l'interior dels estanys presenta una singularitat sorprenent. A l'estany gran s'han localitzat més de 120 espècies diferents d'algues unicel·lulars i al petit, unes 80. A l'estany gran s'ha trobat una alga unicel·lular que no viu a cap altre lloc del món (*Ceratium cornutum*). Fora de l'aigua, a la zona de brolla, s'hi pot observar una planta que es troba a ben pocs punts del nostre país, anomenada *Haplophyllum linifolium*. A les ribes hi ha joncs, canyís i *Claudium mariscus*, una espècie no gaire freqüent a Catalunya. A la superfície de l'estany gran s'hi pot observar una planta carnívora (*Utricularia vulgaris*), que no té arrels i viu flotant a l'aigua.

Aprofitarem que som a Basturs per visitar el jaciment d'ous de dinosaures d'aquesta localitat. Els ous de dinosaure de Basturs es troben al sostre dels Gresos d'Areny, una formació geològica integrada per materials dipositats en ambients litorals. Fa 70 milions d'anys els dinosaures aprofitaven aquestes sorres de platja per establir-hi una zona de nidificació on retornaven periòdicament per fresar. La superfície del jaciment és d'uns 6.000 metres quadrats i s'hi pot observar un gran nombre d'ous, alguns agrupats formant nius, com també incomptables fragments de closca. Els nius són formats per grups d'entre quatre i set ous, i es conserva la disposició original del niu. Si volem ampliar la informació i retrocedir entre 65 i 75 milions d'anys podem visitar el Museu d'Isona i Conca Dellà a Isona, on coneixerem els diferents tipus de dinosaures que habitaven aquesta zona, o el de Coll de Nargó a l'Alt Urgell. Aquest jaciment és un dels tres més importants i prometedors del món. Consta de zona amb petjades, restes fòssils vegetals i animals, ous i nius de dinosaure.

Des del Mirador del Cretaci gaudirem d'un recorregut per mitjà d'unes passarel·les on es poden veure restes de manglars, palmeres, grans petjades, com també una gran varietat d'ous de dinosaures. Així mateix, a la Sala d'exposicions Límit K-T podrem veure fòssils dels darrers grans dinosaures que van habitar la Terra.

Retornar a la natura el que ens regala

El cel de la vall d'Àger és privilegiat per observar els astres i el Centre d'Observació de l'Univers (COU), un lloc idoni per descobrir i aprendre sobre els planetes, les estrelles, constel·lacions, galàxies o nebuloses. Aquesta zona, el Montsec, ha estat catalogada com a Destinació Turística i Reserva Starlight en ser considerat un dels millors cels del món. Però al Pirineu i al Prepirineu de Lleida solament cal que l'amant dels astres busqui una zona de muntanyes ben allunyada dels nuclis urbans i amb absència de contaminació lumínica per gaudir de l'espectacle del cel i comprovar que no tot és fosc quan es fa de nit.

Ha quedat comprovat per mitjà d'aquest recorregut per les Terres de Lleida que la natura ens fa molts regals i una bona manera de retornar-li part del que ens dona és col·laborant amb entitats sense ànim de lucre que es dediquen a millorar el nostre entorn. El Projecte Boscos de Muntanya és una entitat d'aquest tipus que preserva i millora els boscos i els paisatges tradicionals de muntanya als Pirineus catalans, mitjançant l'organització d'estades de voluntariat per a adults. Aquest any el Boscos de Muntanya treballa en els boscos de la Val d'Aran, la Cerdanya i el Pallars Sobirà agenciant camins forestals, fent aclarides en boscos d'avet o posant en valor les funcions dels boscos de muntanya.

Zona boscosa de l'Aiguabarreig.

Mirador de la Pica d'Estats.

Llac de Montcortès.

Treballant al Pirineu dins del Projecte Boscos de Muntanya.

Dades d'interès

Brama del cérvol:

- Rutes guiades amb totterreny.
www.rutas4x4ignasi.com - Tel. 608 13 09 23
- Refugi Casa Miró a Cuberes.
www.refugicuberes.com - Tel. 973 25 24 39

Ós:

- Casa de l'Ós.
- Casa Sastres a Isil.
www.casadelos@accionnatura.org - Tel. 973 08 30 44

Parc Natural de l'Alt Pirineu:

- C/ de la Riba, 1 - Llavorsí
www.gencat.cat/parcs/alt_pirineu - Tel. 973 62 23 35

Aran Park:

- Carretera del Coll del Portilló - Bossòst
www.aran-park.es - Tel. 973 92 90 06

Turisme ornitològic:

- Casal dels Voltors a la Torre de Tamúrcia.
Tel. 610 85 11 96 / 973 65 00 05
- Ajuntament de Tremp.
www.tremp.cat/recursosnaturals
- Photo Logistics.
www.photo-logistics.com - Tel. 638 88 76 81
- Wild Watching.
www.wildwatchingspain.com - Tel. 619 26 91 25
- Espai Natura Muntanya d'Alinyà.
www.fundaciocatalunya-lapedrera.com
- Oficina de Turisme del Consorci de l'Estany d'Ivars i Vila-sana. Ivars d'Urgell.
www.estanyivars.com - www.estanyivarsvilasana.cat
Tel. 973 71 13 13

Bosc alpins i bosc de ribera:

- Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.
Ca de Simamet. C/ de les Graieres, 2 - Boí Tel. 973 69 61 89
- Casa del Parc. C/ de Sant Maurici, 5 - Espot Tel. 973 62 40 36
www.gencat.cat/parcs/aiguestortes
- Centre Natura d'Odèn.
www.centrenatura.net - Tel. 687 87 56 24
- Oficina de Turisme de Lleida.
www.turismedelleida.cat - Tel. 902 25 00 50
- Oficina de Turisme del Segrià. www.segria.cat - Tel. 973 05 48 00

L'aigua és vida:

- Oficina Comarcal de Turisme del Pallars Sobirà.
www.turisme.pallarssobira.cat - Tel. 973 62 10 02

Paleontologia:

- Parc Cretaci. Museu d'Isona i Conca Dellà.
C/ Museu, 7 - Isona.
www.parc-cretaci.com - Tel. 973 66 50 62
- Museu dels dinosaures. Límit K-T.
C/ Unió, 10 - Coll de Nargó
www.museusdelpirineu.cat - Tel. 973 38 30 48

Parc Astronòmic del Montsec:

- Centre d'Observació de l'Univers.
Camí del Coll d'Ares, s/n - Àger.
www.parcstronomic.cat - Tel. 973 05 30 22 / 973 45 52 46

Voluntariat:

- Projecte Boscos de Muntanya.
www.projecteboscos.cat

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida:

- www.lleidatur.com
Tel. 973 24 54 08

Regalos de la naturaleza

Nuestras comarcas tienen una riqueza y variedad excepcionales de flora, fauna y paisaje, lo que hace que el ecoturismo sea una alternativa de turismo sostenible en la naturaleza con mucho futuro. En la Reserva Nacional de Caza de Boumort podemos escuchar la berrea del ciervo desde mediados de septiembre hasta finales de octubre. La ruta del Boumort transcurre por parajes de las comarcas del Pallars Jussà, el Pallars Sobirà y el Alt Urgell. Los amantes de observar mamíferos terrestres no pueden dejar escapar la oportunidad de visitar la Casa del Oso, en la localidad de Isil, en el Pallars Sobirà. Los visitantes del centro podrán ver imágenes del oso pardo en un video y descubrir las dimensiones reales y su hábitat. La Casa del Oso da la opción a los visitantes de participar en dos rutas para conocer de primera mano el hábitat del oso. Si durante la excursión no hemos tenido la suerte de ver ningún ejemplar podemos visitar el centro de fauna Aran Park, en Bossòst (Val d'Aran), en el que se pueden observar animales en semilibertad como el oso, dos especies de lobos, el muflón, el ciervo, la marmota o el urogallo.

El turismo ornitológico es una de las actividades ecoturísticas más populares. El Pirineo catalán es el único lugar de Europa donde viven regularmente los cuatro buitres europeos (común, negro, quebrantahuesos y alimoche). En el municipio de Tremp se encuentra el Casal de los Buitres, que es un centro de información donde se puede visitar una exposición que explica la relación entre la ganadería y los buitres y las características de las diferentes especies de carroñeros. En el pueblo de Sapeira hay un mirador que tiene vistas sobre una pared con una importante colonia de buitres. Si paseamos por bosques del Pirineo de pino negro o abeto nos encontramos en casa del urogallo. El Pallars Sobirà es la comarca con más población de esta especie superando los 200 machos, seguida de la Val d'Aran con cerca de un centenar. El lago de Ivars, el mayor espacio húmedo de la Cataluña interior, se ha convertido en una pieza clave para las paradas y puntos de alimentación de las rutas migratorias de las aves. La zona natural superará las 260 hectáreas y permite el uso recreativo y turístico en equilibrio con la observación y el disfrute de la naturaleza.

En las Tierras de Lleida hay más de 3.500 especies de flora. Una importante y variada muestra la encontramos en el Parque Nacional de Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, en el Parque Natural del Alt Pirineu o el Parque de la Mitjana en Lleida. El Parque Nacional de Aigüestortes tiene más de un centenar de lagos. La Mata de València (Alt Àneu) es el abetal más importante de la península Ibérica. Dentro del Parque Natural del Alt Pirineu se puede hacer el ascenso a la Pica d'Estats, el techo de Cataluña con 3.143 metros. Odèn, en la comarca del Solsonès, es un territorio montañoso que tiene una belleza especial, conferida por un relieve muy quebrado, a caballo entre el Port del Comte y el embalse de Oliana. En la parte baja del Segre, cerca de Lleida, encontramos la Mitjana: grandes islas de tierra que nacen de la división del río en dos o más brazos por la acumulación de sedimentos y que como consecuencia se convierten en espacios muy propicios para el establecimiento de bosques de ribera. No dejamos el Segre y nos situamos en la confluencia de los ríos Segre, Cinca y Ebro, donde visitaremos el Aiguabarreig. Este espacio ocupa unas 450 hectáreas, es la mayor zona fluvial de los Países Catalanes y contiene los bosques de ribera más extensos de nuestras tierras. De los muchos lagos que tenemos en las Tierras de Lleida dos se diferencian del resto por su origen: el de Basturs (Pallars Jussà) y el de Montcortès (Pallars Sobirà). Montcortès es el único lago sin esclusa del Pirineo de Lleida y el único, con el de Basturs, que no tiene un origen glacial, sino kárstico. Aprovecharemos que estamos en Basturs para visitar el yacimiento de huevos de dinosaurios de esta localidad. Si queremos ampliar la información y retroceder entre 65 y 75 millones de años podemos visitar el Museo de Isona y Conca Dellà, en Isona. El cielo del valle de Àger es privilegiado para observar los astros y el Centro de Observación del Universo (COU), un lugar idóneo para descubrir y aprender sobre los planetas, las estrellas, constelaciones, galaxias o nebulosas. Esta zona, el Montsec, ha sido catalogada como Destino Turístico y Reserva Starlight al ser considerado uno de los mejores cielos del mundo.

Gifts from Nature

The comarques (local districts) of Lleida offer a rich and exceptionally varied flora and fauna and landscapes which make ecotourism a sustainable alternative with a very promising future. At the National Hunting Reserve of Boumort, it is possible to hear the braying of the deer from mid-September to late

October, while at the Casa del Oso (House of the Bear), in Isil, it is possible to see video images of the brown bear that reveal both its size and its habitat. At the Aran Park wildlife centre, in Bossòst, it is possible to observe animals living in conditions of relative liberty, including the bear, two species of wolf, the mouflon, the deer, the marmot and the wood grouse. Ornithological tourism is one of the most popular ecotourism activities. The Pyrenees are the only place in Europe where the four European vultures are regularly observed. There is a specialised Vulture Centre in the municipality of Tremp and at Sapeira there is a vantage point that overlooks a wall with a large colony of vultures. El Pallars Sobirà is the comarca (local district) with the largest population of wood grouse, with more than 200 males; it is followed by the Val d'Aran with a population of around one hundred. The Ivars Pool, which is the largest wetland area in inland Catalonia, has become a key place for birds to stop and feed on their migratory routes. In the Lands of Lleida there are also more than 3,500 species of flora and it is possible to find an important and highly varied selection in the Aigüestortes and Estany de Sant Maurici National Park, the Alt Pirineu (High Pyrenees) National Park and the La Mitjana Park of Lleida. The Aigüestortes National Park contains over a hundred lakes. The Mata de València is the most important fir forests on the Iberian Peninsula and Odèn is a mountainous area with a very special beauty. In the lower part of the River Segre, it is possible to find the La Mitjana Park, a large riverside forest. Then, at the confluence of the rivers Segre, Ebro and Cinca, it is possible to visit the Aiguabarreig, the largest river confluence in the Catalan speaking territories, which also contains their most extensive area of riverside forests. Of the many lakes that can be found in the Lands of Lleida, there are two that are very different from the rest on account of their karstic origin: those of Basturs and Montcortès. The skies of the Ager Valley are a privileged place from which to observe the stars and in the Centre for Observing the Universe (COU) is an ideal place for discovering and learning about the planets, stars, constellations, galaxies and nebulae. This area, El Montsec, has also been catalogued as a Starlight Tourist Destination and Starlight Reserve, as it is considered one of the best places in the world to observe the night skies.

Cadeaux de la nature

Nos contrées jouissent d'une richesse et d'une variété exceptionnelle de flore, faune et paysage ce qui fait que l'écotourisme soit une alternative de tourisme soutenable de grand futur. Dans la Réserve Nationale de Chasse de Boumort on peut entendre le brame du cerf de la mi-septembre à la fin octobre. Dans la Maison de l'Ours, à Isil, on peut voir depuis des images de l'ours brun dans une vidéo jusqu'à découvrir sa taille réelle et son habitat. Au centre de faune Aran Park, à Bossòst, on peut observer des animaux en semi liberté tels que l'ours, deux espèces de loups, le mouflon, le cerf, la marmotte ou le coq de bruyère. Le tourisme ornithologique est une des activités éco-touristiques les plus populaires. Les Pyrénées catalanes sont le seul endroit en Europe où vivent régulièrement les quatre vautours européens. Dans la municipalité de Tremp se trouve la Maison des Vautours et à Sapeira il y a un observatoire qui a vue sur une paroi ayant une importante colonie de vautours. Le Pallars Sobirà est la contrée ayant la plus grande population de coqs de bruyère qui dépasse les 200 mâles, suivie du Val d'Aran avec près d'une centaine. L'Étang d'Ivars, le plus grand espace humide de la Catalogne intérieure, est devenue une pièce clef, unique, pour les arrêts et points d'alimentation des routes migratoires des oiseaux. Sur les Terres de Lleida il y a plus de 3.500 espèces de flore. On en trouve un échantillon important et varié dans le Parc National d'Aigüestortes y Estany de Sant Maurici, dans le Parc Naturel des Hautes Pyrénées ou au Parc de la Mitjana à Lleida. Le Parc National d'Aigüestortes a plus d'une centaine de lacs. La Mata de Valence est la sapinière la plus importante de la Péninsule Ibérique. Odèn est un territoire montagneux d'une beauté particulière. Dans la partie basse du Sègre on trouve la Mitjana, un grand bois de rive. Au confluent des rivières et fleuve Segre, Cinca et Ebre on visitera l'Aiguabarreig, la plus grande zone fluviale des Pays Catalans qui contient les bois de rive les plus étendus de nos terres. Des nombreux lacs dont nous disposons sur les Terres de Lleida, deux se différencient du reste par leur origine karstique : celui de Basturs et celui de Montcortès. Le ciel de la vallée d'Àger est privilégié pour l'observation des astres et le Centre d'Observation de l'Univers (COU), un lieu idéal pour découvrir et apprendre sur le thème des planètes, des étoiles, des constellations, des galaxies ou des nébuleuses. Cette zone, le Montsec, a été cataloguée comme Destination Touristique et Réserve Starlight, étant considérée comme ayant les meilleurs ciex du monde.

EL PIRINEU, UN RECLAM PER AL TURISME HEBREU

ISRAEL HA DESCOBERT EL PIRINEU. I LI HA AGRADAT. ELS ISRAELIANS JA SÓN, DESPRÉS DELS CATALANS, LA SEGONA NACIONALITAT EN NOMBRE DE VISITANTS AL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI.

**ישראל גילתה את הפירינאים,
והם מוצאים חן בעיניה.
הישראלים הם הלאום השני,
לאחר הקטלונים, במספר
המבקרים בפארק הלאומי
איגואסטורטס ואסטני דה סנט
מאוריסי.**

Al restaurant Juquim, a Espot, la carta està traduïda a l'hebreu.

Un dels punts de visita obligada a Aigüestortes: els Encantats.

Indicacions de la Ruta del Camí de la Llibertat.

Un grup d'israelians planificant l'itinerari a Espot.

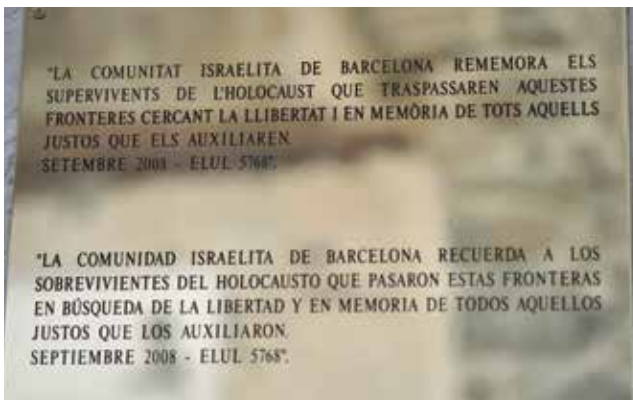
Segons les dades del 2012, els estrangers van ser aquell any el 18% dels 299.658 visitants del parc. I d'ells, el 30% eren israelians. "L'israelià és un tipus de turista que defuig les destinacions massificades i busca llocs autèntics, naturals, i per això el Pirineu ha estat una gran descoberta", explica Guy Reifenberg, de l'agència Kokopeli, especialitzada en turisme israelià a Catalunya. Més que l'esquí hivernal, allò que més els atreu són les muntanyes verges, els rius d'aigües braves i els pobles que conserven el seu encant antic, lluny de les massificacions dels territoris amb molta tradició turística. No són, doncs, uns turistes estacionals. "Són uns clients molt interessants perquè trenquen la temporalitat, arriben molt repartits al llarg de l'any, just quan la temporada d'esquí s'acaba", expliquen des de l'hotel Pessets de Sort. Aquest establiment ha inclòs en el seu menú alguns plats caixer (*kosher*, en anglès) per als clients israelians que segueixen fil per randa les normes gastronòmiques religioses –no tots ho fan–.

La petjada del turisme israelià també es veu en restaurants com el Juquim d'Espot, especialitzat en cuina palleasa però que ofereix la carta en llengua hebrea i ha adaptat alguns dels seus plats als requeriments de la cuina caixer. Cada cop que incorpora un nou plat al menú, Jaume Vidal, propietari del Juquim, l'envia a un professor de la Universitat de Tel Aviv, amic del restaurant i del Pirineu, el qual li'n facilita la traducció a l'hebreu.

La descoberta del Pirineu lleidatà a Israel és un fenomen relativament recent. El 2004, el turisme israelià a Aigüestortes amb prou feines era el 12,54% del total de turistes estrangers, cosa que el situava com la cinquena nacionalitat al parc. El 2010 va passar al primer lloc entre els estrangers, amb el 26% del total, superant per primera vegada el turisme francès.

El 2012, amb el 30% dels visitants estrangers provinents d'Israel –per davant de francesos (23%), holandesos (13%) i alemanys (10%)–, s'ha consolidat un fenomen que va començar amb el boca-orella, de forma natural. Un exemple de la manera com s'ha fet la descoberta és la de Yami Kliss. Com molts joves del seu país, després de fer el servei militar Yami va dedicar un temps a viatjar i veure món. Va arribar a Barcelona i va fer de professor d'anglès per pagar-se l'estada. A l'estiu li van proposar anar a fer les classes a unes colònies infantils a Espot. Va descobrir tot un món nou, al Pallars. S'hi va quedar. "Era fantàstic, viure entre les muntanyes, amb aquest riu fantàstic, natura pertot arreu", explica Yami. A l'hivern va aprendre a esquiar i a la primavera, a fer ràfting, i sense ni adonar-se'n ja estava fent classes i començava a portar-hi gent. Va entrar en el negoci turístic, primer amb una companyia de vols xàters per a turistes del seu país, i fa deu anys va crear Travel Nexus, una de les primeres agències de viatges que van connectar Israel amb Catalunya i el Pirineu.

L'agència de Yami impulsa aquest estiu una curiosa experiència turística que posa de manifest fins a quin punt el Pirineu és moda a Israel: mig miler de dones israelianes passaran pel Pirineu de Lleida en una activitat d'aventura anomenada Reina del Desert. Les Reines són un autèntic fenomen social a Israel. L'activitat va començar l'any 1999 amb una caravana de dones israelianes cap al desert de Jordània sota el lema de la pau i la reconciliació amb els pobles veïns. Des de llavors, el moviment Reina del Desert ha crescut i ha evolucionat cada any amb la descoberta de destinacions noves, on les dones participants posen a prova la seva força física i mental en una travessa de diversos dies, sense homes ni fills, per paratges on cal caminar, conduir vehicles tot-terreny,

Placa al Museu de la Llibertat, a Sort, antiga presó que va allotjar nombrosos jueus que fugien de França durant la Segona Guerra Mundial.

Els paratges del Pirineu Lleidatà (a les fotos, el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici i el poble de Tort) són els preferits pel turisme hebreu.

ascendir alguna muntanya, creuar rius, acampar i conivir durant set dies amb altres dones aventureres. Guatemala, la Xina, Indonèsia, l'Índia i Romania són alguns dels indrets per on han passat les més de cinquanta mil dones israelianes que han viscut l'experiència al llarg d'aquests anys, compaginant l'experiència amb alguna tasca de voluntariat a la zona visitada.

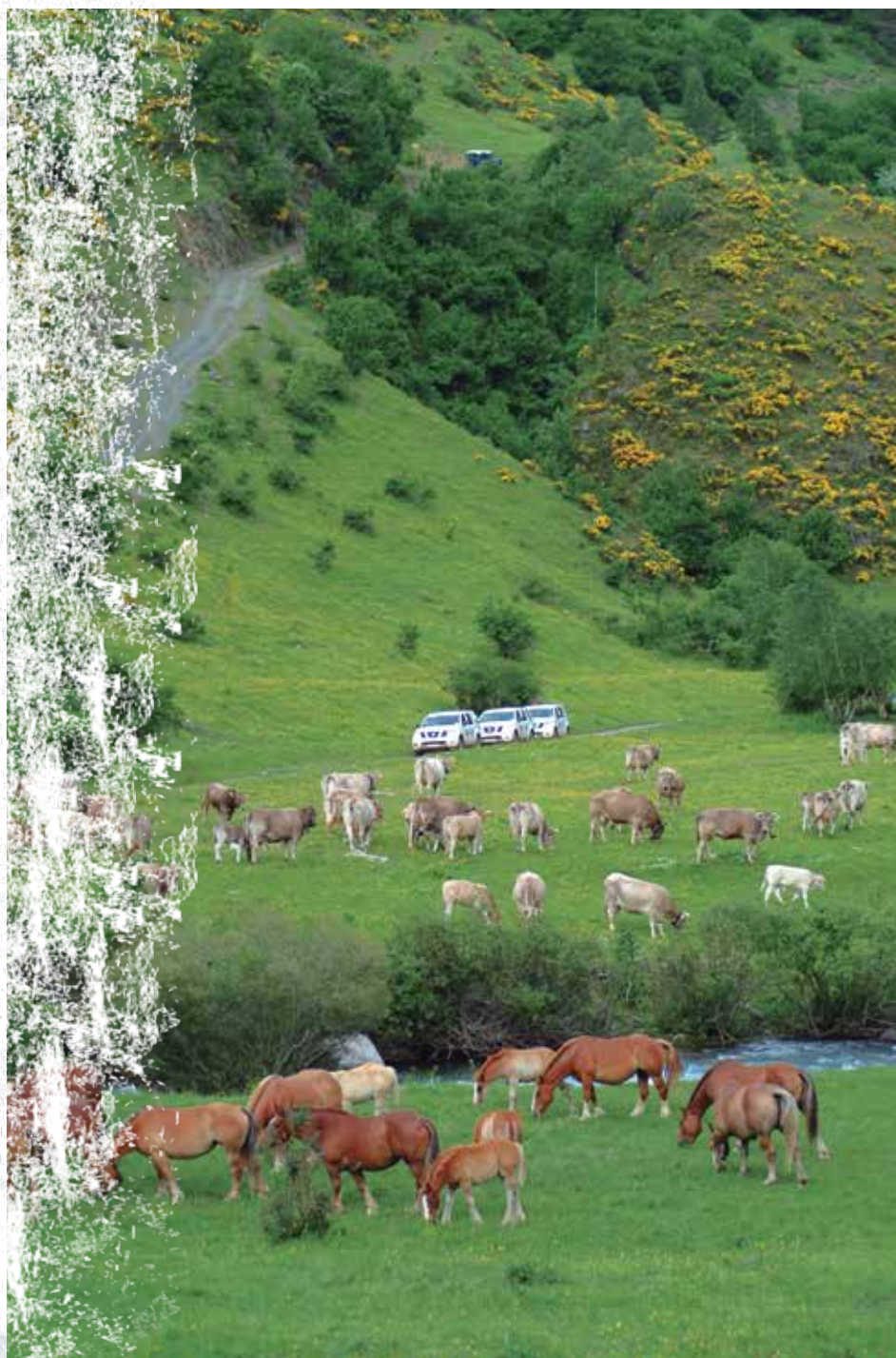
Sense perdre el sentit social i fraternal amb què va néixer, el projecte Reina del Desert també s'ha convertit en un fenomen que permet descobrir els racons més atractius del món a les dones israelianes que volen provar de quina pasta estan fetes. I, per primer cop, les Reines arriben a Catalunya, i ho faran a través del Pirineu de Lleida.

"El Pirineu té un gran atractiu per als israelians, són molt amants de la muntanya i dels petits poblets amb molta història al darrere", explica Naama Amir, guia de l'agència Travel Nexus i coordinadora del projecte Reina del Desert al Pirineu. A partir de la primera setmana de juny i fins al setembre, la Naama acompanyarà grups successius de 40 dones israelianes que participaran, de set dies en set dies, en una experiència vital que inclou ràfting, espeleologia, dormir en refugis de muntanya, conduir tot terrenys per pistes forestals i dues travesses que formen part dels itineraris de les Rutes de la Llibertat: les que feien a través de la frontera del Pirineu els jueus que fugien de l'Europa dominada pel nazisme durant la Segona Guerra Mundial. Andorra, l'Alt Urgell, el Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça i la Val d'Aran formen part de l'itinerari de les Reines. L'agència ja va fer una primera prova pilot l'estiu passat amb un grup de dones israelianes, en aquell cas acompanyades també per les filles, en la qual van posar les bases de la

ruta que seguiran aquest estiu. "És una vivència apassionant, s'hi creen lligams molt forts entre les companyes de viatge", relata Shira Lebel, guia en l'experiència de l'any passat.

No tot és riu i muntanya. També la història lliga Israel amb el Pirineu. Un dels atractius afegits per als turistes israelians és la Presó-Museu de Sort i les rutes Muntanyes de la Llibertat, que rememoren el pas de milers de refugiats per la frontera durant la Guerra Civil, primer, i la Segona Guerra Mundial després. Es calcula que uns tres mil jueus van creuar el Pirineu clandestinament fugint de l'Europa ocupada pels nazis. Enguany, els israelians són, després dels catalans, els que més visites fan al Museu de la Llibertat, situat a l'antiga presó de Sort: unes dependències utilitzades amb aquella finalitat durant la guerra i la postguerra i on la Guàrdia Civil allotjava els jueus, passadors locals i soldats aliats que fugien de la França ocupada quan els enxampava creuant la frontera. "Les visites al museu per part d'israelians s'han disparat aquest any gràcies sobretot al fet que hem entrat en les agències", expliquen des de l'àrea de turisme de l'Ajuntament de Sort. Aquest estiu hi ha unes tres-centes prereserves d'israelians per al museu, quan al cap de l'any el visiten de manera concertada unes dues mil persones. "L'israelià és un turisme que va a més, sobretot per l'oferta de senderisme i els esports d'aventura", explica l'alcalde de Sort, Llàtzer Sibis. "El Museu de la Llibertat fins ara no havia acabat d'entrar en aquest sector, perquè és un turisme molt encarat cap a la natura, però estem introduint a poc a poc la possibilitat que entrin també en les rutes culturals", conclou l'alcalde.

D'interès

Agència Travel Nexus
www.tvnx.com
 Tel. 93 488 05 83

Agència Kokopelli
www.kokopelli.es
 Tel. 93 453 20 32

Presó-Museu de Sort Camí de la Llibertat
www.camidelallibertat.cat
 Tel. 973 62 00 10

ישראל גילתה את הפירינאים, והם מוצאים חן בעיניה. הישראלים הם הלאום השני, לאחר הקטלונים, במספר המבקרים בפארק הלאומי איגואסטורטס ואסטני דה סנט מאוריסי.

El Pirineo, un reclamo para el turismo hebreo

Israel ha descubierto el Pirineo. Los israelíes ya son, después de los catalanes, la segunda nacionalidad en número de visitantes al Parque Nacional de Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Según los datos de 2012, los extranjeros fueron ese año el 18% de los 299.658 visitantes del parque. Y de ellos, el 30% eran israelíes. Lo que más les atrae son las montañas vírgenes, los ríos de aguas bravas y los pueblos que conservan su antiguo encanto, lejos de las masificaciones de los territorios con mucha tradición turística. Son unos clientes que llegan muy repartidos a lo largo del año.

La huella del turismo israelí también se ve en restaurantes que ofrecen la carta en lengua hebrea y han adaptado algunos de sus platos a los requerimientos de la cocina kosher para los clientes que siguen las normas gastronómicas religiosas.

Hace diez años se creó Travel Nexus, una de las primeras agencias de viaje para conectar Israel con Cataluña y el Pirineo. Este verano impulsa una curiosa experiencia turística: medio millar de mujeres israelíes pasarán por el Pirineo de Lleida en una actividad de aventura llamada Reina del Desierto. Este proyecto se ha convertido en un fenómeno que permite descubrir los rincones más atractivos del mundo a las mujeres israelíes que quieren probar de qué pasta están hechas.

A partir de la primera semana de junio y hasta septiembre, grupos sucesivos de 40 mujeres israelíes participarán, de siete días en siete días, en una experiencia vital que incluye rafting, espeleología, dormir en refugios de montaña, conducir todoterrenos por pistas forestales y dos travesías que forman parte de los itinerarios de las Rutas de la Libertad, que pasan por el Alt Urgell, el Pallars Sobirà, la Alta Ribagorça y la Val d'Aran.

También la historia liga Israel con el Pirineo. Uno de los atractivos añadidos para los turistas israelíes es la Prisión-Museo de Sort y las rutas Montañas de la Libertad, que rememoran el paso de miles de refugiados por la frontera durante la Guerra Civil, primero, y la Segunda Guerra Mundial después. Este verano hay unas trescientas preservas de israelíes para el museo, cuando al cabo del año lo visitan de forma concertada unas dos mil personas.

The Pyrenees, an attraction for Israeli tourists

Israel has discovered the Pyrenees; after the Catalans, Israelis are now the second nationality in terms of visitors to the Aigüestortes and Estany de Sant Maurici National Park. According to recent data, foreigners accounted for 18% of the 299,658 visits to the park in 2012 and of these, 30% were made

by people from Israel. The features that most attract Israelis are the unspoilt mountain scenery, whitewater rivers and villages that maintain all their old charm; this is a world away from the mass tourism of the territories which are more traditional tourist destinations. Israelis are clients who spread their visits throughout the year, while signs of their presence can be seen in restaurants which offer menus written in Hebrew and which have adapted some of their dishes to meet the requirements of kosher cuisine.

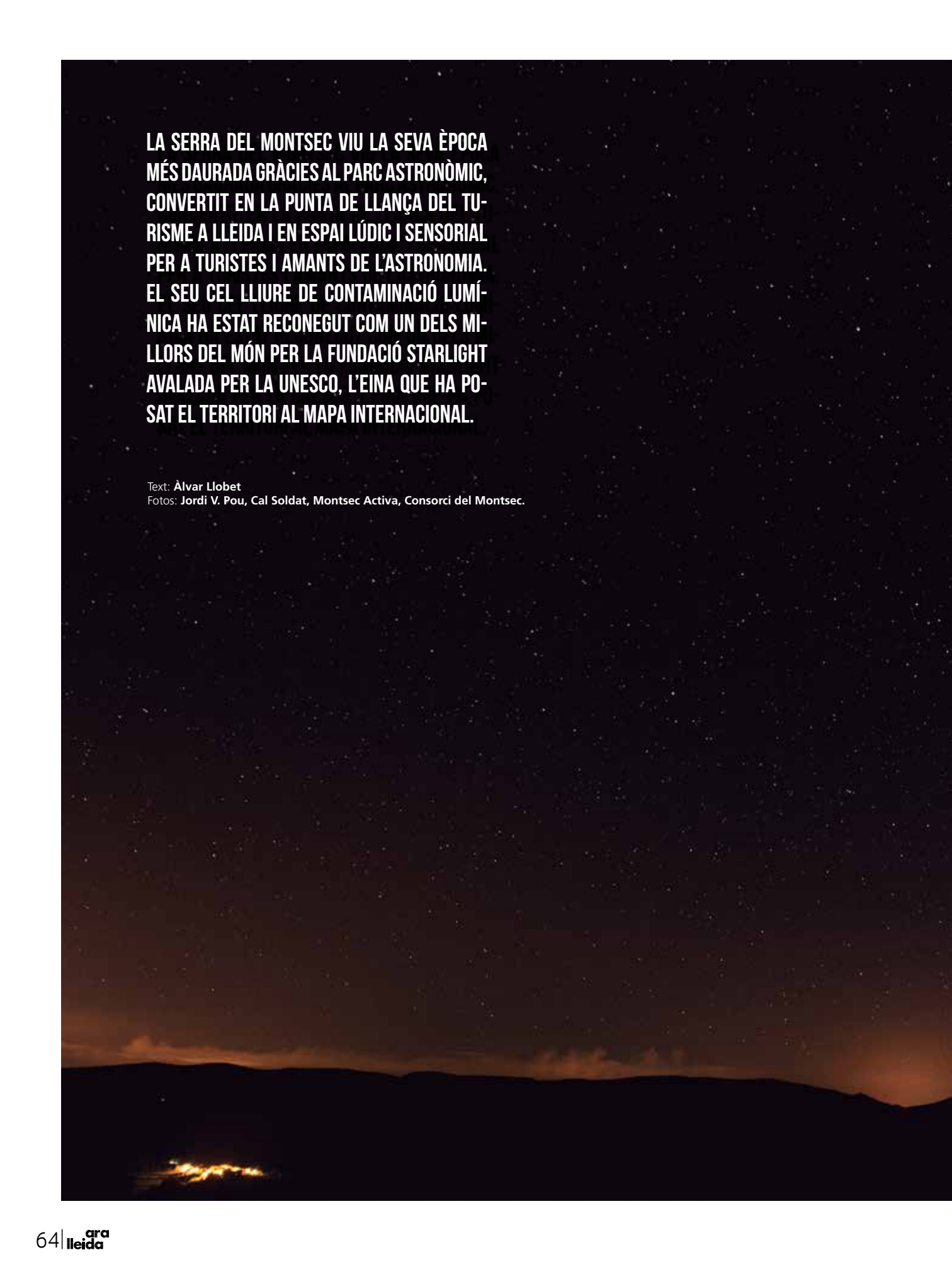
Travel Nexus, which was created ten years ago, was one of the first travel agencies to connect Israel to Catalonia and the Pyrenees. This summer it plans to offer a rather curious tourist experience: five hundred Israeli women will come to the Lleida Pyrenees as part of an adventure activity called "the Queen of the Desert". From the first week in June, and through until September, successive groups of Israeli women will participate in an original experience that will include rafting, caving, sleeping in mountain shelters, driving four-wheel-drive vehicles along forest tracks, and making two of the crossings that form part of the Roads to Freedom itineraries. History also links Israel and the Pyrenees, as other attractions for Israeli tourists include the Prison Museum of Sort and the Mountains of Freedom routes.

Les Pyrénées, une réclame pour le tourisme hébreu

Israël a découvert les Pyrénées. Les Israéliens sont, après les Catalans, la deuxième nationalité en nombre de visiteurs du Parc National d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. D'après les données de 2012, les étrangers furent cette année-là 18% des 299.658 visiteurs du parc. Et de ceux-là, 30% étaient israéliens.

Ce qui les attire ce sont les montagnes vierges, les rivières d'eaux vives et les villages qui conservent leur ancien charme, loin des massifications des territoires de grande tradition touristique. Ce sont des clients qui arrivent très répartis au long de l'année. On remarque aussi l'empreinte du tourisme israélien dans des restaurants qui présentent la carte en hébreu et qui ont adapté leurs plats aux demandes de la cuisine caixer.

Il y a dix ans fut créée Travel Nexus, l'une des premières agences de voyage qui connectait Israël à la Catalogne et aux Pyrénées. Cet été se lance une curieuse expérience touristique: un demi-millier de femmes israéliennes passeront par les Pyrénées de Lleida au cours d'une activité d'aventure appelée Reine du Désert. À partir de la première semaine de juin jusqu'en septembre, des groupes successifs de femmes israéliennes participeront à une expérience vitale qui inclut rafting, spéléologie, nuit dans des refuges de montagne, conduite de tout-terrain sur des piste forestières et deux traversées qui font partie des itinéraires des Routes de la Liberté. L'histoire lie aussi Israël aux Pyrénées. L'un des attraits ajoutés pour les touristes israéliens est la Prison Musée de Sort et les routes Montagnes de la Liberté.

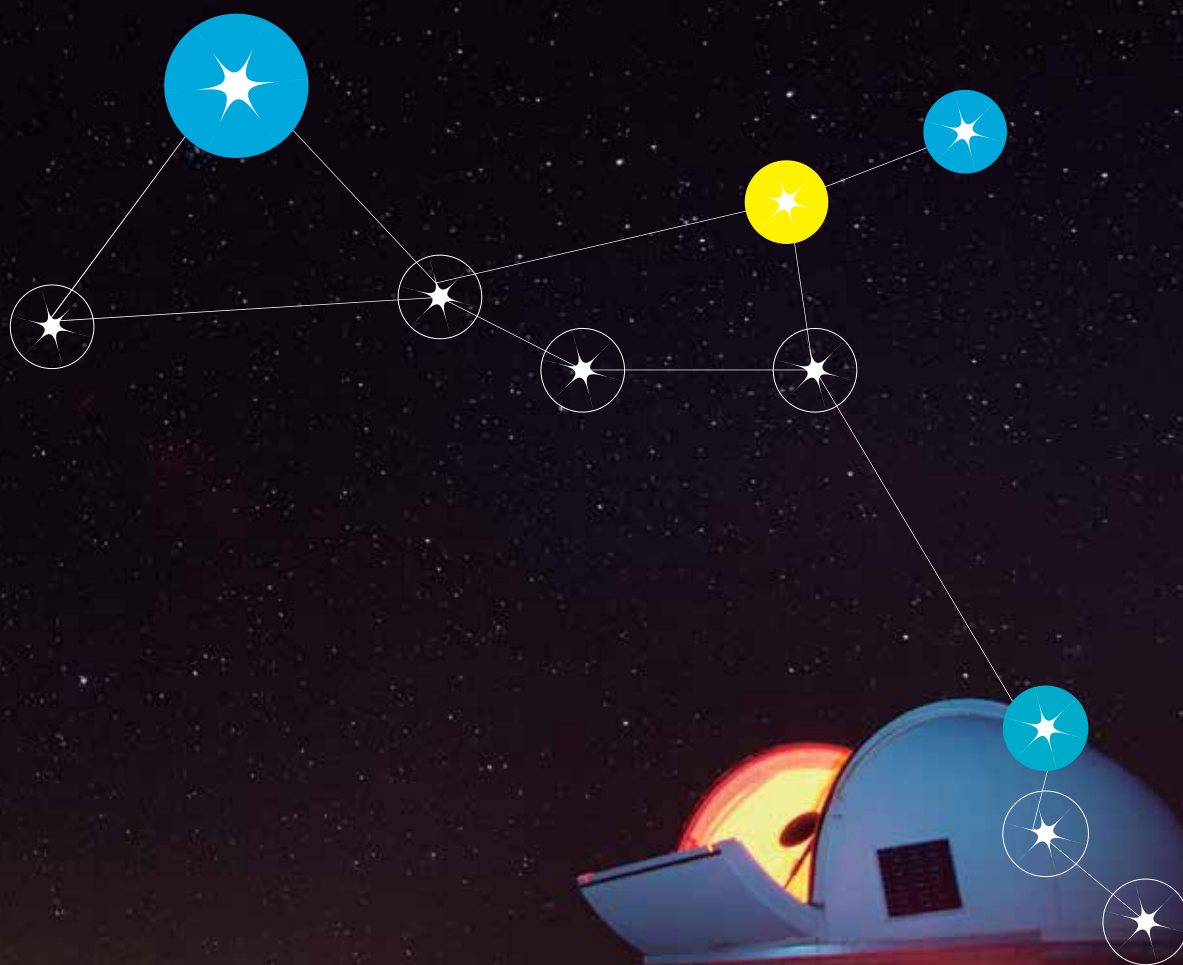

LA SERRA DEL MONTSEC VIU LA SEVA ÈPOCA MÉS DAURADA GRÀCIES AL PARC ASTRONÒMIC, CONVERTIT EN LA PUNTA DE LLANÇA DEL TURISME A LLEIDA I EN ESPAI LÚDIC I SENSORIAL PER A TURISTES I AMANTS DE L'ASTRONOMIA. EL SEU CEL LLIURE DE CONTAMINACIÓ LUMÍNICA HA ESTAT RECONEGUT COM UN DELS MILLORS DEL MÓN PER LA FUNDACIÓ STARLIGHT AVALADA PER LA UNESCO, L'EINA QUE HA POSAT EL TERRITORI AL MAPA INTERNACIONAL.

Text: Àlvar Llobet

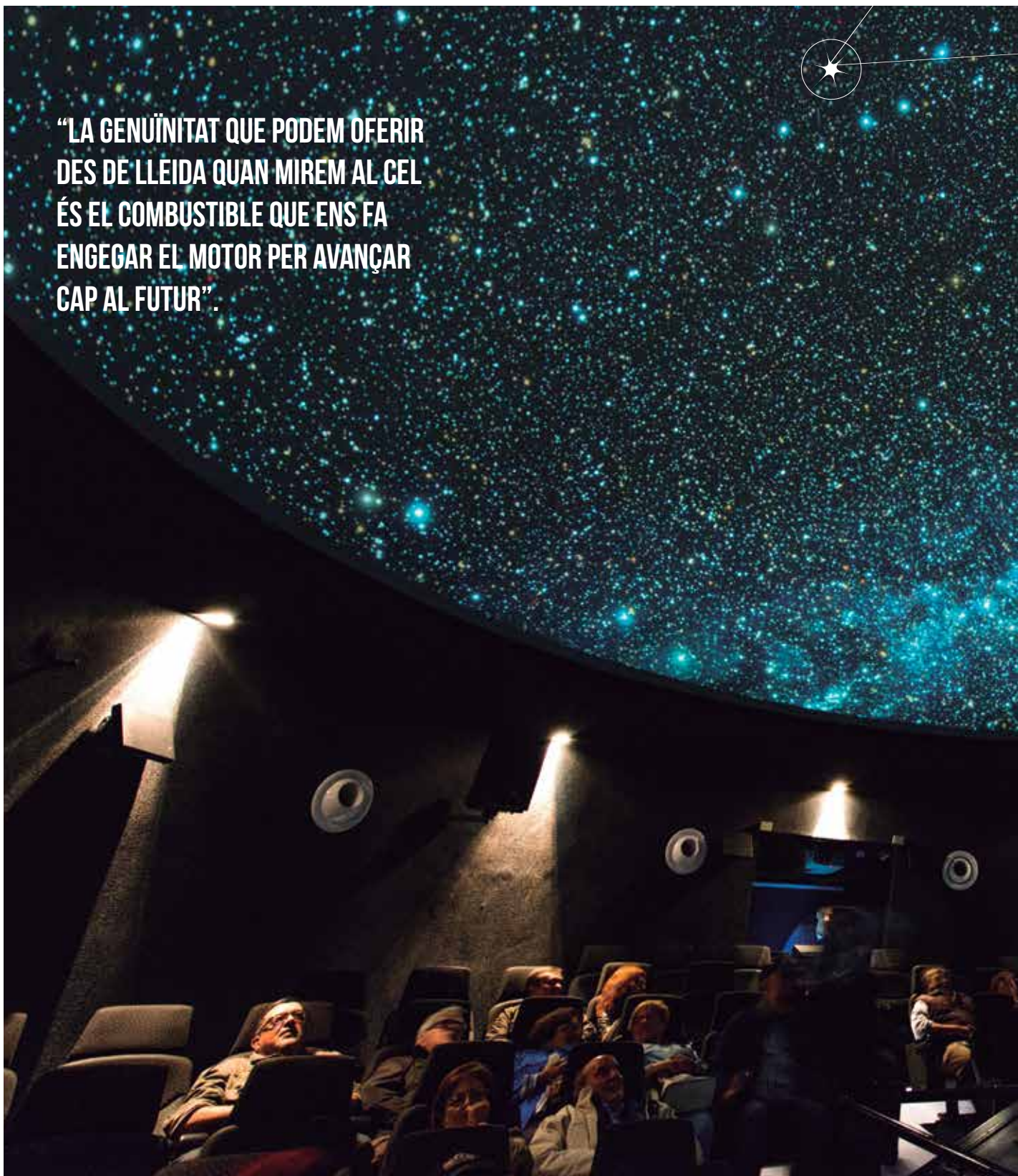
Fotos: Jordi V. Pou, Cal Soldat, Montsec Activa, Consorci del Montsec.

El balcón del cosmos

**“LA GENUÏNITAT QUE PODEM OFERIR
DES DE LLEIDA QUAN MIREM AL CEL
ÉS EL COMBUSTIBLE QUE ENS FA
ENGEGAR EL MOTOR PER AVANÇAR
CAP AL FUTUR”.**

Després de més de sis anys d'obres i 4,3 milions d'euros invertits, l'obertura del parc es convertia en el millor epíleg d'una història nascuda als anys 90 en el si dels consells comarcals de la Noguera i el Pallars Jussà, que van bressolar el concepte d'unir l'astronomia amb el turisme fins que al començament del nou mil·lenni el conseller d'Economia de la Generalitat de Catalunya, un jove Artur Mas, va rescatar la idea per donar impuls a una zona en clara regressió demogràfica i econòmica. "La creació del Consorci va sorgir llavors", diu Josep Vilajoliu, gerent de l'organisme fins a la seva dissolució, el desembre del 2012, en benefici d'una comissió de seguiment. Les potencialitats de la zona s'unien així amb les voluntats de l'administració per fer de la serra lleidatana una talaia de les estrelles que oferís els recursos per donar resposta als afanyos d'investigació i divulgació dels experts en astronomia i els mecanismes adequats per fer de l'observació dels estels un atractiu turístic de primer ordre. Quatre

El balcó del cosmos

anys després, la comesa ha estat assolida amb èxit: “Ho hem aconseguit”, assegura Salvador Ribas, actual responsable del Centre d'Observació de l'Univers, l'espai que juntament amb l'Observatori Astronòmic cimenta el projecte de l'activitat astronòmica a les Terres de Lleida.

L'arribada de la fosca és sinònim de moviment al parc, situat a 1.500 metres d'altitud. De cotxes, primer, de telescopis i imatges després, de sensacions tothora. La corrua de visitants que peregrinen des de la civilització per empentir-se sota el cel perlejat d'estres reafirma l'èxit de la conversió de la serra en reclam turístic. Ribas apunta que la recepta que ha motivat aquest canvi és una barreja entre l'àmplia fascinació que provoca l'astronomia arreu i l'ingent tasca realitzada al parc, que disposa de tresors únics al món com el planetari del COU, el qual acull una cúpula de 12 metres que s'obre totalment, i el telescopi Joan Oró, el més gran de Catalunya i pioner mundial en robòtica. “El boca-orella ha funcionat molt bé durant aquests anys d'activitat del parc. Els 100.000 visitants que hem rebut ens avalen”, diu el director del Centre d'Observació de l'Univers. La seva aposta és continuar rebent visitants i escolars per reafirmar aquest espai com la pedra angular del turisme de les Terres de Lleida alternatiu a les activitats de neu i estendre per la província la idiosincràsia d'aquest turisme astronòmic amb el Montsec com a cap i casal. La serra, a més, ha estat designada com a Destinació Turística Starlight per la Fundació Starlight avalada per la Unesco, un guardó que valora l'excel·lència del cel i les possibilitats d'explotació de les activitats turístiques que s'hi poden vincular. Nombrosos i pacients estudis tècnics i científics han servit per afermar aquest segell de qualitat, que ha comptat amb el suport de la Diputació de Lleida, esperó de la candidatura que ha aportat 20.000 euros al projecte, un “repte per fer més gran el turisme cultural, científic i sostenible de la província de Lleida”, segons el president Joan Reñé. Aquesta etiqueta situa el Parc Astronòmic a la cúspide dels indrets on observar el cel és quelcom més que un acte anecdòtic i curiós i tomba els murs de totes les fronteres que amb els anys i els prejudicis s'han anat aixecant a Ponent i al Pirineu.

La demarcació s'ha fet atractiva. “El cel del Montsec és actualment una marca que ven”, diu Jaume León, consultor turístic i director de l'agència de viatges Tu i Lleida. Assegura

que l'oportunitat de creixement d'imatge en l'àmbit científic, comercial, empresarial i de relació humana i econòmica no té precedents i apel·la a la responsabilitat de tothom per situar la província rere l'estela de beneficis que pot deixar la visualització de l'univers. “Conservar la serra i fer-la visible és un primer pas que s'ha de complementar amb la lluita per un desenvolupament responsable del món turístic i dels seus beneficis transversals per tots els pobles de Lleida”, afirma León. De fet, ja són diversos els negocis turístics que s'han arrecerat en les activitats de visualització de l'univers que ofereix el PAM per incrementar la qualitat dels seus programes d'excursions i escapades. La riquesa natural i cultural servada a la Noguera i al Pallars Jussà facilita una ruta de contrastos que permet al visitant maridar les sensacions d'un caminar pel congost de Mont-rebei amb l'adrenalina de la lluita contra les aigües braves a Salàs de Pallars. D'un passejar pel sender de la Clua fins a Cellers amb el gust de la tradició de la coca de recapte regada amb algun vi de Costers del Segre. Tots aquests camins acaben confluint en la nova referència turística de Lleida, el balcó del cosmos on el turista segella el casament de part de la seva memòria amb el Montsec, indret on hi veu coses úniques a Europa. Els audiovisuals que es projecten al planetari són seguits de l'observació en directe de Saturn, Júpiter, la Lluna o de qualsevol altre planeta o astre que sigui del gust del guia, invisible per al visitant a causa de la nítida negror del cel, espai infranquejable per la llum urbana que surt d'Àger i dels altres 23 municipis del territori que també han estat reconeguts com a Destinació Starlight. A la rellevància d'aquest fet se li suma el reconeixement a 11 municipis com a Reserva Starlight, el nom oficial que designa el cel de la Noguera i del Pallars com un dels millors del món.

Tot el patrimoni turístic dels pobles de l'entorn com Balaguer, Camarasa o les Avellanès s'ha posat en major valor després de l'embranchida que ha pres el cel del Montsec, la singularitat més potent del rerepaís català que en paraules de l'historiador lleidatà i president de l'Institut d'Estudis llerdencs, Josep Maria Solé i Sabaté, “ha elevat encara més l'orgull de la gent de Lleida pel seu territori”. I no només això. Associar-se amb el cel ha estat, diu, la millor política per sublimar l'equilibri territorial tantes vegades exigit des del mateix territori. “La genuïnitat que podem oferir des de Lleida quan mirem al cel és el combustible que ens fa engegar el motor per avançar cap al futur.”

Una maqueta del Montsec permet visualitzar en un cop d'ull tot l'entorn del COU.

Els souvenirs de les instal·lacions i de territori també són presents al Centre d'Observació de l'Univers.

Un dels telescopis amb els quals els visitants poden observar el firmament.

El balcó del cosmos

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Dades d'interès:

Parc Astronòmic del Montsec

www.parcasironomic.cat/

Agència de viatges Tu i Lleida

www.lleidaitu.com/

Fundació Starlight

www.starlight2007.net/

Casa Rural Cal Soldat

www.calsoldat.com/ca/

Centre d'Observació de l'Univers

973 05 30 22 / 973 45 52 46

Alberg d'Àger

687 53 65 71 - (34) 973 45 52 35

Consell Comarcal de la Noguera

973 44 89 33

Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida

973 24 54 08

El COU ha estat un revulsiu per al turisme de la zona. Les Avellanes, Àger, empreses d'esports d'aventura, turisme rural com Cal Soldat, etc. s'han vist beneficiats pel poder d'atracció d'aquest equipament.

El balcón del cosmos

La sierra del Montsec vive su época más dorada gracias al Parque Astronómico, convertido en la punta de lanza del turismo en Lleida y en espacio lúdico y sensorial para turistas y amantes de la astronomía. El Centro de Observación del Universo se ubica a 3,5 kilómetros de Àger, al abrigo de la sierra del Montsec, que se ha erigido en espacio de futuro gracias a la nitidez del cielo que se contempla, libre de contaminación lumínica. Las aldeas de los alrededores y la industria ausente son dos características que han sido los mejores aliados para la protección de este entorno natural, conocido hoy a nivel mundial por albergar el Parque Astronómico del Montsec. El parque dispone de tesoros únicos en el mundo como el planetario del COU, que contiene una cúpula de 12 metros que se abre totalmente, y el telescopio Joan Oró, el más grande de Cataluña y pionero mundial en robótica. El boca a boca ha funcionado muy bien durante estos años de actividad del parque, que ha recibido unos 100.000 visitantes. La sierra, además, ha sido designada como Destino Turístico Starlight por la Fundación Starlight avalada por la Unesco, un galardón que valora la excelencia del cielo y las posibilidades de explotación de las actividades turísticas que se pueden vincular. La oportunidad de crecimiento de imagen del territorio a nivel científico, comercial, empresarial y de relación humana y económica no tiene precedentes. De hecho, ya son varios los negocios turísticos que se han resguardado en las actividades de visualización del universo que ofrece el PAM para incrementar la calidad de sus programas de excursiones y escapadas en un territorio a caballo de la Noguera y el Pallars Jussà de gran riqueza natural y cultural. En la nueva referencia turística de Lleida, el balcón del cosmos, el turista ve cosas únicas en Europa. Los audiovisuales que se proyectan en el planetario son seguidos por la observación en directo de Saturno, Júpiter, la Luna o de cualquier otro planeta o astro, invisible para el visitante debido a la nítida oscuridad del cielo, espacio infranqueable para la luz urbana que sale de Àger y de los otros 23 municipios del territorio que también han sido reconocidos como Destino Starlight. A la relevancia de este hecho se le suma el reconocimiento a 11 municipios como Reserva Starlight, el nombre oficial que designa el cielo de la Noguera y el Pallars como uno de los mejores del mundo. Todo el patrimonio turístico de los pueblos del entorno como Balaguer, Camarasa o Les Avellanes se ha puesto en mayor valor después del empuje que ha tomado el cielo del Montsec.

A balcony to the cosmos

The Montsec sierra is currently enjoying its most golden period thanks to the Astronomical Park. The Centre for Observing the Universe is located 3.5 kilometres from Àger, in the shelter of the sierra. It was built here thanks to the clarity of the local skies, which allow astronomical observations without the problem of light pollution. The park has treasures which are truly unique in the world, including the COU planetarium (which has a 12-metre dome that can be fully opened) and the Joan Oró telescope (which is the largest in Catalonia); it is also a global pioneer in the use of robotics. The sierra has now been designated a Starlight Tourist Destination by the Starlight Foundation. This is an award which recognises the excellence of the area's skies and the possibility of exploiting them for tourism-related activities, a condition that has been endorsed by UNESCO. This presents the territory with an unprecedented opportunity for growth related to its scientific image and associated commercial, business, human and economic spin offs. With this new tourism reference for Lleida, as a balcony to the cosmos, tourists will enjoy views that are unique in Europe. The audiovisual displays projected in the planetarium combine with direct observations of Saturn, Jupiter, the Moon and many other planets and stars. Àger and the other 23 municipalities in this area have been recognized as Starlight Destinations, while, even more significantly, 11 of these municipalities have also been recognised as Starlight Reserves.

Le balcon du cosmos

La chaîne du Montsec vit son époque la plus dorée grâce au Parc Astronomique. Le centre d'Observation de l'Univers est situé à 3,5 km d'Àger, à l'abri de la chaîne qui s'est érigée en un espace de futur grâce à la pureté du ciel que l'on peut contempler, vierge de pollution lumineuse. Le parc renferme des trésors uniques au monde comme le planétarium du COU qui accueille une coupole de 12 mètres s'ouvrant complètement et le télescope Joan Oró, le plus grand de Catalogne et pionnier mondial en robotique. La chaîne a été désignée « Destination Touristique Starlight » par la fondation Starlight reconnue par l'Unesco, récompense qui valorise l'excellence du ciel et les possibilités d'exploitation des activités touristiques qui puissent y être reliées. L'opportunité du territoire de croissance d'image à niveau scientifique, commercial, d'entreprise et de relation humaine et économique, est sans précédent. Dans la nouvelle référence touristique de Lleida, le balcon du cosmos, le touriste voit des choses uniques en Europe. Les audiovisuels qui sont projetés au planétarium suivent l'observation en direct de Saturne, Jupiter, la Lune ou toute autre planète ou astre. Àger et les 23 autres municipalités du territoire ont été reconnues comme Destination Starlight. À l'importance de ce fait s'ajoute la reconnaissance à 11 municipalités en tant que Réserve Starlight.

Solsona s'aplica

AMB UNA MICA D'IMAGINACIÓ I LES NOVES TECNOLOGIES COM A ALIADES, LA CAPITAL DEL SOLSONÈS ACONSEGUEIX ESTAR PERMANENTMENT OBERTA PER ALS TURISTES QUE LA VISITEN. UNA PREMIADA APLICACIÓ PER A TELÈFONS MÒBILS PROMOGUDA PER L'AJUNTAMENT S'AFEGEIX A L'OFERTA DEL CONSELL COMARCAL D'INTRODUIR LES COORDENADES GPS VIA WEB A LES MILLORS RUTES. PER NO PERDRE'S CAP DETALL DEL PAISATGE.

Text: **Anna Sàez**
Fotos: **Jordi V. Pou**

L'app Solsona Audio permet descobrir 23 punts d'interès de la ciutat.

Solsona s'aplica

Quantes vegades no fem una escapada improvisada? Et deixes portar per l'instint o l'estat d'ànim i saps que l'has encertat només d'apropar-te i intuir els molts segles d'història que atresora l'interior d'aquella muralla, o la silueta d'aquell altre campanar. Automàticament, lamentes no haver programat la sortida, perquè et perdràs moltes coses... o no! Que un dels premis Alimara de promoció turística del 2013 anés a parar a l'aplicació per a telèfons mòbils 'Solsona Audio' no és casual. Si es descarreguen l'audioguia –gratuïtament– ho sabran tot sobre la capital del Solsonès. Serà com tenir un guia turístic al seu servei vint-i-quatre hores al dia tres-cents seixanta-cinc dies l'any. Un guia que, a més, ens parla en el nostre idioma, atès que es poden triar cinc llengües: català, castellà, anglès, francès i alemany. És una 'app' molt intuïtiva. Hi veiem 23 punts d'interès senyalitzats sobre un plànol de Solsona. Cliqueu a sobre del que ens sembli i no tan sols ens diu com arribar-hi i a quina distància el tenim des d'on ens trobem, sinó que inclou una fotografia i una breu explicació del lloc en l'idioma que haguem escollit en baixar-nos l'aplicació. I això no és tot. Solsona Audio incorpora una agenda perquè no ens perdem cap detall de l'oferta d'oci i cultura que ens ofereix la capital del Solsonès, a més d'una guia pràctica amb els telèfons i les adreces d'interès que puguem necessitar (turístiques, sanitàries, policials...).

L'app' també és una eina de molta utilitat per preparar un viatge. No cal ser a Solsona per posar-la a prova. Siguem on siguem ens donarà tota la informació i ens indicarà quants quilòmetres ens separen del punt d'interès en qüestió. Paga la pena de consultar-la. Saben com es feia un bloc de gel quan els congeladors eren patrimoni de la ciència ficció? Són a un clic d'esbrinar-ho. El que costa d'accionar el punt d'interès 'Pou de Gel'. Una de les moltes sorpreses que ens reserva la capital del Solsonès. I saben que hi ha una casa al carrer Sant Llorenç on hi viuen gegants des de fa almenys tres segles? La resposta també ens la dóna aquesta aplicació. Efectivament, al número 37 del carrer d'aquest carrer solsoní hi ha el que s'anomena el 'Quarto dels Gegants', un espai que almenys des del 1710 ha aixoplugat els famosos gegants del bestiar de Solsona, que són els protagonistes de la Festa Major, declarada Festa patrimonial d'interès nacional i que té el seu origen en el Corpus Medieval.

No és estrany que durant el primer mes de funcionament l'app' Solsona Audio sumés dues-centes descàrregues només amb el boca-orella. "Esperem que aquest estiu es noti", explica Trini Pià, de Turisme de l'Ajuntament de Solsona. I és que a l'agost és quan la capital del Solsonès rep més visitants. La gran majoria, un setanta per cent, són catalans. Però percentatges al marge, a tots es vol donar un bon servei. "Els estrangers suposen un 17% del volum total de turistes que ens vénen a veure. No seria viable oferir visites guiades en el seu idioma durant tot l'any. No pots tenir tant de personal i menys si no són grups nombrosos. Aquesta aplicació ens permet de donar aquest servei sense cap límit. I els turistes ho agraeixen, especialment els alemanys, que mai no troben res en el seu idioma." Per això, el cartell de l'aplicació s'ha instal·lat ben visible des del carrer a l'oficina de turisme. "Tant és si l'oficina és tancada. Encara que arribis a una hora intempestiva, tens al teu abast els serveis bàsics per poder conèixer una mica més tot el patrimoni històric i artístic

que t'ofereix Solsona." I això és una oferta molt àmplia, perquè la ciutat és una de les més monumentals de les Terres de Lleida. La Catedral, el Palau Episcopal i, de fet, tot el centre històric ens remunten a l'Edat Mitjana, però en el nostre recorregut trobarem vestigis patrimonials de totes les èpoques: tres fonts gòtiques del segle XV, els safareigs agençats el 1779, la casa Morató, un impressionant edifici de factura barroca del segle XVIII; l'hotel Sant Roc, d'un modernisme enlluernador i el Museu Diocesà, l'Espai del Ganivet... I, per descomptat, una tradició que s'ha guanyat per mèrit propi de ser declarada Festa Cultural d'Interès Nacional: el Carnaval. Encara que sigui estiu, almenys podrem admirar la famosa Torre de les Hores. Des d'aquí és on es penja un ruc simbòlic durant aquesta festa grossa, recordant la llegenda que ha donat el renom de "mata-rucs" als solsonins. Que no la coneixen? Doncs ja tarden a descarregar-se l'aplicació: està molt ben explicada i, a més, ens enllaça a un vídeo perquè puguem viure el Carnaval solsoní i fer-nos càrrec de la intensitat amb què es viu aquesta festa multitudinària.

Amb el GPS a punt

Molts d'aquests visitants que fan cap a la capital hi han arribat atrets pel paisatge del Solsonès. Perdre's entre els seus boscos –metafòricament parlant– és més que recomanable. Però si no es coneix la zona hi ha el risc de perdre's literalment. Bé, hi havia. A més de senyalitzar totes i cadascuna de les rutes que es poden fer a peu o amb BTT, el Consell Comarcal ha apostat pel dos punt zero i ha digitalitzat cadascun dels trajectes a més d'introduir a la pàgina web les coordenades GPS. Esther Santaulària, de l'oficina de turisme comarcal, explica que ha estat un gran encert. "Dóna seguretat portar a sobre les coordenades." Et permet endinsar-te en la natura amb la tranquil·litat de tenir al mòbil el fil d'Ariadna que et permetrà sortir del laberint tan bon punt vulguis tornar a la civilització. Això ha obert molt l'oferta, que ara ja no està restringida a excursionistes experts que fan alguna de les grans travesses que passen per la comarca (GR-3, GR-1 i GR-7), sinó a famílies que senzillament volen gaudir de la natura. A la pàgina web www.turismesolsones.com es pot triar tema i grau de dificultat. N'hi ha una vintena pensades per a fer a peu i una vintena més amb BTT.

Tot està pensat al mil·límetre. Per fer amb bici de muntanya, especialment recomanables són les nou rutes del Centre BTT de la Vall de Lord. L'oficina de turisme de Sant Llorenç de Morunys no tan sols és el punt de partida de les rutes, sinó que s'hi poden llogar les bicicletes i els cascs i fins i tot hi ha servei de dutxa per als usuaris i de rentatge de les BTT, com també un petit taller de reparacions per resoldre imprevistos.

Tot a punt perquè descobrir el Solsonès sigui una aventura de les que deixen bon sabor de boca. Tant és si optem per fer el Camí dels Bons Homes –la ruta càtara– com si ens deixem portar per altres propostes de nom tant o més suggeridor com ara la Ruta de les Mentides (que es fa a peu i de dificultat mitjana) o els 3.000 anys d'història de la Ribera Salada (una que es pot fer a peu o amb BTT i que és molt assequible).

Mòbil carregat? Doncs som-hi, el Solsonès ens espera!

L'audioguia dona tot tipus de detalls sobre el patrimoni històric i artístic de Solsona.

Una vintena de rutes BTT i unes altres vint a peu pel Solsonès s'han digitalitzat i se n'han introduït les coordenades GPS al web comarcal.

D'interès

SOLSONA

www.solsonaturisme.com

COMARCA DEL SOLSONÈS

Tel. 973 48 23 10

www.turismesolsones.com

Museu Diocesà i Comarcal de Solsona

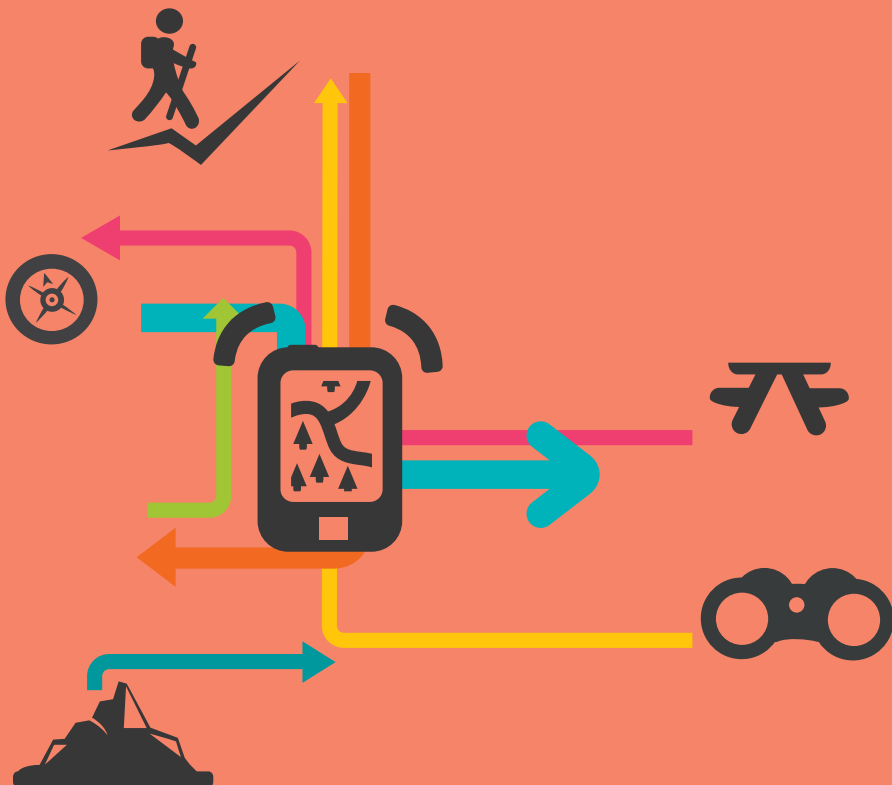
Tel. 973 48 21 01

www.museusolsona.cat

Centre BTT Solsonès - Vall de Lord

973 49 21 81

www.lavalldelord.com/btt/

Solsona se aplica

Que uno de los premios Alimara de promoción turística de 2013 fuera a parar a la aplicación para teléfonos móviles 'Solsona Audio' no es casual. Si se la descargan –gratuitamente– lo sabrán todo sobre la capital del Solsonès. Se pueden elegir entre cinco lenguas: catalán, castellano, inglés, francés y alemán. Es una 'app' muy intuitiva. Vemos 23 puntos de interés señalizados sobre un plano de Solsona. Pulsamos sobre lo que nos parezca y no sólo nos dice cómo llegar y a qué distancia lo tenemos desde donde nos encontramos, sino que incluye una fotografía y una breve explicación del lugar. 'Solsona Audio' incorpora una agenda y una guía práctica con los teléfonos y direcciones de interés. La 'app' también es una herramienta muy útil para preparar un viaje. Estemos donde estemos nos dará toda la información y nos indicará cuántos kilómetros nos separan del punto de interés en cuestión, como la 'Poza de Hielo' o el 'Cuarto de los Gigantes'. En agosto es cuando la capital del Solsonès recibe más visitantes. La gran mayoría, un 70%, son catalanes, y el 17%, extranjeros, a los que por medio de la aplicación se da información en su idioma del patrimonio histórico y artístico de Solsona, que incluye la Catedral, el Palacio Episcopal, la casa Morató, el hotel Sant Roc, el Museo Diocesano, el Espacio del Cuchillo y también el Carnaval.

Muchos de estos visitantes que van a la capital han llegado atraídos por el paisaje del Solsonès. Aparte de señalar todas y cada una de las rutas que se pueden hacer a pie o en BTT, el Consejo Comarcal ha digitalizado cada uno de los trayectos además de introducir en la página web www.turismesolsones.com las coordenadas GPS. Hay una veintena pensadas para hacer a pie y una veintena más en BTT. Para hacer en bicicleta de montaña, especialmente recomendables son las nueve rutas del Centro BTT del Valle de Lord. Se puede optar por hacer el Camino de los Hombres Buenos, la Ruta de las Mentiras o los 3.000 años de historia de la Ribera Salada.

Solsona gets app

It is no coincidence that one of the 2013 Alimara prizes for the promotion of tourism has gone to the mobile phone application called "Solsona Audio". If

you take advantage of this free download, you can learn all about the capital of Solsona. It is possible to choose between five different languages: Catalan, Spanish, English, French and German. You will see 23 points of interest marked on a map of Solsona, with a photograph and a brief explanation of each place. "Solsona Audio" includes an agenda and a practical guide complete with telephone numbers and interesting addresses. The 'app' is also a very useful tool for planning a trip. 17% of the visitors are foreigners and the application provides them with information about the historical and artistic heritage of Solsona, which includes its Cathedral and Bishop's Palace, in their own language. Many of the people who visit Solsona have been attracted by its scenery. As well as showing each and every one of the routes that can be followed on foot or by mountain bike, the Local District Council also digitised all the paths and put their GPS coordinates to the www.turismesolsones.com website. There are twenty recommended walking routes and a further twenty biking routes, with the nine guided mountain bike routes through the Vall de Lord being particularly recommended.

Solsona s'applique

Que l'un des prix Alimara de promotion touristique de 2013 ait été attribué à l'application pour téléphones mobiles "Solsona Audio" n'est pas un hasard. Si vous la téléchargez –gratuitement– vous saurez tout sur la capitale du Solsonès. On peut choisir cinq langues: catalan, espagnol, anglais, français et allemand. On voit 23 points d'intérêt signalés sur un plan de Solsona, avec une photographie et une brève explication de l'endroit. "Solsona Audio" incorpore un agenda et un guide pratique avec les téléphones et adresses d'intérêt. La "app" est aussi un outil très utile pour préparer un voyage. 17% des visiteurs sont étrangers et, au moyen de l'application, l'information du patrimoine historique et artistique de Solsona, qui inclut la Cathédrale, le Palais Episcopal, etc. leur est fournie. Beaucoup de ces visiteurs qui vont à la capitale y sont arrivés attirés par le paysage du Solsonès. Outre la signalisation de chacune des routes que l'on peut faire à pied ou à VTT, le Conseil Général a numérisé chacun des trajets et a introduit sur le site www.turismesolsones.com les coordonnées GPS. Il y en a une vingtaine de plus à VTT. Pour les faire à vélo de montagne les neuf routes guidées à travers la Vallée de Lord sont spécialement recommandées.

ARC DE SANT MARTÍ

“LA MÀGIA DELS SET COLORS”

L'ARC DE SANT MARTÍ —CONEGUT TAMBÉ COM PONT DE SANT MARTÍ, RATLLA DE SANT MARTÍ, ARC DE SANT JOAN, ARC DEL CEL O IRIS— ÉS UN FENOMEN ÒPTIC QUE CONSISTEIX A FER VISIBLES, AL CEL, TOTS ELS COLORS DE L'ESPECTRE DE LA LLUM (VERMELL, TARONJA, GROC, VERD, BLAU, INDI I MORAT) QUAN AQUESTA LLUM ES REFRACTA I ES REFLECTEIX A LES GOTES D'AIGUA EN SUSPENSÍO EN L'ATMOSFERA.

AQUEST FENOMEN QUE ENS REGALA LA NATURA EN FORMA DE MÚLTIPLES COLORS HA ESTAT DES DE TEMPS ANCESTRALS TEMUT —I VENERAT ALHORA— PER NOMBROSES CULTURES I AL LLARG DE LA HISTÒRIA S'HA CONVERTIT MÉS D'UNA VEGADA EN FONT D'INSPIRACIÓ PER ALS AMANTS DE LA BELLESA: ESCRIPTORS, PINTORS, ESCULTORS, ARQUITECTES, FOTÒGRAFS...

AQUEST DARRER ÉS EL CAS DE JOSEP ANTON ALBA, RAMON BAYLINA, ÀLVARO NOVO I FERNANDO SALSE, ELS QUALES ENS ACOSTEN EL SEU ART EN DIVERSES INSTANTÀNIES CAPTADES A LES TERRES DE LLEIDA. UNA MOSTRA DE LA MÀGIA DE LA SEVA LLUM, ACOMPANYADA PEL REFRANYER POPULAR.

Text: Equip editor.

Fotos: Josep Anton Alba, Ramon Baylina, Àlvaro Novo, Fernando Salse

Esterri d'Àneu.

Àneu.

Rodales de Sort.

Estany d'Ivars i Villa-sana.

Pla de Corbins.

Alfés.

L'ARC DE SANT MARTÍ A LLEVANT, BON TEMPS A L'INSTANT;
L'ARC DE SANT MARTÍ A PONENT, AMAGA LA GENT.

ARC DE SANT MARTÍ DOBLAT, BON TEMPS ASSEGURAT.

ARC DE SANT MARTÍ AL MATÍ, LA PLUJA JA ÉS AQUÍ.

ARC DE SANT MARTÍ AL TARDÍ, BON DIA L'ENDEMÀ AL MATÍ.

Pla de Rosselló.

AUDITORIS DEL TERRITORI PER A UN ANIVERSARI SIMFÒNIC

LA DIPUTACIÓ DE LLEIDA CELEBRA
ELS DEU ANYS DE L'ORQUESTRA JULIÀ
CARBONELL A VALLBONA DE LES
MONGES I GERRI DE LA SAL

Text: Àrea de Comunicació Diputació de Lleida.
Fotos: Toni Prim i Patronat de Turisme de la
Diputació de Lleida.

La Diputació de Lleida, conjuntament amb la Fundació Julià Carbonell, creà l'any 2002 l'Orquestra Simfònica Julià Carbonell de les Terres de Lleida (OJC) amb uns objectius ben clars: fomentar el desenvolupament musical del territori, oferir una sortida professional als músics lleidatans i contribuir, des de les comarques de Lleida, al patrimoni musical del nostre país.

Una dècada després, aquell projecte continua amb una força envejable i uns resultats excepcionals. Un èxit exemple d'esforç col·lectiu que la Diputació de Lleida ha volgut celebrar amb dos concerts arreu del territori per evidenciar, alhora, el municipalisme compromès i conseqüent de la institució.

Sota el lema "El nostre auditori, el territori", els concerts van prendre com a escenaris dos elements patrimonials de significació històrica per a les comarques de la Plana i del Pirineu de Lleida.

"Volem fer cultura de territori i ho volem fer perquè els ciutadans, del poble més gran al més petit de Lleida, disposin de les mateixes oportunitats, visquin on visquin", va explicar el president de la Diputació de Lleida, Joan Reñé, poc abans de donar pas a la primera actuació, que va tenir lloc al monestir de Santa Maria de Vallbona de les Monges el dia 7 d'abril de 2013.

El de Vallbona és el cenobi cistercenc femení més important de Catalunya i, a més, hi reposen les despulles de la reina Violant d'Hongria, figura cabdal en la història del nostre país.

La col·legiata de Gerri de la Sal va acollir el segon dels concerts d'aniversari, el 14 d'abril. Es tracta d'un espai amb una gran simbologia històrica, ja que d'aquesta antiga abadia de Santa Maria en va sorgir una idea de país i d'organització de la societat basada en la pau, la reflexió i el treball, seguint els postulats de Sant Benet. A més, aquest conjunt monàstic va contribuir a l'alta edat mitjana a la fixació geogràfica, social i espiritual del que avui són les Terres de Lleida.

Per al repertori d'aniversari, el director de l'Orquestra Julià Carbonell, Alfons Reverté, va escollir dues de les peces amb més significat dins de la història d'aquesta jove formació. L'obertura de l'obra "Russian i Ludmilla", de M. Glinka, i la simfonia núm. 5 Opus 64, de Txaikovski, que es presenten sota el títol "Passió Russa!". Es tracta de la primera gran obra que va interpretar l'OJC, i per aquest motiu representa un abans i un després en el seu trajectòria simfònica.

Les actuacions van acabar amb dos bisos: de la Suite Maskerada i Vals, i la santa Espina, d'Enric Morera, sardana que va emocionar el públic assistent.

Des d'aquestes pàgines, felicitem de nou l'Orquestra Simfònica de les Terres de Lleida Julià Carbonell.

Actuació a Vallbona de les Monges (fotos superiors), i a Gerri de la Sal (fotos inferiors).

D'interès

www.diputaciolleida.cat
www.ojc.cat/cat/index.asp
Tel. 973 24 92 00

La Diputació de Lleida ha volgut acostar la música de l'OJC als municipis petits del territori, en dos monuments emblemàtics de la demarcació.

Auditorios del territorio para un aniversario sinfónico

La Diputació de Lleida, conjuntament amb la Fundació Julià Carbonell, creà en 2002 la Orquestra Sinfònica Julià Carbonell de les Terres de Lleida (OJC) amb uns objectius ben clars: fomentar el desenvolupament musical del territori, oferir una sortida professional als músics lleidatans i contribuir, des de les comarques de Lleida, al patrimoni musical de nostre país. Una dècada després, el projecte continua amb una força enviable i uns resultats excepcionals. Un èxit exemplar de esforç col·lectiu que la Diputació de Lleida ha volgut celebrar amb dos concerts per al territori per evidenciar, a la seva vegada, el municipalisme compromès i conseqüent de la institució.

Con el lema "Nuestro auditorio, el territorio", los conciertos tomaron como escenarios dos elementos patrimoniales de significación histórica para las comarcas del Llano y del Pirineo de Lleida. La primera actuación tuvo lugar el 7 de abril en el monasterio de Santa Maria de Vallbona de les Monges, el cenobio cisterciense femenino más importante de Cataluña. La colegiata de Gerri de la Sal acogió el segundo de los conciertos de aniversario el 14 de abril. Este conjunto monástico contribuyó en la alta Edad Media a la fijación geográfica, social y espiritual de lo que hoy son las Tierras de Lleida.

El director de la Orquestra Julià Carbonell, Alfons Reverté, eligió dos de las piezas con más significado en la historia de esta joven formación. La obertura de la obra "Russian and Ludmilla" de M. Glinka y la Sinfonía n. 5 Opus 64 de Tchaikovsky, que se presentan bajo el título "¡Pasión Rusa!". Se trata de la primera gran obra que interpretó la OJC.

Using the region's auditoriums for a symphonic anniversary

In 2002, the Diputació de Lleida worked in collaboration with the Fundació Julià Carbonell to create the Julià Carbonell Symphonic Orchestra of the Lands of Lleida (OJC). In doing this, it established a number of clear objectives: to promote music within the local territory; to offer a professional outlet for musicians from Lleida; and to contribute to the musical heritage of Catalonia from the comarques (local districts) of Lleida. A decade later, this project continues, with enviable vigour and boasting some exceptional results. This has been a successful example of collective effort and is one that the Diputació de Lleida decided to celebrate through two concerts, highlighting the constancy and commitment of this institution to municipal initiatives. The venues chosen for the concerts, which were organised under the slogan "Our auditorium, the local territory", were two heritage sites of particular historical significance for the

local districts of the Lleida plain and the Lleida Pyrenees. The first performance took place on 7th April at the monastery of Santa Maria of Vallbona de les Monges, which is the most important female Cistercian monastery in Catalonia. The second concert took place at the Collegiate Church of Gerri de la Sal on 14th April. In the Higher Middle Ages, these monastic buildings contributed to the geographical, social and spiritual definition of what are now the Lands of Lleida.

For this special occasion, Alfons Reverté, director of the Julià Carbonell Orchestra, chose two of the most significant pieces in the history of this relatively young orchestra: the opening from "Russian and Ludmilla" by M. Glinka and Symphony n° 5 Opus 64 by Tchaikovsky. They were presented under the title of "Russian Passion!": the first major work performed by the OJC.

Auditoriums du territoire pour un anniversaire symphonique

Le Conseil Général de Lleida, en collaboration avec la Fondation Julià Carbonell, créa en 2002 l'Orchestre Symphonique Julià Carbonell des Terres de Lleida (OJC) avec des objectifs très clairs: encourager le développement musical du territoire, offrir un futur professionnel aux musiciens de Lleida et contribuer, à partir des contrées de Lleida, au patrimoine musical de notre pays. Une décennie plus tard, le projet continue avec une force enviable et des résultats exceptionnels. Un exemple réussi d'effort collectif que le Conseil Général de Lleida a voulu célébrer avec deux concerts pour le territoire afin de mettre en évidence, à son tour, le municipalisme engagé et conséquent de l'institution.

Sur le thème "Notre auditorium, le territoire", les concerts eurent pour cadre deux éléments patrimoniaux de signification historique pour les contrées de la plaine et des Pyrénées de Lleida. La première représentation eut lieu le 7 avril au monastère de Santa Maria de Vallbona de les Monges, le plus important des monastères cisterciens féminins de Catalogne. La collégiale de Gerri de la Sal accueillit le second des concerts anniversaire le 14 avril. Cet ensemble monastique contribua pendant le haut Moyen Âge, à la fixation géographique, sociale et spirituelle de ce que sont aujourd'hui les Terres de Lleida.

Le directeur de l'Orchestre Julià Carbonell, Alfons Reverté, choisit deux des morceaux les plus significatifs de l'histoire de cette jeune formation. L'ouverture de l'œuvre "Russian and Ludmilla" de M. Glinka et la Symphonie n. 5 Opus 64 de Tchaikovsky, qui sont présentées sous le titre de "¡Pasión Rusa!". Il s'agit de la première grande œuvre interprétée par la OJC.

24PE
#PICA
d'ESTATS
PREMI TURÍSTIC INTERNACIONAL
// press / ràdio / tv / internet //

LA DIPUTACIÓ DE LLEIDA LLIURA EL PREMI “PICA D’ESTATS” MÉS EMOTIU

El Palau de la Diputació de Lleida va acollir el 31 de maig l'acte de lliurament del XXIV Premi Turístic Internacional “Pica d’Estats” de Premsa, Ràdio, Televisió i Internet que convoca anualment el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida. El president de la Diputació de Lleida, Joan Reñé, acompanyat del vicepresident del Patronat de Turisme, Gerard Sabarich, i del president a la demarcació de Lleida del Col·legi de Periodistes, Josep Lluís Cadena, va presidir l'acte de lliurament del premi a la Sala de Plens de la Diputació.

L'acte es va convertir en un homenatge i un reconeixement a la tasca professional del desaparegut meteoròleg i periodista Toni Nadal, guardonat amb el premi de Televisió per un reportatge sobre l'alta Segarra emès en el programa “Espai Terra” de TV3. El guardó, a títol postum, el van recollir els seus fills, Ton i Ares, juntament amb el director d'“Espai Terra” de TV3, Tomàs Molina.

També es va homenatjar el recentment desaparegut fotoperiodista Paco Elvira, que va obtenir el “Pica d’Estats” l'any 1997 per un dels seus reportatges fotogràfics, i a l'alpinista lleidatà Juanjo Garra. El XXIV Premi “Pica d’Estats” va rebre en aquesta darrera edició 192 treballs –tres més que

l'any anterior– i va tenir la segona millor participació de premsa internacional de la seva història, amb un total de 21 obres.

Relació de guardonats: Premsa especialitzada en viatges i turisme: “Lleida, Pirineos en estado puro”, reportatge de Gemma Cardona amb fotografies de César Núñez publicat a la revista *De Viajes*; Premsa escrita d'informació general: sèrie de 5 reportatges turístics publicats per Joan Portell al suplement *Teletodo* d'*El Periódico*; Premsa internacional: “Skiing the Spanish Pyrenees”, reportatge publicat per Christopher Salomon a *The New York Times Travel*; Televisió: reportatge sobre l'alta Segarra per al programa “Espai Terra” de TV3, realitzat pel desaparegut meteoròleg i periodista Toni Nadal; Ràdio: sèrie de reportatges de la periodista Pili Garcia sobre la demarcació de Lleida emesos a EMUN Ràdio/Com Ràdio, dins del programa “Toquem el dos”; Reportatge fotogràfic: dossier monogràfic “Pirineu termal” elaborat per Rafael López-Monné i publicat a la revista *Descobrir Catalunya*; Mitjans de comunicació locals: “Turisme singular”, reportatge elaborat per Miquel Andreu i Pons i publicat al diari comarcal *Som Garrigues*, i Internet: “Mountain bike por el Valle de Aran”, reportatge de Jordi Cadena editat per Evasión TV (YouTube).

LA DIPUTACIÓ DE LLEIDA ENTREGA EL PREMIO "PICA D'ESTATS" MÉS EMOTIVO

El Palació de la Diputació de Lleida albergó el 31 de maig el acte de entrega del XXIV Premio Turístico Internacional "Pica d'Estats" de Prensa, Radio, Televisión e Internet que convoca anualment el Patronato de Turismo de la Diputació de Lleida. El acte se convertí en un homenaje y un reconocimiento a la labor profesional del desaparecido meteorólogo y periodista Toni Nadal, galardonado con el premio de Televisión por un reportaje sobre la alta Segarra emitido en el programa "Espai Terra" de TV3. También se homenajeó al recientemente desaparecido fotoperiodista Paco Elvira, que obtuvo el "Pica d'Estats" en 1997, y al alpinista leridano Juanjo Garra.

THE DIPUTACIÓ DE LLEIDA AWARDS ITS MOST EMOTIONAL "PICA D'ESTATS" PRIZE

On 31st May, the Palace of the Diputació de Lleida hosted the act at which the 24th "Pica d'Estats" International Tourism Prizes for Press, Radio, Television and Internet Journalism were presented. This act became a tribute and acknowledgment of the professional work of the late

meteorologist and journalist Toni Nadal, winner of the Television Prize for a report on the Upper Segarra, which was broadcast on TV3 as part of the programme "Espai Terra". Homage was also paid to the recently deceased photojournalist Paco Elvira, who won the "Pica d'Estats" prize in 1997, and to the Lleida mountaineer Juanjo Garra.

LE CONSEIL GÉNÉRAL DE LLEIDA REMET LE PRIX "PICA D'ESTATS" LE PLUS ÉMOUVANT.

Le Palais du Conseil général de Lleida accueillit le 31 mai dernier l'acte de remise du XXIVe Prix Touristique International "Pica d'Estats" de Presse, Radio, Télévision et Internet que le Patronat de Tourisme du Conseil Général de Lleida convoque chaque année. L'acte se transforma en un hommage et une reconnaissance au labeur professionnel du disparu météorologue et journaliste Toni Nadal, récompensé par le prix de Télévision pour un reportage sur la haute Segarra émis au cours du programme "Espai Terra" de TV3. Un hommage a également été fait à Paco Elvira, photojournaliste récemment disparu qui avait reçu le "Pica d'Estats" en 1997, et à l'alpiniste de Lleida Juanjo Garra.

Zanskar

EN RECORD DE JUANJO GARRA

"No hi ha vent favorable per a aquell qui no té un port de destí." Aquesta sàvia reflexió –que correspon a la darrera postal enviada per Juanjo Garra– és el missatge pòstum que ens va deixar l'alpinista lleidatà abans de quedar-se a la muntanya per sempre la matinada del passat 27 de maig. Garra va patir un accident quan intentava fer el cim del Dhaulagiri, a l'Himàlaia, i va aconseguir resistir quatre nits en condicions extremes per sobre dels 7.000 metres. El destí va voler que l'etapa final d'aquest gran esportista –i excel·lent persona– fossin les muntanyes que tant va estimar.

Juanjo Garra havia participat en nombroses expedicions a diversos continents en les quals sempre va portar el nom de les Terres de Lleida al cim de les muntanyes que va assolir, inclòs el sostre del món: Cho Oyu primera ascensió nacional hivernal (1994), Everest (2000), Gasherbrum II (2006), Broad Peak (2007), Manaslu (2008), Kangchenjunga (2009) i Lhotse (2011), entre d'altres.

Des de la Diputació de Lleida, en agraïment a la incommensurable tasca de Juanjo Garra dins del món de l'alpinisme i alhora al valuós esforç de promoció de les Terres de Lleida, li volem retre un humil homenatge recordant aquests breus paràgrafs de l'entrevista que va concedir a la revista *Ara Lleida* amb motiu de la històrica ascensió a l'Everest, el 22 de maig de l'any 2000. L'alpinista explicava la seva passió –malgrat els riscos– per la muntanya i la seva visió de la vida davant de les grans fites:

"...La fortalesa psicològica és molt important perquè davant de

qualsevol imprevist sàpigues com reaccionar. Fa onze anys que faig expedicions fora del continent europeu i l'experiència et va avesant davant de situacions límit com ara congelacions, allaus, el dubte de continuar endavant o retrocedir en cas de risc... En aquells moments és més important la teva resistència psicològica que la física, tot i que has de tenir sempre un nivell físic molt bo.

Evidentment, has de tenir en compte el component sort, el clima, l'estat de la muntanya, si trobaràs esquerdes o no... És aquesta globalitat terriblement atractiva, aquesta incertesa, les que fan apassionant aquest món.

...La meua visió de la vida no ha canviat, però t'adones que és tan important arribar a port –en aquest cas a l'Everest– com tot el trajecte que es fa per arribar-hi: les aventures, els problemes que van sorgint, la coneixença de la gent i del país, etc. Es tracta d'interactuar allà on et trobes, de conèixer la cultura, la religió, la manera de ser de les persones. L'important és "ser persona" i no pas tenir, ni ser el primer, ni...

Bé, són reflexions en veu alta sobre aquest viatge, sobre aquesta experiència. Mai no havia somiat pujar a l'Everest i ara ho he fet. M'ho prenc com una experiència més que m'ajuda a créixer i a esculpir-me com a Juanjo Garra, res més."

Extracte de l'entrevista a Juanjo Garra.
Ara Lleida núm. 20. Any 2000.

Gràcies, Juanjo.

AGENDA TURÍSTICA

L'ALT URGELL

38a Trobada amb els Acor-dionistes del Pirineu: del 26 de juliol al 2 d'agost se celebra el festival de música popular i tradicional més antic de Catalunya dedicat a l'acordió, amb una cinquantena músics d'Europa i d'Amèrica, provinents de 16 països i que oferiran concerts a la Seu d'Urgell, Arsèguel i Castellbò. www.ccau.cat

Fira de Sant Ermengol: el 19 i 20 d'octubre la Seu d'Urgell celebrarà la 19a edició de la Fira de Formatges Artesans del Pirineu, amb una quarantena de formatgers artesans del Pirineu català, aragonès, navarrès, basc i francès. Inclou un espai de degustació i venda, una Jornada Tècnica, tastos guiats i presentacions a les Aules de Tast, i el Concurs de Formatges Artesans del Pirineu. www.firasantermengol.cat

L'ALTA RIBAGORÇA

Baixada de falles: festa tradicional de la comarca que serveix per celebrar el solstici d'estiu, en què els joves del poble baixen amb les falles (torxes enceses) per la muntanya fins arribar al centre del poble. Inici dia 15 de juny a Durro, 22 de juny a Senet, 23 de juny a Boí, Casós, el Pont de Suert i Vilaller, 29 de juny a Barruera, 12 de juliol a Erill-la-Vall, 19 de juliol a Taüll i finalitzen el dia 27 de juliol a Llesp. www.turismealtaribagorca.cat

19es Jornades Gastronòmiques del Bolet de l'Alta Ribagorça: de l'11 d'octubre al 3 de novembre una dotzena de restaurants de la comarca ofereixen menús que tenen en el bolet el seu producte principal. www.turismealtaribagorca.cat

LA Cerdanya

Festa Major de Martinet: els dies 13 i 14 de juliol se celebra la Festa Major de la població amb activitats per als petits i de caire tradicional i popular, proves esportives i actuacions musicals. <http://montellamartinet.ddl.net>

Fira de Sant Llorenç: el 10 d'agost a Bellver de Cerdanya se celebra una fira de productes alimentaris artesans del Pirineu i una mostra de música tradicional. Web: www.bellver.org

LA NOGUERA

Música sota les estrelles: des de l'agost al novembre un cop al mes, el Centre d'Observació de l'Univers ofereix aquest cicle de concerts que té com a objectiu acostar les dues disciplines: la música i l'astronomia. A partir de la música es tracta de conèixer més a fons les particularitats de l'univers i a la inversa. El COU també ofereix visites guiades diürnes i nocturnes www.parcastroonomic.cat

Diversió en aigües vives i natura a la Noguera: els dies 9 i 10 d'agost se celebra el Campionat d'Espanya de piragüisme en aigües braves. El canal d'aigües braves de Ponts, integrat dins del conjunt ludicoesportiu del Parc del Segre, acull per 2n any consecutiu la disputa del Campionat d'Espanya de piragüisme en aquesta modalitat. D'altra banda, de juny a octubre els rius Segre i Rialb i l'embassament de Rialb ofereixen amb un gran ventall d'esports nàutics com ara el piragüisme en aigües braves i tranquil·les, el ràfting, el surf de vela, les excursions amb barca, el barranquisme, etc. www.segerialb.cat

LA SEGARRA

Lo Cercacurts, festival de curtmetratges de Montornès de Segarra: se celebra el segon cap de setmana de juliol a Montornès de Segarra. El festival neix d'una trobada entre amants del setè art dins d'un mateix entorn, una pintoresca vila aturonada que precedeix la vall del Cercavins solcada pel riu del mateix nom i que també ha inspirat el nom del Festival que cerca films curts, preferentment de temàtica rural, perquè participin en aquest esdeveniment. www.locercacurts.com/

Pessebre vivent de Sant Guim de la Plana: se celebra durant les festes de Nadal i Reis. Declarat l'any 2002 d'Interès Turístic per la Generalitat de Catalunya pels seus valors culturals i artístics. Mostra escenes on es representen oficis perduts, com el de forcaire, escloper, carreter..., la vida rural, com el corral d'aviram o fent batuda, i escenes típiques del pessebre com l'anunciació als pastors o el naixement de Jesús. www.pessebre.org/

LA VAL D'ARAN

Hèstes de Sant Joan: Era Net de Sant Joan, al mes de juny, és una de les celebracions paganes més importants de la Val d'Aran. Els pobles de Les i Arties celebren la festa del Haro i del Taro, respectivament. El fet comú és la crema d'un tronc, però cada poble ho celebra de manera diferent, sempre amb la festa com a tret característic. www.visitvaldaran.com

Marxa Beret: la Marxa Beret és la prova esportiva per excel·lència de la Val d'Aran. El primer cap de setmana del mes de febrer té lloc aquesta prova, que ja té 34 edicions i que cada any rep més participants i més reconeixement internacionalment. Des de l'any passat també forma part del circuit Euroloppet d'esquí de fons. www.marxaberet.com

LES GARRIGUES

Trobada de Gegants de les Borges Blanques: el 7 de setembre, tradicional trobada de gegants dins dels actes de la Festa Major de les Borges Blanques.
www.lesborgesblanques.cat

Fira de l'Oli de Qualitat Verge Extra i 51a Fira de les Garrigues: del 17 al 19 de gener de 2014, exposició de productors d'oli i activitats i jornades al voltant de l'oli d'oliva verge extra.
www.firaoli.cat

EL PALLARS JUSSÀ

Diada dels Raiers de la Noguera Pallaresa: trobada internacional del 4 al 7 de juliol a la Poble de Segur i el Pont de Claverol, recuperació d'antics sistemes de transport fluvial de la fusta. El diumenge 7, baixada dels raiers des del Pont de Claverol a la Poble.
www.elsraiers.cat

Jornades Micològiques del Pallars Jussà: els caps de setmana d'octubre, al Pallars Jussà, xerrades a diferents pobles de la comarca, degustacions de plats cuinats amb bolets, sortides a diversos boscos i exposició de bolets.
www.pallarsjussa.net

EL PALLARS SOBIRÀ

IV Rialp Matxicots: el 14 i 15 de setembre Rialp acull aquesta cursa popular pel Pallars Sobirà, d'uns 70 km i desnivell positiu d'uns 7.000 m, amb espectaculars vistes panoràmiques.
www.rialpmatxicots.cat

Fira de la Tardor: se celebra el 2 i el 3 de novembre a Sort. Saló multisectorial a l'aire lliure amb tota classe de productes de la zona i Mostra d'ovella Xisqueta.
www.sort.cat

EL PLA D'URGELL

Festa dels Firals i de l'Anella de Cal Bufalà: se celebra els dies 27 i 28 de juliol a Bellvis. Una part del poble es transforma per representar la llegenda de l'Anella de Cal Bufalà (segle XVII), amb mercat de l'època, tallers artesanals, jocs malabars i danses.
<http://bellvis.ddl.net>

Dia Mundial dels Ocells a l'Estany d'Ivars i Vila-sana: se celebrarà els dies 5 i 6 d'octubre acostant la biodiversitat i l'àmbit ornitològic a tots els públics. Observació d'aus i anellaments entre d'altres activitats.
www.estanyivarsvilasana.cat

EL SEGRIÀ

Aplec del Caragol: se celebra el darrer cap de setmana de maig. Declarada Festa d'Interès Turístic Nacional i Festa Nacional d'Interès Tradicional, és la festa més multitudinària de la ciutat. Els Camps Elisis acullen, durant tres dies, 12.000 lleidatans organitzats en un centenar de colles que, a les seves parcel·les respectives, centren la festa en el consum de 12 tones de caragols, amb concursos, xaranges, actes culturals previs, etc.
www.aplec.org

Camins d'or líquid: caps de setmana de novembre i de desembre. 5a edició de la ruta de l'oli a la comarca del Segrià, on es pot tastar l'oli verd, visitar molins i fer un gran ventall d'activitats vinculades a la cultura de l'oli.
www.segria.cat

EL SOLSONÈS

Festa Major de Solsona: del 7 a l'11 de setembre de 2013. Festa en honor a la marededéu del Claustre (patrona de la ciutat). Els dies centrals són el 8 i 9 de setembre, quan els gegants, els nans, els cavallets, l'àliga i el drac, entre d'altres, surten a lluir les seves gales. L'any 2008, la Festa Major obtingué el reconeixement de Festa Patrimonial d'Interès Nacional.
www.solsonalafesta.net

Carnaval de Solsona: del 27 de febrer al 5 de març de 2014. Declarada Festa d'Interès Turístic Nacional, destaca per la seva originalitat. S'organitzen diferents actes típics del Carnaval i també tradicions pròpies d'altres èpoques de l'any, sempre en to de mofa: les rèpliques dels gegants, la penjada del ruc al campanar, el sermó, la baixada, el mercat i tota mena de burles locals.
www.carnavalsolsona.com

L'URGELL

Fira del Teatre al carrer de Tàrraga: del 5 al 8 de setembre. Aparador de les arts escèniques: 100 companyies, 800 gestors teatrals de tot Europa i més de 100.000 espectadors fan de Tàrraga una festa.
www.firatarrega.cat

Fira del Torró i la Xocolata d'Agramunt: el 12 i 13 d'octubre Agramunt celebra una fira multisectorial en la qual el torró i la xocolata a la pedra són protagonistes d'excepció.
www.firadeltorro.com

OFICINES DE TURISME

L'ALT URGELL

Coll de Nargó

Pl. de l'Ajuntament;
25793 Coll de Nargó
TEL 973 38 30 48
ajuntament@collnargo.ddl.net
collnargo.com

Organyà

Pl. de les Homilies
25794 Organyà
TEL 973 38 20 02
FAX 973 38 35 36
ajuntament@organya.cat
organya.cat

Tuixent

Ajuntament
Pl. Serra del Cadí, 1
25717 Tuixent
TEL 973 37 00 30
FAX 973 37 02 16
museu@tuixent.ddl.net
trementinaires.org

Seu d'Urgell, la

Oficina de Turisme
de la Seu d'Urgell-
Espai Ermengol
C. Major, 8
25700 la Seu d'Urgell
TEL 973 35 15 11
973 35 30 57
info@turismeseu.com
turismeseu.com

Turisme Alt Urgell

Pg. Joan Brudieu, 15
25700 la Seu d'Urgell
TEL 973 35 31 12
FAX 973 35 27 88
turisme@alturgell.ddl.net
ccau.cat

L'ALTA RIBAGORÇA

Barruera

Oficina del Patronat
de la Vall de Boí
Passeig Sant Feliu, 43
25527 Barruera
TEL 973 69 40 00
FAX 973 69 41 21
vallboi@vallboi.com
vallboi.com

Erill-la-Vall

Centre del Romànic
de la Vall de Boí
C. del Batalló, 5
25528 Erill-la-Vall
TEL 973 69 67 15
FAX 973 69 67 14
info@centreromanic.com
centreromanic.com

Pont de Suert, el

Patronat Comarcal
de Turisme de l'Alta Ribagorça
Av. de Victoriano Muñoz, 48
25520 el Pont de Suert
TEL 973 69 04 02
902 10 15 16
FAX 973 69 05 75
pturisme@ccar.ddl.net
turismealtribagorca.cat

Oficina Municipal de Turisme del Pont de Suert

Av. de Victoriano Muñoz, 22
25520 el Pont de Suert
TEL 973 69 06 40
973 69 00 05
FAX 973 69 02 93
turisme@elpontdesuert.com
elpontdesuert.com

LA Cerdanya

Bellver de Cerdanya

Patronat Municipal
de Turisme de Bellver
de Cerdanya
Pl. Sant Roc, 9
25720 Bellver de Cerdanya
TEL 973 51 02 29
FAX 973 51 02 29
bellver@bellver.org
bellver.org

Puigcerdà

Patronat Comarcal
de Turisme de la Cerdanya
Cruïlla N-152 amb N-260
17520 Puigcerdà (Girona)
TEL 972 14 06 65
FAX 972 14 05 92
info@cerdanya.org
cerdanya.org

LA NOGUERA

Balaguer

Pl. Comtes d'Urgell, 5
25600 Balaguer
TEL 973 44 51 94
973 44 66 06
FAX 973 44 50 53
turisme@balaguer.cat
balaguer.cat

Baronia de Rialb, la

C. Monestir, 1
25747 Gualter, la Baronia de
Rialb
TEL 973 46 02 34
FAX 973 46 21 25
turisme@baroniarialb.cat
baroniarialb.cat

LA SEGARRA

Cervera

CAT de Cervera
Av. President Macià, 78
25200 Cervera
TEL 973 53 44 42
catcervera@turismecat.cat
turismecervera.cat

Guissona

Espai Fassina
Pl. el Vell Pla, 7 - 25210
Guissona
TEL / FAX 973 55 14 14
turisme@guissona.cat
guissona.net

LA VAL D'ARAN

Arties

C/ dera Mòla, s/n
25599 Arties
(només oberta a l'estiu)
visitvaldaran.com

Bossòst

Pg. Eduard Aunós, 14
25550 Bossòst
TEL 973 64 72 79
bossost.ddl.net

Les

Av. Sant Jaume, 36
25540 Les
TEL 973 64 73 03
torismeles@torismeles.com
torismeles.com

Salardú

Trauèssa de Balmes, 2
25598 Salardú
TEL 973 64 51 97
o.s.torisme@aran.org
visitvaldaran.com

Vielha

Turisme Val d'Aran
Ctra. de Gausac, 1
25530 Vielha
TEL 973 64 06 88
FAX 973 64 30 60
torisme@aran.org
visitvaldaran.com

Oficina de Informacion Torística deraVal d'Aran

C. Sarniulera, 10
25530 Vielha
TEL 973 64 01 10
FAX 973 64 03 72
o.torisme@aran.org
visitvaldaran.com

LES GARRIGUES

Arbeca

Oficina de Turisme - Espai Cèsar
Martinell - Cooperativa del
Camp
C. Lleida, 32
25140 Arbeca
TEL 973 16 00 08 (Ajuntament)
TEL 973 16 00 00 (Cooperativa)
HORARI de dijous a diumenge
de 10 h a 14 h
turismearbeca206@arbequina.
coop
arbeca.cat

Borges Blanques, les

Consell Comarcal de les
Garrigues
Av. Francesc Macià, 54
25400 les Borges Blanques
TEL 973 14 26 58
FAX 973 14 01 06
turisme@garrigues.cat
turismegarrigues.com

Oficina Comarcal i Local de Turisme

Pl. Ramon Arqués, 5
25400 les Borges Blanques
TEL 973 14 08 74

EL BERGUEDÀ

Gósol (Berguedà)

Oficina de Turisme
de Gósol (Berguedà)
Pl. Major, 1
"Centre Picasso i Gósol"
TEL 973 37 00 55
FAX 973 37 01 55
centremuntanya@gosol.ddl.net
gosol.ddl.net

EL PALLARS JUSSÀ

Isona i la Conca Dellà

C/ del Museu, 7
25650 Isona
TEL 973 66 50 62
FAX 973 66 42 28
ofturisme@parc-cretaci.com
parc-cretaci.com

Pobla de Segur, la

Av. Verdaguera, 35
25500 la Pobla de Segur
TEL 973 68 02 57
FAX 973 68 02 57
turisme@pobladesegur.cat
pobladesegur.cat

Torre de Capdella, la

Patronat Municipal
de Turisme de la Vall Fosca
Casa Consistorial
C. Únic, s/n
25515 la Torre de Capdella
TEL 973 66 30 01
FAX 973 66 31 45
comunicacio@vallfosca.net
vallfosca.net

Tremp

Ajuntament. Pl. de la Creu, 1
25620 Tremp
TEL 973 65 00 09/05
FAX 973 65 20 36
turisme@ajuntamentdetremp.cat
ajuntamentdetremp.cat

EL PALLARS SOBIRÀ

Esterrí d'Àneu

C. Major, 40 bis
25580 Esterrí d'Àneu
TEL 973 62 63 45
vallsdaneu.com

Llavorsí

Ctra. Vall de Cardós, s/n
25595 Llavorsí
TEL 973 62 22 17
llavorsi.ddl.net

Sort

Oficina Comarcal
de Turisme
del Pallars Sobirà
Camí de la Cabanera, s/n
25560 Sort
TEL 973 62 10 02
FAX 973 62 10 03
turisme@pallarssobira.cat
pallarssobira.info turisme.
pallarssobira.cat

Tavascan

Ctra. de Tavascan, s/n
25577 Tavascan
TEL 973 62 30 79
info@tavascan.net
tavascan.net

València d'Àneu

Av. del Port de la Bonaigua, 9
25587 València d'Àneu
TEL 973 62 60 38
FAX 973 62 63 41
ajuntament@altaneu.ddl.net
altaneu.net

Vall de Cardós

Camí Comunidor, s/n
25570 Ribera de Cardós
TEL 973 62 32 39
FAX 973 62 31 22
ajuntament@vallcardos.ddl.net

EL PLA D'URGELL

Estany d'Ivars i Vila-sana

Oficina de Turisme de
l'Estany
d'Ivars i Vila-sana
Estany d'Ivars i Vila-sana
(Zona aparcaments)
TEL 973 71 13 13
FAX 973 60 04 77
info@estanyivarsvilasana.cat
estanyivarsvilasana.cat

Mollerussa

Oficina de Turisme
del Pla d'Urgell
Prat de la Riba, 1
(edifici Can Niubó)
25230 Mollerussa
TEL 973 71 13 13
FAX 973 60 04 77
turisme@plarurgell.cat
turismeplarurgell.cat

Oficina de Turisme de l'Espai Cultural

dels Canals d'Urgell
Av. Jaume I, 1
25230 Mollerussa
TEL 973 60 39 97
FAX 973 60 39 98
turismespaicultural@canalsur-
gell.org

EL SEGRÀ

Lleida

Oficina de Turisme de
Catalunya a Lleida
Pl. Edil Saturnino, 1
25007 Lleida
TEL 973 03 29 97
FAX 973 22 14 28
ot.lleida@gencat.cat

Turisme de Lleida

C. Major, 31 bis
25007 Lleida
TEL 902 25 00 50
FAX 973 70 04 80
infoturisme@paeria.es
turismedelleida.cat

Oficina de Turisme Aeroport de Lleida-Alguaire

Aeroport de Lleida-Alguaire
TEL 973 03 27 44 (Opera en
horari de vols)

Oficina de Turisme d'Utxesa

Pl. de l'Església, s/n
25170 Torres de Segre
TEL 973 79 27 89 / 60 05
utxesa@utxesa.com
www.utxesa.com

EL SOLSONÈS

Sant Llorenç de Morunys

Oficina de Turisme
de la Vall de Lord
Ctra. de Berga, s/n
25282 Sant Llorenç de Morunys
TEL / FAX 973 49 21 81
info@lavalldelord.com
lavalldelord.cat

Solsona

Oficina de Turisme
del Solsonès i de Solsona/
Centre d'Interpretació
Turística del Solsonès
Ctra. de Bassella, 1
25280 Solsona
TEL 973 48 23 10
FAX 973 48 19 33
turisme@turismesolsones.com
turismesolsones.com
solsonaturisme@ajsolsona.cat
solsonaturisme.com

L'URGELL

Agramunt

Pl. del Pou, s/n
25310 Agramunt
TEL 973 39 10 89
turisme@agramunt.cat
agramunt.cat

Bellpuig

Oficina municipal de turisme de
Bellpuig
Plaça Sant Roc, 23
25250 Bellpuig
TEL 973 32 05 36
973 32 04 08
oficinaturisme@bellpuig.cat
www.bellpuig.cat

Punt d'Informació del Convent de Sant Bartomeu

Ctra. Belianes, s/n
25250 Bellpuig
TEL 973 32 02 92
bellpuig.cultura@gencat.cat
bellpuig.cat

Tàrraga

Oficina Comarcal
de Turisme de l'Urgell
C. Agoders, 16
25300 Tàrraga
TEL 973 50 07 07
FAX 973 50 06 66
turisme@urgell.cat
urgell.cat / larutadelcister.info

Vallbona de les Monges

C. Prat de la Riba, 3
25268 Vallbona de les Monges
TEL 973 33 02 60
FAX 973 33 02 60
ajuntament@vallbonadelesmon-
ges.cat
vallbonadelesmonges.cat

Verdú

Pl. Bisbe Comelles, 13
25340 Verdú
TEL 973 34 72 16
turisme@verdu.cat
verdu.cat

aliments del territori i tu

Les comarques de Lleida són el rebost de Catalunya i referència agroalimentària a Europa. Gràcies al treball i l'esperit emprenedor del sector fem i comercialitzem aliments de primera qualitat.

Si consumim productes de proximitat estarem reconeixent el talent i l'esforç dels nostres pagesos i productors, contribuïrem a la riquesa de les nostres terres i a la presència del nostre país en els mercats internacionals.

Diputació de Lleida
municipis, territori i tu

Diputació de Lleida

municipis, territori i tu

municipis i tu

m

territori i tu

t

